અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.
==

પટ્ટાલી મક્કલ કચ્છી

વિરુદ્ધ

એ. માયિલરુમપેરુમલ અને અન્ય.

(સિવિલ અપીલ નં. ૨૬૦૦/૨૦૨૨)

માર્ચ ૩૧, ૨૦૨૨

[એલ. નાગેશ્વર રાવ અને બી. આર. ગવઈ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

તામિલનાડુ સ્પેશિયલ રિઝર્વેશન ઓફ સીટ્સ ઈન એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂશન્સ ઈન્કલુડિંગ પ્રાઈવેટ એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂશન્સ એન્ડ ઓફ એપોઈન્ટમેન્ટ્સ ઓર પોસ્ટ્સ ઈન ધ સર્વિસિસ અંડર ધ સ્ટેટ વિધિન ધ રિઝર્વેશન ફોર ધ મોસ્ટ બેકવર્ડ કલાસીસ એન્ડ ડિનોટિફાઈડ કોમ્યુનિટીસ એક્ટ, ૨૦૨૧ – તામિલનાડુ બેકવર્ડ કલાસીસ, શેડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ એન્ડ શેડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ (રિઝર્વેશન ઓફ સીટ્સ ઈન એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂશન્સ એન્ડ ઓફ

એપોઇન્ટમેન્ટ્સ ઓર પોસ્ટ્સ ઈન ધ સર્વિસિસ અંડર ધ સ્ટેટ) એક્ટ, ૧૯૯૩ – કલમો ૨, ૩(એ), ૪, ૫ અને ૭ – ૨૦૨૧ એક્ટની માન્યતા – પછાત વર્ગ અનામત – શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં બેઠકોની અનામત – રાજ્ય હેઠળની સેવાઓમાં નિમણૂકો અથવા જગ્યાઓમાં અનામત – પછાત વર્ગોનું વર્ગીકરણ – ૨૦% આરક્ષિત અત્યંત પછાત વર્ગો (MBCs) અને ડી–નોટિફાઇડ કોમ્યુનિટીસ (DNCs) ની અંદર વિશેષ અનામત માટે એક અધિનિયમ (૨૦૨૧ એક્ટ) રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો હતો – બિલ ખાનગી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં બેઠકોની અનામત અને રાજ્ય હેઠળની સેવાઓમાં નિમણૂક અથવા જગ્યાઓ પર અનામતની જોગવાઈ કરે છે – ૧૦.૫% અનામત ખાસ કરીને વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાય માટે નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી – ૨૦૨૧ એક્ટની બંધારણીય માન્યતાને પડકારતી હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી – હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવાની રાજ્ય વિધાનમંડળ પાસે કોઈ સત્તા ન હતી અને કોઈ જથ્થાત્મક ડેટા ન હતો – હાઈકોર્ટે વધુમાં નોંધ્યું કે માત્ર જાતિના આધારે કરવામાં આવેલી આંતરિક અનામત એ બંધારણનું ઉલ્લંઘન છે – અપીલ પર, ઠેરવવામાં આવ્યું: ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવા માટે રાજ્યની કાયદાકીય સત્તા પર કોઈ રોક નથી – રાજ્ય સરકાર પાસે વિશેષ પગલાં આપવા માટે પછાત વર્ગોમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો અથવા અન્ય કોઈપણ સમુદાય અથવા સમુદાયોના જૂથને ચોક્કસ વર્ગ તરીકે વર્ગીકૃત કરવાની સત્તા છે, MBCs અને DNCs ની અંદર આવા સમુદાયોને બાકીના સમુદાયોથી અલગ વિભાગમાં વર્ગીકૃત કરવા માટેના વાજબી આધાર હોવા

જોઈએ, એવા કારણોસર કે જે ઉપરછલ્લા અથવા ભ્રામક હોઈ શકે નહીં – માં ગણતરી કર્યા મુજબ વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તીને ધ્યાનમાં લઈને

૧૯૮૫માં અંબાસંકર કમિશનના અહેવાલમાં, ચેરમેને આંતરિક અનામતની ભલામણ કરી હતી, એટલે કે ૧૦.૫ ટકા – કમિશન દ્વારા કોઈપણ અભ્યાસ વર્તમાન સ્થિતિના સંદર્ભમાં હોવો જોઈએ કારણ કે તેનો ઉદ્દેશ્ય કોઈ ચોક્કસ સમુદાયની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા માટે વર્તમાન અથવા ભવિષ્યમાં હકારાત્મક પગલાં લેવાનો છે – એમ.બી.સી. અને ડી.એન.સી. માં રહેલા બાકીના ૧૧૫ સમુદાયોથી અલગ રીતે વર્તવા માટે વન્નીયકુલ ક્ષત્રિયોને એક જૂથમાં વર્ગીકૃત કરવા માટે કોઈ સબળ આધાર ન હતો, અને તેથી, ૨૦૨૧ એક્ટ એ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ નું ઉલ્લંઘન છે.

ભારતનું બંધારણ – અનુચ્છેદ ૩૪૧ – ૧૦૨ન્ડ અમેન્ડમેન્ટ એક્ટ – વર્ગોનું સબ કેટેગરાઈઝેશન – ૧૦૨ન્ડ અમેન્ડમેન્ટ એક્ટ રાજ્યને કોઈ જ્ઞાતિને એસ.ઈ.બી.સી. તરીકે ઓળખતા અથવા રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા જાહેર કરાયેલ યાદીમાં કોઈ સમુદાયનો સમાવેશ અથવા બાકાત કરતા પ્રતિબંધિત કરે છે – ઈ.વી. ચિન્નાઈહ ના ચુકાદાની નજીકથી તપાસ કરવાથી તે સ્પષ્ટ થશે કે પછાત વર્ગોનું પેટા વર્ગીકરણ રાજ્યની કાયદાકીય યોગ્યતાની બહાર છે તેવું ઠેરવવા માટે સદર ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં હાઈકોર્ટ ખોટી હતી – એસ.ઈ.બી.સી. માટે રાષ્ટ્રપતિની યાદી અસ્તિત્વમાં ન હતી અને ૨૦૨૧ એક્ટ દ્વારા સદર યાદીના પેટા–વિભાજનનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

કોન્સ્ટીટ્યુશન (ફર્સ્ટ અમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૫૧ — અનુચ્છેદ ૩૧–બી – એ પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે નવમી અનુસૂચિ હેઠળ મુકવામાં આવેલ કાયદામાં કરવામાં આવેલ કોઈપણ સુધારો અનુચ્છેદ ૩૧–બી હેઠળ રક્ષણ મેળવતો નથી, સિવાય કે સદર સુધારો પણ નવમી અનુસૂચિમાં સામેલ હોય — આમ, અનુચ્છેદ ૩૧–બી ૧૯૯૪ એક્ટ ને આનુષંગિક બાબતો પર કાયદાઓ ઘડવા માટે રાજ્ય માટે અવરોધ તરીકે કામ કરતો નથી – તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે ૧૯૯૪ એક્ટ માં સુધારો કરવા માટે રાજ્ય માટે રસ્તો ખુલ્લો હતો – તે જ સમયે, એમ કહી શકાય નહીં કે એમ.બી.સી. અને ડી.એન.સી. વચ્ચે અનામતનું પ્રમાણ નક્કી કરવા માટે કાયદો ઘડવાની રાજ્ય વિધાનસભા પાસે યોગ્યતા ન હતી.

અપીલોનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧.૧ સમાન પરિસ્થિતિમાં તમામને સમાન કાયદા લાગુ કરવા પડશે, અને એક વ્યક્તિ અને બીજી વ્યક્તિ વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ ન હોવો જોઈએ જો કાયદાના વિષયને લગતી તેમની સ્થિતિ નોંધપાત્ર રીતે સમાન હોય. આનાથી વર્ગીકરણનો પ્રશ્ન ઊભો થાય છે. સમાન રક્ષણના નિયમનું કોઈ ઉલ્લંઘન થતું ન હોવાથી, જો કાયદો એક ચોક્કસ વર્ગના તમામ સાથે સમાન વ્યવહાર કરે છે, તો ધારાસભા પાસે વર્ગીકરણ કરવાનો નિર્વિવાદ અધિકાર છે

પાટલી મક્કલ કચ્ચી વિરુદ્ધ એ. માઈલેરુમપેરુમલ અને અન્યો.

વ્યક્તિઓ અને જેઓની પરિસ્થિતિઓ નોંધપાત્ર રીતે સમાન છે તેઓને કાયદાના સમાન નિયમ હેઠળ મૂકવા, જ્યારે અલગ રીતે સ્થિત વ્યક્તિઓને

અલગ નિયમો લાગુ કરવા. વર્ગીકરણ ક્યારેય મનસ્વી, કૃત્રિમ અથવા ટાળી શકાય તેવું ન હોવું જોઈએ. તે હંમેશા સાચા અને નોંધપાત્ર ભેદ પર આધારિત હોવું જોઈએ જે વસ્તુના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું છે તેની સાથે વ્યાજબી અને ન્યાયી સંબંધ ધરાવતું હોય; અને કોઈપણ વ્યાજબી આધાર વિના કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણને અમાન્ય ગણવું જોઈએ. વર્ગીકરણનો સમગ્ર સિદ્ધાંત કારણ વગરના ભેદભાવ અને કારણ સાથેના ભેદભાવ પર આધારિત છે અને એ જાણીતી હકીકત પર આધારિત છે કે એક સમૂહના વ્યક્તિઓ અથવા વસ્તુઓને સંચાલિત કરતા સંજોગો અન્ય સમૂહના વ્યક્તિઓ અથવા વસ્તુઓને સંચાલિત કરતા સંજોગો સમાન હોવા જરૂરી નથી જેથી અલગ પરિસ્થિતિઓ અને સંજોગોના અલગ સમૂહ દ્વારા સંચાલિત વ્યક્તિઓ વચ્ચે અસમાન વર્તનનો પ્રશ્ન ખરેખર ઊભો થતો નથી. [પેરા ૭૧][૯૩–ઈ–જી; ૯૪–એ–બી]

૧.૨ ભેદભાવ એ વર્ગીકરણનો સાર છે. જો તે ગેરવાજબી આધાર પર નિર્ભર હોય તો સમાનતાનું ઉલ્લંઘન થાય છે. સમાનતાના ખ્યાલમાં બંધારણીય બાંયધરીના મૂળ સ્વભાવમાંથી ઉદ્ભવતી અંતર્ગત મર્યાદા છે. જેઓ સમાન સંજોગો ધરાવે છે તેઓ સમાન વર્તન મેળવવા માટે હકદાર છે. સમાનતા એ સમાન લોકો વચ્ચે છે. તેથી, વર્ગીકરણ એ નોંધપાત્ર તફાવતો પર આધારિત હોવું જોઈએ જેઓ જૂથમાં એકઠા થયેલ વ્યક્તિઓને જૂથમાંથી બહાર રહેલા લોકોથી અલગ પાડે છે અને આવા ભિન્ન લક્ષણો હાંસલ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ન્યાયી અને તર્કસંગત સંબંધ ધરાવતા હોવા જોઈએ. આપણું બંધારણ સામાજિક, આર્થિક અને

શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ સહિતના તમામ નાગરિકો માટે દરજ્જા અને તકની સમાનતાનો ઉદ્ઘેશ્ય ધરાવે છે. અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) સમાનતા મેળવવા માટે પછાત વર્ગોની સ્થિતિ બહાર લાવે છે. પછાત વર્ગોની ઉન્નતિ માટે વિશેષ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે અને પૂરતા પ્રતિનિધિત્વની ખાતરી કરવા માટે નિમણૂકો અને જગ્યાઓ અનામત રાખવામાં આવી છે. આ જોગવાઈઓ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫(૧) અને ૧૬(૧) દ્વારા બાંયધરી આપેલ સમાનતાની સામગ્રી બહાર લાવવાનો ઉદ્ઘેશ્ય ધરાવે છે. જોકે, એ નોંધવું જોઈએ કે અનુચ્છેદ ૧૫ અને ૧૬ હેઠળની સમાનતા અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળની સમાનતાથી અલગ સામગ્રી ધરાવી શકતી નથી. ભિન્નતા જે વર્ગીકરણનો આધાર છે તે યોગ્ય હોવી જોઈએ અને કાયદાના ઉદ્ઘેશ્ય સાથે વ્યાજબી સંબંધ હોવો જોઈએ. જો ઉદ્ઘેશ્ય પોતે જ ભેદભાવપૂર્ણ હોય, તો એવી સ્પષ્ટતા કે વર્ગીકરણ વ્યાજબી છે અને તર્કસંગત

હાસલ કરવાના ઉદ્ઘેશ્ય સાથેનો સંબંધ અસંગત છે. [પેરા ૭૨]

૧.3 સદર અધિનિયમ ૨૦૨૧નો ઉદ્ઘેશ્ય એમબીસી અને ડીએનસીને પૂરા પાડવામાં આવેલા ૨૦ ટકા અનામતના લાભનું સમાન વિતરણ પ્રાપ્ત કરવાનો છે. પુનરાવર્તનના ભોગે, સદર અધિનિયમ ૨૦૨૧ લાગુ કરવામાં આવ્યો તે સમયે, એમબીસી અને ડીએનસીની એકત્રિત યાદીઓમાં ૧૧૬ જ્ઞાતિઓ જોવા મળી હતી. કોઈ ચોક્કસ જ્ઞાતિની પસંદગી કરવી અને

આવી જ્ઞાતિને ૨૦ ટકામાંથી ૧૦.૫ ટકાની વિશેષ અનામત પૂરી પાડવી એ ભેદભાવપૂર્ણ છે, જે સમાન પરિસ્થિતિ ધરાવતા સમુદાયોથી કોઈપણ યોગ્ય તફાવતના અભાવે અને તેથી, ૨૦ ટકા અનામતના લાભ મેળવવાના હેતુઓ માટે એકસાથે જૂથબદ્ધ કરવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે રાજ્ય સરકાર પછાત વર્ગોમાં વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયો અથવા અન્ય કોઈપણ સમુદાય અથવા સમુદાયોના જૂથને વિશેષ પગલાંની મંજૂરી માટે ચોક્કસ વર્ગ તરીકે વર્ગીકૃત કરવાની સક્ષમતા ધરાવે છે, ત્યારે આવા સમુદાયોને એમબીસી અને ડીએનસીની અંદરના બાકીના સમુદાયોથી અલગ વિભાગમાં વર્ગીકૃત કરવા માટે વ્યાજબી આધાર હોવો જોઈએ, જે કારણો ઉપરછલ્લા અથવા ભ્રામક હોઈ શકે નહીં. [પેરા ૭૩]

રાજ્ય વતી સમર્થન એ છે કે તમિલનાડુ પછાત વર્ગ આયોગ દ્વારા એ દર્શાવવા માટે પૂરતી સામગ્રી એકત્રિત કરવામાં આવી હતી કે વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તીના અપ્રમાણસર અપૂરતું પ્રતિનિધિત્વ હતું, જેના પરિણામે સદર અધિનિયમ ૨૦૨૧ અસ્તિત્વમાં આવ્યો, જેનો હેતુ એમબીસી અને ડીએનસી વચ્ચે અનામતનું સમાન વિતરણ પ્રાપ્ત કરવાનો હતો. અગાઉના ફકરાઓમાં થયેલી ચર્ચાનું અવલોકન કરતા એ બાબતનો ખુલાસો થશે કે અધ્યક્ષ, પછાત વર્ગ આયોગનો પત્ર જૂની માહિતીના આધારે છે, જેમાં વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયોના સાપેક્ષ પછાતપણા અને પ્રતિનિધિત્વ તથા એમબીસી અને ડીએનસીની અંદર બાકીના ૧૧૫ સમુદાયો સાથે સ્પર્ધા કરવાની તેમની ક્ષમતાના કોઈપણ મૂલ્યાંકન વિનાનો છે. વધુમાં, તેમાં કરવામાં આવેલી ભલામણો સંપૂર્ણપણે

વસ્તી પર આધારિત છે. કોઈ ચોક્કસ વર્ગ/શ્રેણીને અન્યથી અલગ કરવા માટે, એક નોંધપાત્ર તફાવત હોવો જોઈએ જે તે વર્ગ/શ્રેણીને સ્પષ્ટપણે સીમાંકિત કરે. હાલના કેસમાં, અમને કોઈ સમર્થન જણાતું નથી કે વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયોને કેવી રીતે અલગ વર્ગ તરીકે ગણી શકાય અને તેમને પસંદગીની સારવાર આપી શકાય.

પટ્ટાલી મક્કલ કાચી વિ. એ. માયલેરુમપેરુમલ અને અન્ય

૧૧૬ સમુદાયો પૈકીના એક, જે તમામને ૨૦૨૧ ના અધિનિયમના અમલ સુધી સમાન સ્તર પર ગણવામાં આવ્યા હતા અને તેથી, તેઓ અવિભાજિત ૨૦ ટકા અનામતના લાભનો દાવો કરવા પાત્ર હતા. આ વર્ગીકરણને સમર્થન આપવા માટે વસ્તીને એકમાત્ર પરિબળ તરીકે ટાંકવામાં આવે છે, જે ઈન્દ્રા સહાની અને જરનૈલ સિંઘના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાઓની વિરુદ્ધમાં છે. તદનુસાર, આ કોર્ટે ઠેરવેલ કે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણ ગેરવાજબી છે અને તેથી, ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ નો ભંગ કરે છે, કારણ કે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોને અલગ તારવવા અને તેમને અલગ અનામત આપવા માટે કોઈ નક્કર આધાર નથી. [પેરા ૭૪][૯૫-બી-જી]

૨. ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ ઘડવા માટે રાજ્યની કાયદાકીય સક્ષમતા પર કોઈ રોક નથી. ૧૦૫ મો સુધારા અધિનિયમ ભવિષ્યલક્ષી અમલમાં હોવાથી, ૨૦૨૧ ના અધિનિયમના ઘડતર સમયે ૧૦૨ મો સુધારા અધિનિયમ અમલમાં હતો. ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ એમબીસી અને

ડીએનસી માં સમુદાયોના અનામતની હદ નક્કી કરવાના હેતુથી અનામતની અમુક ટકાવારીના પેટા–વર્ગીકરણ અને વહેંચણી સાથે સંબંધિત હોવાથી, તે ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા મુજબ બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા સત્તાનો માન્ય ઉપયોગ છે. ૧૦૫ મા સુધારા અધિનિયમ પહેલાં, એસઈબીસી ની રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં સમુદાયોના સમાવેશ અથવા બાકાત દ્વારા એસઈબીસી ની ઓળખ કરવી એ અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ રાજ્ય માટે પ્રતિબંધિત હતું. તે સ્પષ્ટ છે કે એમબીસી અને ડીએનસી ની ઓળખની પ્રક્રિયા રાજ્ય દ્વારા ૧૯૯૪ ના અધિનિયમ અન્વયે પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી. પછાત વર્ગો વચ્ચેના પેટા–વર્ગીકરણ પર કોઈ રોક નથી, જેને ઇન્દ્રા સહાનીના કેસમાં સ્પષ્ટપણે મંજૂરી આપવામાં આવી છે. ઈ.વી. ચિન્નૈયા ના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેતા પણ, જે અનુચ્છેદ ૩૪૧ હેઠળ રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં ઓળખવામાં આવેલી અનુસૂચિત જાતિઓના પેટા–વર્ગીકરણ સાથે સંબંધિત હતો અને ઠેરવ્યું હતું કે રાજ્ય દ્વારા અનુસૂચિત જાતિઓનું કોઈપણ પેટા–વિભાજન રાષ્ટ્રપતિની યાદી સાથે ચેડાં કરવા સમાન ગણાશે, વર્તમાન કેસમાં ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ ઘડવાની રાજ્યની સક્ષમતા આ કારણોસર છીનવાઈ જતી નથી કારણ કે, સ્વીકૃતપણે, એસઈબીસી ની રાષ્ટ્રપતિની યાદી હજુ પ્રકાશિત થવાની બાકી છે, જેનાથી આવી યાદી સાથે ચેડાં કરવાનો પ્રશ્ન અનાવશ્યક બની જાય છે. ૧૯૯૪ ના અધિનિયમને નવમી અનુસૂચિ હેઠળ મૂકવાથી રાજ્ય

માટે તેને આનુષંગિક બાબતો પર કાયદો ઘડવામાં અડચણ તરીકે કામ કરી શકે નહીં.

૧૯૯૪ નો અધિનિયમ. રાજ્ય વિધાનમંડળની કાયદાકીય સક્ષમતાને માત્ર બંધારણમાં સમાવિષ્ટ સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ દ્વારા જ મર્યાદિત કરી શકાય છે અને અનુચ્છેદ ૩૧–બી માં રાજ્યની કાયદાકીય સત્તાઓ પર આવો કોઈ સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ દર્શાવેલ નથી. એમબીસી અને ડીએનસી તરીકે પહેલેથી જ ઓળખાયેલા સમુદાયો માટે આરક્ષણની મર્યાદાની વિગતો આપવી, જે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય છે, તેને ૧૯૯૪ ના અધિનિયમ સાથે વિરોધાભાસી કહી શકાય નહીં, કારણ કે વિવિધ સમુદાયો માટે આરક્ષણની મર્યાદા નક્કી કરવી એ ૧૯૯૪ ના અધિનિયમનો વિષય ન હતો. અનુચ્છેદ ૩૧–સી હેઠળ રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ મેળવ્યા પછી, ૧૯૯૪ નો અધિનિયમ, રાજ્ય વિધાનમંડળને ૧૯૯૪ ના અધિનિયમની આનુષંગિક બાબતો પર રાજ્યપાલની મંજૂરી સાથે કાયદો ઘડવાથી પ્રતિબંધિત કરતો નથી, કારણ કે અનુચ્છેદ ૩૧–સી રાજ્યની કાયદાકીય સત્તાઓ પર કોઈ નિયંત્રણ મૂકતો નથી. જ્યારે રાજ્યને બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) હેઠળ કાયદા તેમજ કારોબારી હુકમો દ્વારા પછાત વર્ગો માટે આરક્ષણ અને અન્ય વિશેષ પગલાં પૂરા પાડવાની સત્તા આપવામાં આવી હોય, ત્યારે તેને આંતરિક આરક્ષણ આપતા કાયદા માટે રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ લેવા માટે મજબૂર કરી શકાય નહીં. જાતિ–આધારિત વર્ગીકરણના મુદ્દે, ઈન્દ્રા સાહની કેસમાં ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવાયું છે કે, પછાત વર્ગોની ઓળખ માટે જાતિ એ શરૂઆતનું બિંદુ હોઈ શકે છે, પરંતુ તે

એકમાત્ર આધાર હોઈ શકે નહીં. તદનુસાર, આંતરિક આરક્ષણ પ્રદાન કરવા માટે જાતિ શરૂઆતનું બિંદુ હોઈ શકે છે, તેમ છતાં, આ નિર્ણયની વ્યાજબીતાને સાબિત કરવાની અને તે દર્શાવવાની જવાબદારી રાજ્ય સરકારની છે કે જાતિ એ એકમાત્ર આધાર નથી. તમિલનાડુ પછાત વર્ગ આયોગના અધ્યક્ષ ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમના પત્ર અંગે, જે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમનો આધાર છે, એવું જણાય છે કે સરકારે ભલામણો સ્વીકારવામાં ભૂલ કરી છે. છેલ્લે, ૨૦૨૧ ના અધિનિયમ અંગે, વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયોને એમબીસી અને ડીએનસીમાં સમાવિષ્ટ બાકીના ૧૧૫ સમુદાયોથી અલગ રીતે વ્યવહાર કરવા માટે એક જૂથમાં વર્ગીકૃત કરવા માટે કોઈ નક્કર આધાર નથી, અને તેથી, ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ નું ઉલ્લંઘન છે. આ કોર્ટ આ પાસા પર હાઈકોર્ટના ચુકાદાને માન્ય રાખે છે. ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ ની સત્તા બહારનો હોવાના અમારા નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને, આ કોર્ટ ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ ઘડતી વખતે અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી ના ખંડ (૯) હેઠળ નિર્ધારિત પરામર્શની આવશ્યકતાનું રાજ્ય સરકાર દ્ધારા પાલન ન કરવાના મુદ્દામાં ઊંડા ઉતરવાથી દૂર રહી છે. [પેરા ૭૭]

પાટ્ટાળી મક્કલ કચ્છી વિ. એ. મયીલેરુમપેરૂમલ અને અન્ય

ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ વિ. ચીફ મિનિસ્ટર (૨૦૨૧) ૮ એસ.સી.સી. ૧; ઈન્દ્રા સહાની વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૧૯૯૨) ૩ સપ્લી. એસ.સી.સી. ૨૧૭ : [૧૯૯૨] ૨ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૪૫૪; ઈ.વી. ચિન્નૈયા

વિ. સ્ટેટ ઓફ એ.પી. (૨૦૦૫) ૧ એસ.સી.સી. ૩૯૪ : [૨૦૦૪] ૫ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૯૭૨; મહારાજ ઉમેગ સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે ૧૯૫૫ એ.આઈ.આર. ૫૪૦ : [૧૯૫૫] ૨ એસ.સી.આર. ૧૬૪; – ને અનુસરવામાં આવેલ.

જરનૈલ સિંહ વિ. લક્ષ્મી નારાયણ ગુપ્તા (૨૦૧૮) ૧૦ એસ.સી.સી. ૩૯૬; શ્રીમંત બાળાસાહેબ પાટીલ વિ. સ્પીકર, કર્ણાટક લેજિસ્લેટિવ એસેમ્બલી (૨૦૨૦) ૨ એસ.સી.સી. ૫૯૫ : [૨૦૧૯] ૧૬ એસ.સી.આર. ૮૮૬; – પર આધાર રાખવામાં આવેલ.

સ્ટેટ ઓફ મદ્રાસ વિ. શ્રીમતી ચંપકમ દોરાઈરાજન ૧૯૫૧ એ.આઈ.આર. ૨૨૬ : [૧૯૫૧] એસ.સી.આર. ૫૨૫; એસ.વી. જોષી વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક (૨૦૧૨) ૭ એસ.સી.સી. ૪૧; એમ. નાગરાજ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૨૦૦૬) ૮ એસ.સી.સી. ૨૧૨ : [૨૦૦૬] ૭ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૩૩૬; અશોકા કુમાર ઠાકુર વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૨૦૦૮) ૬ એસ.સી.સી. ૧ : [૨૦૦૮] ૪ એસ.સી.આર. ૧; અબ્દુલ રહીમ ઈસ્માઈલ સી. રહીમતુલ્લા વિ. સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે ૧૯૫૯ એ.આઈ.આર. ૧૩૧૫ : [૧૯૬૦] ૧ એસ.સી.આર. ૨૮૫; ઈબ્રાહીમ વજીર મવાત વિ. સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે (૧૯૫૪) એ.આઈ.આર. ૨૨૯ : [૧૯૫૪] એસ.સી.આર. ૯૩૩; ધ ગોદાવરી સુગર મિલ્સ લિમિટેડ વિ. એસ. બી. કાંબલે (૧૯૭૫) ૧ એસ.સી.સી. ૬૯૬ : [૧૯૭૫] ૩ એસ.સી.આર. ૮૮૫; શ્રી રામ રામ નારાયણ મેધી વિ. સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે

(૧૯૫૯) એ.આઇ.આર. ૪૫૯ : [૧૯૫૯] ૧ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૪૮૯; સજ્જન સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન (૧૯૬૫) એ.આઇ.આર. ૮૪૫ : [૧૯૬૫] ૧ એસ.સી.આર. ૯૩૩; રમણલાલ ગુલાબ ચંદ શાહ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત (૧૯૬૯) એ.આઇ.આર. ૧૬૮ : [૧૯૬૯] ૧ એસ.સી.આર. ૪૨; સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા વિ. ચંદ્રશેખર સિંહ ભોઈ (૧૯૬૯) ૨ એસ.સી.સી. ૩૩૪ : [૧૯૭૦] ૧ એસ.સી.આર. ૫૯૩; સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિ. માધવરાવ દામોદર પાટીલ (૧૯૬૮) એ.આઇ.આર. ૧૩૯૫ : [૧૯૬૮] ૩ એસ.સી.આર. ૭૧૨; કે.એસ. પરિપૂર્ણન વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરળ (૧૯૯૪) ૫ એસ.સી.સી. ૫૯૩ : [૧૯૯૪] ૩ સપ્લી. એસ.સી.આર. ૪૦૫; શ્રી પૃથ્વી કોટન મિલ્સ લિમિટેડ વિ. ભરૂચ બરો મ્યુનિસિપાલિટી (૧૯૬૯) ૨ એસ.સી.સી. ૨૮૩ : [૧૯૭૦] ૧ એસ.સી.આર. ૩૫૮; જનપદ સભા છિંદવાડા વિ. સેન્ટ્રલ પ્રોવિન્સીસ સિન્ડિકેટ લિમિટેડ (૧૯૭૦) ૧ એસ.સી.સી. ૫૦૯ : [૧૯૭૦] ૩ એસ.સી.આર. ૭૪૫; પ્લાઉટ વિ. સ્પેન્ડથ્રિફ્ટ ફાર્મ ઈન્ક. ૫૧૪ યુ.એસ. ૨૧૧ (૧૯૯૫); સગીર અહેમદ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. (૧૯૫૪) એ.આઇ.આર. ૭૨૮ : (૧૯૫૫) ૧ એસ.સી.આર. ૭૦૭; એમ.પી.વી. સુંદરારામીયર એન્ડ કંપની વિ. સ્ટેટ ઓફ એ.પી. (૧૯૫૮) એ.આઇ.આર. ૪૬૮ : [૧૯૫૮] ૦ એસ.સી.આર. ૧૪૨૨; દીપ ચંદ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ (૧૯૫૯) એ.આઇ.આર.

૬૪૮ : [૧૯૫૯] ૨ સપ્લ. એસ.સી.આર. ૮; પટેલ ગોરધનદાસ હરગોવિંદદાસ વિ. મ્યુનિસિપલ કમિશનર, અમદાવાદ ૧૯૬૩ એ.આઇ.આર. ૧૭૪૨ : [૧૯૬૪] ૨ એસ.સી.આર. ૬૦૮; સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. દવિંદર સિંઘ

(૨૦૨૦) ૮ એસ.સી.સી. ૧; કે.સી. વસંત કુમાર વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક (૧૯૮૮) ૪ એસ.સી.સી. ૫૯૦; યુકો બેંક વિ. દિપક દેબબર્મા (૨૦૧૭) ૨ એસ.સી.સી. ૫૮૫ : [૨૦૧૬] ૧૧ એસ.સી.આર. ૭૨૩; આર્નોલ્ડ રોડ્રિક્સ વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર ૧૯૬૬ એ.આઈ.આર. ૧૭૮૮ : [૧૯૬૬] ૩ એસ.સી.આર. ૮૮૫; રાજીવ સરીન વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તરાખંડ (૨૦૧૧) ૮ એસ.સી.સી. ૭૦૮ : [૨૦૧૧] ૯ એસ.સી.આર. ૧૦૧૨; સ્ટેટ ઓફ કેરળ વિ. પીપલ્સ યુનિયન ફોર સિવિલ લિબર્ટીઝ (૨૦૦૯) ૮ એસ.સી.સી. ૪૬ : [૨૦૦૯] ૧૧ એસ.સી.આર. ૧૪૨; દત્તાત્રેય ચેદુ થોમ્બ્રે વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર (૨૦૧૯) એસ.સી.સી. ઓનલાઈન બોમ ૪૪૦૮; સિટિઝન્સ ઓફ દેઉલગાંવ રાજા વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર (૨૦૦૩) ૪ બોમ સી.આર. ૨૨૩ : (૨૦૦૨) એસ.સી.સી. ઓનલાઈન બોમ ૭૩૫; રસલ સિંઘ વિ. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. (૧૯૭૮) એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એમપી ૧૨; બેરિયમ કેમિકલ્સ લિમિટેડ વિ. કંપની લો બોર્ડ (૧૯૬૭) એ.આઈ.આર. ૨૯૫ : [૧૯૬૬] સપ્લ. એસ.સી.આર. ૩૧૧; સ્ટેટ ઓફ એ.પી. વિ. યુ.એસ.વી. બલરામ (૧૯૭૨) ૧ એસ.સી.સી. ૬૬૦ : [૧૯૭૨] ૩ એસ.સી.આર. ૨૪૭; રામ સિંઘ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૨૦૧૫) ૪ એસ.સી.સી. ૪૯૭ : [૨૦૦૩] ૫ સપ્લ. એસ.સી.આર. ૩૫૭; વી. નારાયણ રાવ વિ. સ્ટેટ ઓફ એ.પી. એ.આઈ.આર. ૧૯૮૭ એપી ૫૩ : (૧૯૮૬) ૨ અંધ એલટી ૨૫૮; ચિરંજીત લાલ ચૌધરી વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૧૯૫૧) એ.આઈ.આર. ૪૧ : [૧૯૫૦] એસ.સી.આર. ૮૬૯; અજય કુમાર સિંઘ વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર

(૧૯૯૪) ૪ એસ.સી.સી. ૪૦૧; કર્નલ એ.એસ. અય્યર વિ. વી. બાલસુબ્રમણ્યમ (૧૯૮૦) ૧ એસ.સી.સી. ૬૩૪ : [૧૯૮૦] ૧ એસ.સી.આર. ૧૦૩૬; સ્ટેટ ઓફ વેસ્ટ બંગાળ વિ. અનવર અલી સરકાર (૧૯૫૨) એ.આઇ.આર. ૭૫ : [૧૯૫૨] એસ.સી.આર. ૨૮૪; કાઠી રાનિંગ રાવત વિ. સ્ટેટ ઓફ સૌરાષ્ટ્ર (૧૯૫૨) એ.આઇ.આર. ૧૨૩ : [૧૯૫૨] એસ.સી.આર. ૪૩૫; સ્ટેટ ઓફ કેરળ વિ. એન.એમ. થોમસ (૧૯૭૬) ૨ એસ.સી.સી. ૩૧૦ : [૧૯૭૬] ૧ એસ.સી.આર. ૯૦૬; સુબ્રમણ્યમ સ્વામી વિ. ડિરેક્ટર, સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (૨૦૧૪) ૮ એસ.સી.સી. ૬૮૨ : [૨૦૧૪] ૬ એસ.સી.આર. ૮૭૩; એમ.પી. સિમેન્ટ મેન્યુફેક્ચરર્સ એસોસિએશન વિ. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. (૨૦૦૪) ૨ એસ.સી.સી. ૨૪૯ : [૨૦૦૩] ૬ સપ્લ. એસ.સી.આર. ૫૫૭– નો સંદર્ભ લીધેલ.

કેસ લો સંદર્ભ

[૧૯૫૧] એસ.સી.આર. ૫૨૫ નો ફકરા ૨ માં સંદર્ભ લીધેલ

[૨૦૦૬] ૭ સપ્લ. એસ.સી.આર. ૩૩૬ નો ફકરા ૭ માં સંદર્ભ લીધેલ

[૨૦૦૮] ૪ એસ.સી.આર. ૧ નો ફકરા ૭ માં સંદર્ભ લીધેલ

પટ્ટુલી મક્કલ કચ્છી વિ. એ. માયલેરુમપેરુમલ અને અન્ય

[૧૯૬૦] ૧ એસ.સી.આર. ૨૮૫ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૧૭

[૨૦૧૯] ૧૬ એસ.સી.આર. ૮૮૬ આધાર રાખેલ પેરા ૧૭

[૧૯૫૪] એસ.સી.આર. ૯૩૩ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૧૮

[૧૯૭૫] ૩ એસ.સી.આર. ૮૮૫ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૧

[૧૯૫૯] ૧ સપ્લા. એસ.સી.આર. ૪૮૯ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૧

[૧૯૬૫] ૧ એસ.સી.આર. ૯૩૩ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૧

[૧૯૬૯] ૧ એસ.સી.આર. ૪૨ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૧

[૧૯૭૦] ૧ એસ.સી.આર. ૫૯૩ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૧

[૧૯૬૮] ૩ એસ.સી.આર. ૭૧૨ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૧

[૧૯૯૪] ૩ સપ્લા. એસ.સી.આર.૪૦૫ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૪

[૧૯૭૦] ૧ એસ.સી.આર. ૩૫૮ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૪

[૧૯૭૦] ૩ એસ.સી.આર. ૭૪૫ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૭

[૧૯૬૪] ૨ એસ.સી.આર. ૬૦૮ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૨૯

[૨૦૦૪] ૫ સપ્લા. એસ.સી.આર.૯૭૨ અનુસરેલ પેરા ૩૨

(૧૯૫૫) ૧ એસ.સી.આર. ૭૦૭ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૩૨

[૧૯૫૮] ૦ એસ.સી.આર. ૧૪૨૨ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૩૨

[૧૯૫૯] ૨ સપ્લા. એસ.સી.આર. ૮ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૩૨

[૧૯૯૨] ૨ સપ્લા. એસ.સી.આર. ૪૫૪ અનુસરેલ પેરા ૩૩

[૧૯૭૨] ૩ એસ.સી.આર. ૨૪૭ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૩૭

[૨૦૧૬] ૧૧ એસ.સી.આર. ૭૨૩ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૪૧

[૧૯૫૫] ૨ એસ.સી.આર. ૧૬૪ અનુસરેલ પેરા ૪૩

[૧૯૬૬] ૩ એસ.સી.આર. ૮૮૫ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૪૭

[૨૦૧૧] ૯ એસ.સી.આર. ૧૦૧૨ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૪૭

[૨૦૦૯] ૧૧ એસ.સી.આર. ૧૪૨ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૪૮

[૧૯૬૬] સપ્લા. એસ.સી.આર. ૩૧૧ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૫૬

[૨૦૦૩] ૫ સપ્લા. એસ.સી.આર.૩૫૭ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૬૫

[૧૯૫૦] એસ.સી.આર. ૮૬૯ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૭૦

[૧૯૮૦] ૧ એસ.સી.આર. ૧૦૩૬ સંદર્ભ આપેલ પેરા ૭૦

[૧૯૫૨] એસ.સી.આર. ૨૮૪ ફકરા ૭૨ માં સંદર્ભિત

[૧૯૫૨] એસ.સી.આર. ૪૩૫ ફકરા ૭૨ માં સંદર્ભિત

સિવિલ અપીલીય હકૂમત: સિવિલ અપીલ નં. ૨૬૦૦/૨૦૨૨.

ડબલ્યુ.પી. નં. ૭૭૬૫/૨૦૨૧ માં મદ્રાસ હાઈકોર્ટ (મદુરાઈ બેંચ) ના તારીખ ૦૧.૧૧.૨૦૨૧ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

સાથે

સિવિલ અપીલ નં. ૨૬૦૧, ૨૬૦૨, ૨૬૦૩, ૨૬૦૪, ૨૬૦૫, ૨૬૦૬, ૨૬૦૭, ૨૬૦૮, ૨૬૦૯, ૨૬૧૦, ૨૬૧૧, ૨૬૧૨–૨૬૪૨/૨૦૨૨.

ક્રિષ્નામૂર્તિ, એ.એ.જી., અભિષેક મનુ સિંઘવી, પી. વિલ્સન, રાકેશ દ્ધિવેદી, મુકુલ રોહતગી, સી. એસ. વૈદ્યનાથન, એમ. એન. રાવ, રાધાક્રિષ્નન, વિજય નારાયણ, સિનિયર એડવોકેટ્સ, વરુણ કે. ચોપરા, અમિત ભંડારી, ડી. કુમાનન, નમન જોષી, યશ જોહરી, શેખ એફ. કાલિયા, ગુનીત સિદ્ધુ, સુશ્રી સંસ્કૃતિ પાઠક, એસ. અખિલેશ કુમાર, બી. કરુણાકરન, કે. બાલમ્બિહાઈ, અનૂપ પ્રકાશ અવસ્થી, સુશ્રી દીક્ષા રાય, ગૌથમ કુમાર, અંકિત અગ્રવાલ, પ્રતીક ભારદ્ધાજ, સુશ્રી રાગિણી પાંડે, એસ. થનંજયન, સુશ્રી જસવંતી, સુશ્રી આયના વર્મા, એમ. આર. જોથિમાનીયન, કે. બાલુ, વિનોબા ભૂપતિ, સુશ્રી પ્રોમિલા, સુશ્રી સી. રૂબાવતી, બાલાજી શ્રીનિવાસન, સુશ્રી પલ્લવી સેનગુપ્તા, સુશ્રી આકૃતિ પ્રિયા, સુશ્રી ગરિમા જૈન, સુશ્રી લક્ષ્મી રાવ, પ્રતીક યાદવ, મોહમ્મદ શાહરૂખ, જી. શિવબાલમુરુગન, મહેન્દ્રન સેલ્વરાજ, પી. શંકર, સુશ્રી વિભા શ્રીવાસ્તવ,

અપીલકર્તા તરફથી એડવોકેટ્સ.

સંજય જૈન, એ.એસ.જી., આર. બાળાસુબ્રમણ્યન, ડો. રાજીવ ધવન, કે. એમ. વિજયન, એસ. નાગમુથુ, ગોપાલ શંકરનારાયણન, વી. પ્રકાશ, જયદીપ ગુપ્તા, કોલિન ગોન્સાલ્વેસ, દેવદત્ત કામત, સિનિયર એડવોકેટ્સ, આર. આનંદ, નિથિન સરવણન, સુશ્રી અરુણિમા સિંહ, કરુણાકર મહાલિક, સુશ્રી મણિકા પ્રિયા સરવણન, સુશ્રી પ્રિયદર્શિની, સુશ્રી રિદ્ધિમા મલ્હોત્રા, પી. વી. યોગેશ્વરન, આશિષ કુમાર ઉપાધ્યાય, વાય. લોકેશ, વી. સિબી કારગીલ, અનુભવ ચતુર્વેદી, અરુણ સિંહ, અભિસાર ઠકરાલ, એસ. ગૌથામન, સુશ્રી એમ. વેનમની, જી. વેંકટેશ્વરમૂર્તિ, જી. આનંદ સેલ્વમ, ડો. રામ શંકર, ડો. સંથાકુમારન, એસ. વિનાયક, સુશ્રી લક્ષ્મી રામમૂર્તિ, પારિજાત કિશોર, બેનો બેન્સીગર, સુશ્રી એન. પી. હૈબિલા, ડેમા શેષાદિરી નાયડુ, એમ. પી. પાર્થિબન, ઈશાન જ્યોર્જ, અનીશ આર. શાહ, આર. સુધાકરન, અનન્વય આનંદવર્ધન, સિદ્ધાર્થ ચપલગાંવકર, દીપક ગોયલ, ચિન્મયી ચંદ્રા, અમરીશ કુમાર, એમ. પી. પાર્થિબન, સુશ્રી શાલિની મિશ્રા, સુશ્રી શિવાની વિજ, સુશ્રી પોરકોડી, એસ. રામાસુબ્રમણ્યન, એ. એસ. વૈરાવન, સી. રામર, જી. એસ. મણિ, રાજેશ મૌર્ય, અભય સિંહ યાદવ, અજય સિંહ, પ્રમોદ કુમાર

પાટલી મક્કલ કચ્ચી વિરુદ્ધ એ. માઇલરુમપેરુમલ અને અન્ય.

યાદવ, આર. સતીશ, રાહુલ કૌશિક, સંજય વિસેન, એ. રાજરંજન, સુશ્રી એલ. વાસુકી રાજરંજન, કે. પરી વેંધન, સુશ્રી બબિતા મિશ્રા, સુશ્રી અદિરા એ.

નાયર, પ્રભુ રામસુબ્રમણ્યમ, રઘુનાથ સેતુપથી, જી. મુરુગેન્દ્રન, કરુપ્પૈયા મયપ્પન, સુશ્રી પ્રિયા, એસ. સેન્થિલ એલંગોવન, એસ. કૃષ્ણમૂર્તિ, કે. કુમારવડીવેલ, રાજીવ મહેશ્વરાનંદ રોય, નિશે રાજેન શોન્કર, સુશ્રી અનુ કે. જોય, અલીમ અનવર, શિયાસ કેઆર., સત્ય મિત્ર, એમ. યોગેશ કન્ના, રાજરાજેશ્વરન એસ., પી. એમ. વિષ્ણુ વર્થનન, આર. વિગ્નેશ, પ્રદીપ ફણિરાજ, પ્રતિવાદીઓ તરફથી વકીલો.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ

એલ. નાગેશ્વર રાવ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

લીવ મંજૂર કરવામાં આવેલ.

૧. મદ્રાસ હાઇકોર્ટ, મદુરાઇ બેંચ દ્વારા તા. ૦૧.૧૧.૨૦૨૧ ના ચુકાદા દ્વારા ધ તામિલનાડુ સ્પેશિયલ રિઝર્વેશન ઓફ સીટ્સ ઇન એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટીટ્યુશન્સ ઇન્કલુડિંગ પ્રાઇવેટ એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટીટ્યુશન્સ એન્ડ ઓફ અપોઇન્ટમેન્ટ્સ ઓર પોસ્ટ્સ ઇન ધ સર્વિસિસ અંડર ધ સ્ટેટ વિધિન ધ રિઝર્વેશન ફોર ધ મોસ્ટ બેકવર્ડ ક્લાસીસ એન્ડ ડિનોટિફાઇડ કોમ્યુનિટિઝ એક્ટ, ૨૦૨૧ ને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવામાં આવેલ. આ અપીલોમાં સદર ચુકાદાની યોગ્યતાને પડકારવામાં આવેલ છે.

I. પૃષ્ઠભૂમિ

૨. ભારતનું બંધારણ અમલમાં આવતા પહેલાં મદ્રાસ પ્રેસિડેન્સીમાં જાહેર

સેવાઓમાં સાંપ્રદાયિક પ્રતિનિધિત્વ અસ્તિત્વમાં હતું. મદ્રાસ હાઈકોર્ટે જી.ઓ. એમએસ નં. ૩૪૩૭ તા. ૨૧.૧૧.૧૯૪૭ ને ગેરબંધારણીય જાહેર કરેલ, જેના દ્વારા સાંપ્રદાયિક પ્રતિનિધિત્વ પૂરું પાડવામાં આવેલ હતું. હાઈકોર્ટના સદર ચુકાદાને આ કોર્ટ દ્વારા સ્ટેટ ઓફ મદ્રાસ વિ. શ્રીમતી ચંપકમ દોરાઈરાજન[1] માં માન્ય રાખવામાં આવેલ. આ કોર્ટે ઠેરવેલ કે સદર જી.ઓ. માં કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણ ધર્મ, જાતિ અને જ્ઞાતિના આધારે કરવામાં આવેલ અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૯(૨) હેઠળ બાંહેધરી અપાયેલ મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરેલ. ૧૮.૦૬.૧૯૫૧ ના રોજ, ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (ફર્સ્ટ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૫૧ દ્વારા અનુચ્છેદ ૧૫(૪) ઉમેરવામાં આવેલ, જેનાથી રાજ્ય સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગોની ઉન્નતિ માટે કોઈપણ વિશેષ જોગવાઈ કરવા સક્ષમ બનેલ. આ કોર્ટના ચુકાદાના પરિણામે, મદ્રાસ રાજ્ય દ્વારા ૨૦–પોઈન્ટ રોસ્ટર અપનાવીને જી.ઓ. એમએસ નં. ૨૪૩૨ તા. ૨૭.૦૯.૧૯૫૧ બહાર પાડવામાં આવેલ, જેમાં અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ માટે ત્રણ બેઠકો અને પછાત વર્ગો માટે પાંચ બેઠકો અનામત રાખવામાં આવેલ, જે ૧૫ ટકા અનામત જેટલી છે.

અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ માટે સંયુક્ત રીતે અને પછાત વર્ગો માટે ૨૫ ટકા. તા. ૩૦.૧૨.૧૯૫૪ ના રોજ, જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૨૬૪૩ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો જેમાં અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત

---

૧૧૧ ૧૯૫૧ એસસીઆર ૫૨૫

જનજાતિ માટે સંયુક્ત અનામત વધારીને ૧૬ ટકા અને પછાત વર્ગો માટે ૨૫ ટકા કરવામાં આવી હતી. તા. ૩૧.૦૧.૧૯૫૭ ના જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૩૫૩ દ્વારા, રાજ્ય સરકારે પછાત વર્ગોમાં પેટા વર્ગીકરણ કર્યું. 'અત્યંત પછાત સમુદાયો' ની ઓળખ કરવામાં આવી અને તેમને શૈક્ષણિક રાહતો આપવામાં આવી. 'અત્યંત પછાત સમુદાયો' ની યાદીમાં ૫૮ સમુદાયો હતા, જેમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય અનુક્રમ નં. ૧ પર નોંધાયેલ હતા.

૩. રાજ્ય સરકારે તા. ૧૩.૧૧.૧૯૬૯ ના જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૮૪૨ દ્વારા શ્રી એ.એન. સત્તાનાથનની અધ્યક્ષતામાં બેકવર્ડ ક્લાસ કમિશન (પછાત વર્ગ આયોગ) ની નિમણૂક કરી "રાજ્યમાં પછાત વર્ગોની પરિસ્થિતિઓની વૈજ્ઞાનિક અને વાસ્તવિક તપાસ કરવા અને તેમની ઉન્નતિ માટે રાહતના ચોક્કસ પગલાંની ભલામણ કરવા". આયોગે નવેમ્બર, ૧૯૭૦ માં તેનો રિપોર્ટ સુપરત કર્યો, જેમાં પછાત વર્ગો માટે રાજ્ય સરકાર હેઠળની જગ્યાઓ તેમજ વ્યાવસાયિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં બેઠકો માટે ૩૩ ટકા અનામતની ભલામણ કરવામાં આવી હતી. સદર આયોગની ભલામણોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, રાજ્ય સરકારે, તા. ૦૭.૦૬.૧૯૭૧ ના જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૬૯૫ દ્વારા, સરકારી, સ્થાનિક સંસ્થા અને અનુદાનિત સંચાલકો હેઠળની તમામ પ્રકારની શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં બેઠકો અને જાહેર સેવાઓમાં ભરતી માટેની જગ્યાઓ સંબંધમાં પછાત વર્ગો માટે અસ્તિત્વમાં રહેલ અનામત ૨૫ ટકાથી વધારીને ૩૧ ટકા અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત

જનજાતિ માટે ૧૬ ટકાથી વધારીને ૧૮ ટકા કરી. તા. ૦૧.૦૨.૧૯૮૦ ના રોજ, રાજ્ય સરકાર હેઠળની સેવાઓમાં જગ્યાઓ પર નિમણૂક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટે પછાત વર્ગો માટે અનામત ક્વોટા વધારીને ૫૦ ટકા કરવામાં આવ્યો.

૪. ત્યારબાદ, સરકાર દ્વારા તા. ૧૩.૧૨.૧૯૮૨ ના રોજ તમિલનાડુ સેકન્ડ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનની નિમણૂક કરવામાં આવી. સદર આયોગના વડા શ્રી જે.એ. અંબાસંકર, આઇ.એ.એસ. (નિવૃત્ત) હતા. સામાજિક અને શૈક્ષણિક પછાતપણાના વિવિધ સૂચકાંકો ધરાવતા ગુણના આધારે પછાતપણાનું સ્તર નક્કી કરવા માટે આયોગ દ્વારા અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં મૂલ્યાંકન કરાયેલ દરેક સમુદાયને કુલ ૧૫ ગુણમાંથી સ્કોર આપવામાં આવ્યો હતો. અધ્યક્ષના જણાવ્યા મુજબ, જે સમુદાયોએ ૮, ૯ અને ૧૦ ગુણ મેળવ્યા હોય તેમને 'એ' જૂથમાં વર્ગીકૃત કરવા જોઇએ, જેમને ૧૧, ૧૨ અને ૧૩ ગુણ મેળવ્યા હોય તેમને 'બી' જૂથમાં મૂકવા જોઈએ અને જેમને ૧૪ અને ૧૫ ગુણ મેળવ્યા હોય તેમને 'સી' જૂથ તરીકે વર્ગીકૃત કરવા જોઇએ. આયોગના અધ્યક્ષે વિવિધ જૂથોના આધારે કમ્પાર્ટમેન્ટલ અનામતની ભલામણ કરી અને માટે મિકેનિઝમ પૂરું પાડ્યું.

પટ્ટાલી મક્કલ કચ્છી વિ. એ. મયિલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

તેના અમલીકરણનું. કમિશનના ૧૪ સભ્યો તમિલનાડુ સેકન્ડ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનના ચેરમેન દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા મંતવ્યો સાથે અસંમત હતા.

૫. તા. ૩૦.૦૭.૧૯૮૫ ના રોજ, રાજ્ય સરકારે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) ના હેતુઓ માટે સમગ્ર તમિલનાડુ રાજ્યમાં ૨૦૧ સમુદાયોને બેકવર્ડ ક્લાસીસ તરીકે સૂચિત કરતો જી.ઓ. એમએસ નં. ૧૫૬૪ બહાર પાડ્યો. તે જ દિવસે જી.ઓ. એમએસ નં. ૧૫૬૬ અને ૧૫૬૭ પણ બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા, જેમાં અનુક્રમે ૩૯ સમુદાયોને 'મોસ્ટ બેકવર્ડ ક્લાસીસ' (એમબીસી) અને ૬૮ સમુદાયોને 'ડીનોટિફાઇડ કોમ્યુનિટીઝ' (ડીએનસી) તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. એમબીસી ની યાદીમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાયને ક્રમ નં. ૨૬ પર મૂકવામાં આવ્યો હતો. તા. ૨૮.૦૩.૧૯૮૯ ના રોજ, બેકવર્ડ ક્લાસીસ માટે ઉપલબ્ધ ૫૦ ટકામાંથી, ૨૦ ટકાની અલગ અનામત એમબીસી અને ડીએનસી માટે સંયુક્ત રીતે પૂરી પાડવામાં આવી હતી અને બાકીના ૩૦ ટકા બેકવર્ડ ક્લાસીસ માટે અલગ રાખવામાં આવ્યા હતા. બાદમાં, તા. ૨૨.૦૬.૧૯૯૦ ના રોજ, જાહેર સેવાઓ અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ માટે એક ટકા અલગ અનામત પૂરી પાડવામાં આવી હતી. આમ, ૧૯૯૦ થી, બેકવર્ડ ક્લાસીસ માટે ૩૦ ટકા, એમબીસી અને ડીએનસી માટે ૨૦ ટકા, શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ માટે ૧૮ ટકા અને શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ માટે ૧ ટકા અનામત પૂરી પાડવામાં આવી

હતી, જે કુલ ૬૯ ટકા થાય છે.

૬. વર્ષ ૧૯૯૪ નો અધિનિયમ નં. ૪૫, એટલે કે, ધ તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ, શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ એન્ડ શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ (રિઝર્વેશન ઓફ સીટ્સ ઇન એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ એન્ડ ઓફ એપોઇન્ટમેન્ટ્સ ઓર પોસ્ટ્સ ઇન ધ સર્વિસીસ અંડર ધ સ્ટેટ) એક્ટ, ૧૯૯૩ (જે હવે પછી "૧૯૯૪ એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) રાજ્યમાં શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટે અને રાજ્ય હેઠળની સેવાઓમાં નિમણૂકો માટે અનામત પૂરી પાડવા માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો. તેની કલમ ૩(એ) હેઠળ 'બેકવર્ડ ક્લાસીસ ઓફ સિટીઝન્સ' ને "નાગરિકોના વર્ગ અથવા વર્ગો જેઓ સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત છે, જે સરકાર દ્વારા તમિલનાડુ સરકારી ગેઝેટમાં સૂચિત કરવામાં આવે, અને તેમાં મોસ્ટ બેકવર્ડ ક્લાસીસ અને ડીનોટિફાઇડ કોમ્યુનિટીઝનો સમાવેશ થાય છે" તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યા છે. કલમ ૪ જોગવાઈ કરે છે કે શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં વાર્ષિક માન્ય સંખ્યાના સંદર્ભમાં 'બેકવર્ડ ક્લાસીસ ઓફ સિટીઝન્સ' અને શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સના વ્યક્તિઓ માટે અનામત ૬૯ ટકા રહેશે. કલમ ૫ મુજબ, રાજ્ય હેઠળની સેવાઓમાં નિમણૂકો અથવા જગ્યાઓના ૬૯ ટકા 'બેકવર્ડ ક્લાસીસ ઓફ સિટીઝન્સ', શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ માટે અનામત રાખવામાં આવશે. બેકવર્ડ ક્લાસીસ, એમબીસી અને ડીએનસી, શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ અને શિડ્યુલ્ડ ટ્રાઈબ્સ માટે અનામતની ટકાવારીની ફાળવણી યથાવત રહી હતી. વધુમાં, ૧૯૯૪ એક્ટની કલમ ૭ દ્વારા, સરકાર ૧૫.૦૩.૧૯૯૩ ના રોજ રચાયેલ તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનના અહેવાલોના આધારે, ૧૯૯૪ ના અધિનિયમના હેતુઓ માટે જાહેરનામા દ્વારા 'નાગરિકોના પછાત વર્ગો'ને વર્ગીકૃત અથવા પેટા-વર્ગીકૃત કરવાની સત્તા અનામત રાખવામાં આવેલ. ૧૯.૦૭.૧૯૯૪ ના રોજ, જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૨૮ દ્વારા, તમિલનાડુ સરકારે, ૧૯૯૪ ના અધિનિયમની કલમ ૩(એ) હેઠળ, ૧૪૩ સમુદાયોને પછાત વર્ગો તરીકે, ૪૧ સમુદાયોને એમબીસી તરીકે અને ૬૮ સમુદાયોને ડીએનસી તરીકે જાહેર કર્યા. ધ કોન્સ્ટિટ્યુશન (સેવન્ટી-સિક્સ્થ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૯૪ દ્વારા, જેને ૩૧.૦૮.૧૯૯૪ ના રોજ રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળી, ૧૯૯૪ ના અધિનિયમને એન્ટ્રી ૨૫૭-એ તરીકે બંધારણની નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવ્યો.

૭. ૧૯૯૪ ના અધિનિયમની માન્યતાને આ કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશનો દ્વારા પડકારવામાં આવી હતી. સદર રિટ પિટિશનોનો નિકાલ આ કોર્ટ દ્વારા ૧૩.૦૭.૨૦૧૦ ના રોજ એસ.વી. જોશી વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક[૨] માં કરવામાં આવ્યો હતો, એ હકીકતની નોંધ લીધા પછી કે એમ. નાગરાજ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા[3] અને અશોક કુમાર ઠાકુર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા[૪] માં આ કોર્ટના ચુકાદાઓ અનુસાર, ૧૯૯૪ ના અધિનિયમ હેઠળ અનામતને વાજબી ઠેરવવા માટે ગણતરીપાત્ર ડેટા એકત્રિત કરવાની કવાયત હાથ ધરવામાં આવી ન હતી. વધુમાં, રાજ્ય સરકારને તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશન સમક્ષ ગણતરીપાત્ર ડેટા મૂકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જેના આધારે અન્ય બાબતોની સાથે, કમિશન અનામતની માત્રા નક્કી કરશે. ૧૯૯૪ ના અધિનિયમની માન્યતા અંગે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો ન હતો. એસ.વી. જોશી (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટના ચુકાદાના પરિણામે, ૧૧.૦૭.૨૦૧૧ ના રોજ જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૫૦ દ્વારા, તમિલનાડુ સરકારે ૧૯૯૪ ના અધિનિયમમાં પ્રદાન કર્યા મુજબ ૬૯ ટકા અનામતનો અમલ ચાલુ રાખવાનો નિર્ણય લીધો. તેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનનો અહેવાલ ૦૮.૦૭.૨૦૧૧ ના રોજ સરકારને સુપરત કરવામાં આવ્યો હતો

---

૨૨૨ (૨૦૧૨) ૭ એસ.સી.સી. ૪૧

૩૩૩ (૨૦૦૬) ૮ એસ.સી.સી. ૨૧૨

૪૪૪ (૨૦૦૮) ૬ એસ.સી.સી. ૧

અને ત્યારબાદ કેબિનેટ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યો હતો, જે ૬૯ ટકા અનામત ચાલુ રાખવાના વાજબીપણા વિશે સંતુષ્ટ હતી.

૮. ત્યારબાદ, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ ૧૯૯૪ ના અધિનિયમને પડકારતી રિટ પિટિશન નં. ૩૬૫/૨૦૧૨ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે આ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા હેઠળ પેન્ડિંગ છે. ૨૧.૦૩.૨૦૧૨ ના રોજ, જી.ઓ. (એમ.એસ.) નં. ૩૫ દ્વારા, સરકારે તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનને સંદર્ભની વધારાની શરતો સૂચવી, કમિશનને એમબીસી અને ડીએનસીને પ્રદાન કરવામાં આવેલી અનામતની અંદર, આંતરિક અનામત પ્રદાન કરવા માટે વિવિધ સમુદાયો દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગની તપાસ કરવા અને ભલામણ કરવા વિનંતી કરી. સદર જી.ઓ. માં રિટ પિટિશનનો સંદર્ભ છે

પટ્ટાલી મક્કલ કચ્ચી વિરુદ્ધ એ. માયિલરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

મદ્રાસ હાઇકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલ તેમજ એમબીસી અને ડીએનસી માટેના ૨૦ ટકા આરક્ષણની અંદર આ દરેક સમુદાયો માટે આંતરિક આરક્ષણની માંગ કરતા વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાય અને અન્ય સમુદાયોના સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો. તા. ૧૩.૦૬.૨૦૧૨ ના રોજ, મદ્રાસ હાઇકોર્ટના ન્યાયમૂર્તિ એમ.એસ. જનાર્થનમ (નિવૃત્ત) ની અધ્યક્ષતામાં તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશન દ્વારા એક અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો

હતો. અધ્યક્ષે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે ૧૦.૫ ટકા આંતરિક આરક્ષણની ભલામણ કરી હતી, જ્યારે કમિશનના બાકીના છ સભ્યોએ અસંમતિ નોંધ સબમિટ કરી હતી.

૯. તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનની પુનઃરચના તારીખ ૦૮.૦૭.૨૦૨૦ ના જી.ઓ. (એમએસ) નં. ૫૨ દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને મદ્રાસ હાઈકોર્ટના ન્યાયમૂર્તિ એમ. થનીકાચલમ (નિવૃત્ત) ની અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનને નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી સંદર્ભ શરતો પૈકી એક એમબીસી માટે પૂરા પાડવામાં આવેલ આરક્ષણની અંદર આંતરિક આરક્ષણ પ્રદાન કરવા વિવિધ સમુદાયો દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગની તપાસ અને ભલામણ કરવાની હતી. વધુમાં, તારીખ ૨૧.૧૨.૨૦૨૦ ના જી.ઓ. (એમએસ) નં. ૯૯ દ્વારા જ્ઞાતિવાર પરિમાણાત્મક ડેટાના એકત્રીકરણના હેતુસર અન્ય કમિશનની રચના કરવામાં આવી હતી અને તેના વડા મદ્રાસ હાઈકોર્ટના ન્યાયમૂર્તિ એ. કુલશેખરન (નિવૃત્ત) હતા. સરકારે માન્ય રાખ્યું કે અંબાસંકર કમિશન દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલ જ્ઞાતિવાર ડેટા ત્રણ દાયકાથી વધુ જૂનો હતો અને "આજની તારીખ મુજબ" જ્ઞાતિ અને જનજાતિવાર ડેટા એકત્રિત કરવાની તાતી જરૂરિયાત હતી. સદર જી.ઓ. માં એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વિવિધ રાજકીય પક્ષો અને સામુદાયિક સંસ્થાઓની માંગના પ્રતિભાવમાં કમિશનની રચના કરવામાં આવી હતી.

૧૦. એમબીસી અને ડીએનસી તરીકે સૂચિબદ્ધ સમુદાયો વચ્ચે તેઓને ઉપલબ્ધ ૨૦ ટકા આરક્ષણની અંદર આંતરિક આરક્ષણ પ્રદાન કરવાની શક્યતા અંગે તેમનો અભિપ્રાય આપવા માટે તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ સરકાર દ્વારા તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનના અધ્યક્ષ ન્યાયમૂર્તિ એમ. થનીકાચલમને પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો. ન્યાયમૂર્તિ એમ. થનીકાચલમે તારીખ ૨૨.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ તેમની વસ્તીના પ્રમાણના આધારે એમબીસી અને ડીએનસી વચ્ચે પેટા વર્ગીકરણની ભલામણ કરતા ત્વરિત પ્રતિભાવ આપ્યો હતો. તરત જ ત્યારબાદ, તારીખ ૨૪.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ, એમબીસી અને ડીએનસી માટે આરક્ષિત ૨૦ ટકાની અંદર વિશેષ આરક્ષણ માટેનું ખરડો રાજ્ય વિધાનસભા સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો. તે જ દિવસે, ખરડો પસાર કરવામાં આવ્યો અને તારીખ ૨૬.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ તેને રાજ્યપાલની સંમતિ મળી. ધ ૨૦૨૧ એક્ટ દ્વારા, ખાનગી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સહિત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં બેઠકોનું આરક્ષણ, અને

રાજ્ય હેઠળની સેવાઓમાં નિમણૂક અથવા જગ્યાઓ માટે અનામત નીચે મુજબ પૂરી પાડવામાં આવેલ હતી: 'પાર્ટ–એમબીસી (વી) સમુદાયો' માટે સાડા દસ ટકા, 'પાર્ટ–એમબીસી અને ડીએનસી સમુદાયો' માટે સાત ટકા અને 'પાર્ટ–એમબીસી સમુદાયો' માટે અઢી ટકા. ૨૦૨૧ ના અધિનિયમ સાથે જોડાયેલ અનુસૂચિના સંદર્ભમાં, 'પાર્ટ–એમબીસી(વી)' માં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાય (જેમાં વન્નિયાર, વન્નિયા, વન્નિયા ગાઉન્ડર, ગાઉન્ડર અથવા કંદર, પડાયાચી,

પલ્લી અને અગ્નિકુલા ક્ષત્રિય નો સમાવેશ થાય છે) નો સમાવેશ થાય છે, 'પાર્ટ–એમબીસી અને ડીએનસી' માં એમબીસી ના ૨૫ સમુદાયો અને ૬૮ ડીએનસી નો સમાવેશ થાય છે અને એમબીસી ના બાકીના ૨૨ સમુદાયો 'પાર્ટ–એમબીસી' ની શ્રેણી હેઠળ આવે છે.

> ૧૧. ૨૦૨૧ ના અધિનિયમની બંધારણીય માન્યતાને પડકારતી રિટ પિટિશનો મદ્રાસ હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટે વિચારણા માટે નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ઘડ્યા:

"(૧) શું ૧૦૨મા કોન્સ્ટિટ્યુશનલ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૨૦૧૮ પછી અને ૧૦૫મા કોન્સ્ટિટ્યુશનલ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૨૦૨૧ પહેલાં રાજ્ય વિધાનમંડળ પાસે વાદગ્રસ્ત અધિનિયમ બનાવવાની સક્ષમતા છે?

(૨) શું ભારતના બંધારણની નવમી અનુસૂચિ હેઠળ મૂકવામાં આવેલ અધિનિયમમાં સદર અધિનિયમમાં સુધારો કર્યા વિના ફેરફાર કરી શકાય છે?

(૩) શું રાજ્ય સરકાર પાસે બંધારણીય જોગવાઈઓ, વધુ સ્પષ્ટ રીતે, ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી ની વિરુદ્ધમાં પછાત વર્ગોના સંબંધમાં કોઈ નિર્ણય લેવાની સત્તા હતી?

(૪) શું રાજ્ય પાસે જાતિના આધારે અનામત પૂરી પાડવાની સત્તા છે?

(૫) શું વસ્તી, સામાજિક શૈક્ષણિક સ્થિતિ અને સેવાઓમાં પછાત વર્ગોના પ્રતિનિધિત્વ અંગેના કોઈ માત્રાત્મક ડેટા વિના અનામત પૂરી પાડી

શકાય છે?

(૬) શું કોઈ માત્રાત્મક ડેટા વિના, એમબીસી(વી) ને ૧૦.૫% અનામત પૂરી પાડતો વાદગ્રસ્ત અધિનિયમ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ નું ઉલ્લંઘન કરે છે?

(૭) શું કોઈ ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ માપદંડની ગેરહાજરીમાં, એમબીસી નું ત્રણ શ્રેણીઓમાં પેટા-વર્ગીકરણ માત્ર પર્યાપ્ત વસ્તી ડેટાના આધારે કરી શકાય છે?"

૧૨. હાઇકોર્ટે એવું ઠેરવીને (૧) થી (૩) સુધીના મુદ્દાઓના જવાબ આપ્યા કે રાજ્ય વિધાનમંડળ પાસે ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ ઘડવાની કોઈ સક્ષમતા નથી. હાઇ

કોર્ટે આગળ ઠેરવેલ કે માત્ર જાતિના આધારે કરવામાં આવેલ આંતરિક અનામત એ બંધારણનો ભંગ છે. મુદ્દાઓ (૫) થી (૭) નો ઉત્તર આપતાં, હાઈકોર્ટનો એવો અભિપ્રાય હતો કે સેવાઓમાં પછાત વર્ગોની વસ્તી, સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ અને પ્રતિનિધિત્વ સંબંધિત કોઈ માત્રાત્મક ડેટા નથી. છેવટે, આવા તારણોના આધારે, ૨૦૨૧ ના અધિનિયમને બંધારણની જોગવાઈઓની બહારનો (અલ્ટ્રા વાયરસ) જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૩. અમે અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ ડો. અભિષેક મનુ સિંઘવી, શ્રી પી. વિલ્સન, શ્રી રાકેશ દ્વિવેદી, શ્રી મુકુલ રોહતગી, શ્રી સી.એસ. વૈદ્યનાથન, શ્રી એમ.એન. રાવ અને શ્રી

રાધાકૃષ્ણન તથા પ્રતિવાદીઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ ડો. રાજીવ ધવન, શ્રી આર. બાલાસુબ્રમણ્યમ, શ્રી કે.એમ. વિજયન, શ્રી એસ. નાગમુથુ, શ્રી ગોપાલ શંકરનારાયણન, શ્રી વી. પ્રકાશ, શ્રી જયદીપ ગુપ્તા અને શ્રી કોલિન ગોન્સાલ્વિસને સાંભળ્યા.

II. મોટી બેન્ચ સમક્ષ સંદર્ભ

૧૪. શરૂઆતમાં, તમિલનાડુ રાજ્ય તરફથી ઉપસ્થિત કેટલાક સિનિયર કાઉન્સેલ દ્વારા આ અપીલોને બંધારણીય બેંચને સંદર્ભિત કરવા માટે કરવામાં આવેલી પ્રાથમિક રજૂઆત પર ધ્યાન આપવું જરૂરી છે.

૧૫. તમિલનાડુ રાજ્ય તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ ડો. અભિષેક સિંઘવી, શ્રી રાકેશ દ્વિવેદી અને શ્રી મુકુલ રોહતગીએ રજૂઆત કરી કે આ કેસમાં બંધારણીય જોગવાઈઓનું અર્થઘટન સામેલ છે અને તેથી, આ અપીલોની સુનાવણી બંધારણીય બેંચ દ્વારા કરવામાં આવે તે યોગ્ય છે. રાજ્ય તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી પી. વિલ્સન અને એસએલપી (સી) નં. ૧૯૩૭૮/૨૦૨૧ અને એસએલપી (સી) નં. ૧૯૫૭૪/૨૦૨૧ માંથી ઉદ્ભવતી સિવિલ અપીલોમાં અનુક્રમે અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી સી.એસ. વૈદ્યનાથન અને શ્રી એમ.એન. રાવે જણાવ્યું હતું કે આ બાબતને મોટી બેંચને મોકલવાની કોઈ જરૂર નથી.

૧૬. ડો. સિંઘવીએ રજૂઆત કરી કે ૧૯૯૪ ના અધિનિયમને પડકારતી

બાબત આ કોર્ટની બંધારણીય બેંચ સમક્ષ વિચારણા હેઠળ પડતર છે. તેઓએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે આ અપીલોમાંના વિવાદના નિર્ણયમાં ધ કોન્સ્ટિટ્યુશન (વન હન્ડ્રેડ એન્ડ ફિફ્થ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૨૧ (જે હવે પછી "૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ના અર્થઘટનનો સમાવેશ થશે. ડો. સિંઘવીના જણાવ્યા મુજબ, આ કોર્ટે એ નક્કી કરવું પડશે કે ૧૦૫મો

સુધારા અધિનિયમ એ સ્પષ્ટીકરણાત્મક છે કે કેમ અને તે અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ ની રજૂઆતની તારીખથી લાગુ પડે છે કે કેમ. આ મુદ્દાનો નિર્ણય મોટી બેંચ દ્વારા લેવામાં આવે તે સલાહભર્યું છે. ડો. સિંઘવીની રજૂઆતોમાં ઉમેરો કરતાં શ્રી દ્વિવેદીએ, અધિનિયમ ઘડવામાં રાજ્ય વિધાનસભાની કાયદાકીય સક્ષમતાના અભાવ અંગેના વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં હાઈકોર્ટના તારણોનો સંદર્ભ આપ્યો.

બંધારણની કલમ ૩૧–બી ના સંદર્ભમાં ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ. તેઓએ જણાવ્યું કે નિર્ણાયક તારણ પર પહોંચવા માટે આ અપીલોમાં આ કોર્ટ દ્વારા અનુચ્છેદ ૩૧–બી માં દેખાતા "રદ કરવા અથવા સુધારો કરવા" શબ્દોનો અર્થ કાઢવો પડશે. આ કારણોસર, તેઓએ આ અપીલોનો નિર્ણય મોટી બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવે તેવી અરજ કરી.

૧૭. સામાવાળા વતી ઉપસ્થિત રહીને, ડો. રાજીવ ધવન અને શ્રી ગોપાલ શંકરનારાયણન દ્વારા ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવી કે આ

અપીલોને મોટી બેન્ચને સંદર્ભિત કરવા માટે કોઈ કારણ બનેલ નથી. ડો. ધવને દલીલ કરી કે આ અપીલોમાંના વિવાદના ન્યાયનિર્ણયમાં બંધારણની કોઈપણ જોગવાઈનું અર્થઘટન સામેલ નથી. શ્રી શંકરનારાયણને રજૂઆત કરી કે બંધારણીય બેન્ચનો સંદર્ભ ત્યારે જ કરવામાં આવે છે જ્યારે કોર્ટને સંતોષ થાય કે બંધારણના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે, જેનો નિર્ણય કેસના નિકાલ માટે જરૂરી છે. તેઓએ અબ્દુલ રહીમ ઈસ્માઈલ સી. રહીમતુલ્લા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે[૫] અને શ્રીમંત બાળાસાહેબ પાટીલ વિરુદ્ધ સ્પીકર, કર્ણાટક લેજિસ્લેટિવ એસેમ્બલી[૬] માં આ કોર્ટના બે ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો. વર્તમાન કેસમાં બંને જણાવેલ શરતો સંતોષાયેલ ન હોવાથી, તેઓએ જણાવ્યું કે મોટી બેન્ચના સંદર્ભની બિલકુલ જરૂર નથી.

૧૮. અબ્દુલ રહીમ ઈસ્માઈલ સી. રહીમતુલ્લા (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટ સમક્ષ ધ ઈન્ડિયન પાસપોર્ટ રૂલ્સ, ૧૯૫૦ ના રુલ ૩ અને ધ ઈન્ડિયન પાસપોર્ટ એક્ટ (૧૯૨૦ નો ૩૪) ની કલમ ૩ ની અધિકારિતા વિચારણા હેઠળ આવી હતી. તે કેસમાં એવી દલીલ આગળ ધરવામાં આવી હતી કે આ બાબત પાંચ ન્યાયમૂર્તિઓની બેન્ચને સંદર્ભિત કરવી જોઈએ કારણ કે બંધારણીય પ્રશ્ન ઊભો કરવામાં આવ્યો હતો. ઈબ્રાહીમ વઝીર મવાત વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે[૭] માં આ કોર્ટના અગાઉના ચુકાદાનો સંદર્ભ

૫૫૫ (૧૯૬૦) ૧ એસ.સી.આર. ૨૮૫

૬૬૬ (૨૦૨૦) ૨ એસ.સી.સી. ૫૯૫

૭૭૭ ૧૯૫૪ એસ.સી.આર. ૯૩૩

આપતાં, આ કોર્ટે ઠેરવેલ કે વાદગ્રસ્ત જોગવાઈ અને રુલ અનુચ્છેદ ૧૯(૧)(ડી) અને ૧૯(૧)(ઈ) ના ઉલ્લંઘનમાં હોવાનો પ્રશ્ન અગાઉથી આ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે બંધારણીય જોગવાઈના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઊભો થાય છે. સંદર્ભ માટેની અરજ, તેથી, નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૧૯. શ્રીમંત બાળાસાહેબ પાટીલ (ઉપર મુજબ) માં, આ કોર્ટે તેમાંના વિવાદને બંધારણીય બેન્ચને સંદર્ભિત કરવાનો ઇનકાર એ કારણોસર કર્યો કે બંધારણના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ન હતો, જેનો નિર્ણય કેસના નિકાલ માટે જરૂરી હોય. આ કોર્ટનો એવો મત હતો કે નોંધપાત્ર નું અસ્તિત્વ

કાયદાનો પ્રશ્ન કેસમાં સંકળાયેલા દાવાઓ પર આધારિત નથી, તેના બદલે, તે કેસના અંતિમ નિર્ણય પર પ્રશ્નની જે અસર થશે તેના દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે.

૨૦. બંધારણનો અનુચ્છેદ ૧૪૫(૩) એવી જોગવાઈ કરે છે કે બંધારણના અર્થઘટનને લગતા કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સંડોવતા કોઈપણ કેસની સુનાવણી ઓછામાં ઓછા પાંચ ન્યાયમૂર્તિઓ દ્વારા થવી જોઈએ. જો કે, અમે ડૉ. સિંઘવીની એ રજૂઆત સાથે સહમત નથી કે ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ સ્પષ્ટીકરણરૂપ છે કે કેમ તે પ્રશ્નમાં ૧૦૫મા

સુધારા અધિનિયમનું અર્થઘટન સંકળાયેલું છે. સંસદીય ચર્ચાઓ પર આધાર રાખીને, ડૉ. સિંઘવીએ રજૂઆત કરી કે આ સુધારો માત્ર બંધારણ (એકસો અને બીજો સુધારો) અધિનિયમ, ૨૦૧૮ને સ્પષ્ટ કરવાના હેતુથી લાવવામાં આવ્યો છે અને, તેથી, ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ ૧૫.૦૮.૨૦૧૮ ના રોજથી અમલમાં આવ્યો હોવાનું માનવું જોઈએ, એટલે કે, જે તારીખથી અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ અમલમાં આવ્યો હતો. સદર સુધારાની પૂર્વલક્ષી અસરને લગતા ડૉ. સિંઘવી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવાના હેતુસર ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમનું અર્થઘટન કરવાની કોઈ જરૂરિયાત નથી.

૨૧. અન્ય જે મુદ્દા સાથે કામ લેવાનું છે તે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૧–બી ના અર્થઘટનના પ્રશ્ન પર શ્રી દ્વિવેદી દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત છે. તેમની રજૂઆત એ છે કે હાઇકોર્ટે એવું ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે કે નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલ ૧૯૯૪ ના અધિનિયમની જોગવાઈઓમાં ફેરફાર કરતો અલગ કાયદો ઘડવાની તમિલનાડુ રાજ્ય પાસે કોઈ ધારાકીય સક્ષમતા ન હતી, એ કારણોસર કે તે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૧–બી નું ઉલ્લંઘન કરે છે. શ્રી દ્વિવેદીની રજૂઆત એ છે કે અનુચ્છેદ ૩૧–બી માં "રદ કરવા અથવા સુધારો કરવા" શબ્દોનું અર્થઘટન એ નક્કી કરવા માટે થવું જોઈએ કે શું સદર બંધારણીય જોગવાઈના આધારે, નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલા કાયદાના સમાન અથવા આનુષંગિક વિષય પર સુઇ જેનરીસ કાયદો ઘડવા માટે રાજ્ય પાસે

ધારાકીય સક્ષમતા ન હતી. ધ ગોદાવરી સુગર મિલ્સ લિમિટેડ વિ. એસ. બી. કાંબલે[૮], શ્રી રામ રામ નારાયણ મેધી વિ. સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે[૯], સજ્જન સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન[૧૦], રમણલાલ ગુલાબ ચંદ શાહ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત[૧૧], સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા વિ. ચંદ્રશેખર સિંહ ભોઈ[૧૨] અને સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિ. માધવરાવ દામોદર પાટીલ[૧૩] માં આ કોર્ટ દ્વારા અનુચ્છેદ ૩૧–બી નું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે. ના ધ્યાનમાં રાખીને

ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ, જેની ચર્ચા પાછળથી કરવામાં આવેલ છે, તેના સંદર્ભમાં આ કોર્ટ માટે આ અપીલોને લાર્જર બેંચને સંદર્ભિત કરવી જરૂરી નથી.

III. ધ ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવામાં રાજ્ય વિધાનમંડળની કાયદાકીય

સક્ષમતા

એ. ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (વન હન્ડ્રેડ એન્ડ સેકન્ડ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૧૮ અને ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (વન હન્ડ્રેડ એન્ડ ફીફ્થ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૨૧ ની અસર

૨૨. વાદગ્રસ્ત ધ ૨૦૨૧ એક્ટ ૨૬.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ પસાર કરવામાં

૮૮૮ (૧૯૭૫) ૧ એસ.સી.સી. ૬૯૬

૯૯૯ ૧૯૫૯ સપ્લી (૧) એસ.સી.આર. ૪૮૯

૧૦૧૦૧૦ (૧૯૬૫) ૧ એસ.સી.આર. ૯૩૩

૧૧૧૧૧૧ (૧૯૬૯) ૧ એસ.સી.આર. ૪૨

૧૨૧૨૧૨ (૧૯૬૯) ૨ એસ.સી.સી. ૩૩૪

૧૩૧૩૧૩ (૧૯૬૮) ૩ એસ.સી.આર. ૭૧૨

આવેલ હતો. ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (વન હન્ડ્રેડ એન્ડ સેકન્ડ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૧૮ (જે હવે પછી "ધ ૧૦૨

એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ બંધારણની સંબંધિત જોગવાઈઓ, જે ૧૫.૦૮.૨૦૧૮ થી અમલમાં આવેલ છે, અને સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા મંત્રાલય દ્વારા જારી કરાયેલ તારીખ ૧૫.૦૯.૨૦૨૧ ના જાહેરનામાના અનુસંધાનમાં ૧૫.૦૮.૨૦૨૧ થી અમલમાં આવેલ ધ ૧૦૫ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ દ્વારા સુધારેલ મુજબ (ત્રાંસા અક્ષરોમાં), નીચે મુજબ છે:

અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી. નેશનલ કમિશન ફોર બેકવર્ડ ક્લાસીસ.–

(૧) સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો માટે એક આયોગ રહેશે જેને નેશનલ કમિશન ફોર બેકવર્ડ ક્લાસીસ તરીકે ઓળખવામાં આવશે.

XXX

(૯) સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગોને અસર કરતી તમામ મુખ્ય નીતિગત બાબતો પર સંઘ અને દરેક રાજ્ય સરકાર આયોગની સલાહ લેશે.

પરંતુ શરત એ છે કે આ ખંડમાંની કોઈ પણ બાબત અનુચ્છેદ ૩૪૨એ ના ખંડ (૩) ના હેતુઓ માટે લાગુ પડશે નહીં.

અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ. સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો.–

(૧) રાષ્ટ્રપતિ કોઈ પણ રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના સંબંધમાં, અને જ્યાં તે રાજ્ય હોય, ત્યાં તેના રાજ્યપાલ સાથે સલાહવિચારણા કર્યા પછી, જાહેરનામા દ્વારા, કેન્દ્રીય યાદીમાં સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગોને સ્પષ્ટ કરી શકશે જે કેન્દ્ર સરકારના હેતુઓ માટે તે રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના સંબંધમાં સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો ગણાશે, જેવો કિસ્સો હોય.

(૨) સંસદ કાયદા દ્વારા ખંડ (૧) હેઠળ જારી કરાયેલ જાહેરનામામાં સ્પષ્ટ કરેલ સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગોની કેન્દ્રીય યાદીમાં કોઈ પણ સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે

પટ્ટાલી મક્કલ કચ્ચી વિ. એ. માયિલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

પછાત વર્ગ, પરંતુ ઉપરોક્ત સિવાય સદર ખંડ હેઠળ જારી કરાયેલ જાહેરનામામાં કોઈપણ અનુગામી જાહેરનામા દ્વારા ફેરફાર કરવામાં આવશે નહીં.

સમજૂતી.- ખંડો (૧) અને (૨) ના હેતુઓ માટે, "કેન્દ્રીય યાદી" શબ્દપ્રયોગનો અર્થ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અને તેના માટે તૈયાર કરવામાં આવેલ અને જાળવવામાં આવતી સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગોની યાદી છે.

(૩) ખંડો (૧) અને (૨) માં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, દરેક રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ, કાયદા દ્વારા, તેના પોતાના હેતુઓ માટે,

સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગોની યાદી તૈયાર કરી અને જાળવી શકે છે, જેમાંની નોંધો કેન્દ્રીય યાદીથી અલગ હોઈ શકે છે.

અનુચ્છેદ ૩૬૬. વ્યાખ્યાઓ.–

xxx

(૨૬સી) "સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો" નો અર્થ એવા પછાત વર્ગો છે જે કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના હેતુઓ માટે, જે પણ કિસ્સો હોય, અનુચ્છેદ ૩૪૨એ હેઠળ માનવામાં આવ્યા હોય.

૨૩. હાઇકોર્ટે અવલોકન કર્યું કે ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ વિરુદ્ધ મુખ્યમંત્રી૧૪ માં આ કોર્ટના બહુમતી અભિપ્રાયે તારણ કાઢ્યું હતું કે પછાત વર્ગોની ઓળખ કરવાની રાજ્ય વિધાનસભાઓની સત્તાઓ છીનવી લેવામાં આવી છે અને ૧૦૨મા

એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ દ્વારા બંધારણમાં અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ ના ઉમેરા પછી સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો (એસ.ઇ.બી.સી.) ની યાદીમાં સુધારો કરવાની સત્તા સંસદમાં નિહિત છે. હાઇકોર્ટે રાજ્ય તરફથી તે રજૂઆતને નકારી કાઢી હતી કે ૧૦૫મા એમેન્ડમેન્ટ એક્ટે પછાત વર્ગોને ઓળખવાની અને જાહેરનામું બહાર પાડવાની રાજ્યોની સત્તા પુનઃસ્થાપિત કરી છે. હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે ૨૦૨૧ નો એક્ટ ૨૬.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ અસ્તિત્વમાં આવ્યો

હતો, જ્યારે ૧૦૫મો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ ૧૯.૦૮.૨૦૨૧ ના રોજ ઘડવામાં આવ્યો હતો. આમ, હાઇકોર્ટના મત મુજબ, વાદગ્રસ્ત કાયદો, જે ૧૦૫મા એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ ઘડતા પહેલા અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો, તે ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) ના બહુમતી અભિપ્રાયના ધ્યાનમાં ગેરબંધારણીય હતો.

૨૪. ડો. સિંઘવી દ્વારા રાજ્ય તરફથી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ૨૦૨૧ નો એક્ટ પછાત વર્ગોની યાદીના સંબંધમાં કોઈપણ સમુદાયને ઓળખતો નથી, બાકાત રાખતો નથી અથવા સમાવિષ્ટ કરતો નથી. સદર કવાયત ૧૯૯૪ ના એક્ટ હેઠળ તારીખ ૧૯.૦૭.૧૯૯૪ ના જી.ઓ. એમ.એસ. નં. ૨૮ દ્વારા પહેલાથી જ કરવામાં આવી હતી. શું છે

તેના બદલે ૨૦૨૧ એક્ટ દ્વારા જે કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે એમબીસીઓનું પેટા–વર્ગીકરણ અને એમબીસીઓ અને ડીએનસીઓ માટે નિર્ધારિત ૨૦ ટકાની અંદર વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાય માટે ૧૦.૫ ટકા અનામતની ફાળવણી છે, જે ૧૦૨મા એમેન્ડમેન્ટ એક્ટની રૂએ રાજ્ય દ્વારા હાથ ધરવા માટે પ્રતિબંધિત નથી. જોકે ૧૯૯૪ એક્ટને પડકારતી રિટ પિટિશન વિચારણા હેઠળ પડતર છે, સદર કાયદાની અમલવારી પર રોક લગાવતો કોઈ વચગાળાનો હુકમ નથી. તેમણે આગળ રજૂઆત કરી કે ૧૦૫મો

એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ અનિવાર્યપણે સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપમાં છે. ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા પછી, સંસદે,

તેની બંધારણીય સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી, ૩૪૨–એ અને ૩૬૬(૨૬સી) ના સ્પષ્ટીકરણની નિકટવર્તી જરૂરિયાતને માન્યતા આપી અને એ બાબત દર્શાવવા માટે સુધારા કરવાનો પ્રયાસ કર્યો જે, ડો. સિંઘવીના જણાવ્યા મુજબ, આ જોગવાઈઓ પાછળ હંમેશાનો ઈરાદો હતો, એટલે કે, રાજ્યોએ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને રાજ્યો હેઠળની સેવાઓમાં અનામત માટે પછાત વર્ગોની ઓળખ કરવાની સત્તા જાળવી રાખવાનું અને તેનો ઉપયોગ કરવાનું ચાલુ રાખવું. આ દાવા પર ભાર મૂકવા માટે, ડો. સિંઘવીએ કોર્ટને ૧૦૫મા એમેન્ડમેન્ટ એક્ટના ઉદ્દેશ્યો અને કારણોના નિવેદન તેમજ કોન્સ્ટિટ્યુશન (વન હન્ડ્રેડથ એન્ડ ટ્વેન્ટી–સેવન્થ એમેન્ડમેન્ટ) બિલ, ૨૦૨૧ પર સંસદના બંને ગૃહોમાં થયેલી કેટલીક ચર્ચાઓ અને ભાષણોથી માહિતગાર કરી. તેમણે વધુમાં આ કોર્ટને એ બાબત ગળે ઉતારવાનો પ્રયાસ કર્યો કે ૧૦૫મા એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ દ્વારા લાવવામાં આવેલ એકમાત્ર વાસ્તવિક અને કાર્યરત ફેરફાર અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ માં ખંડ (૩) નો ઉમેરો છે, જે અનિવાર્યપણે રાજ્ય / કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ પર તેના પોતાના હેતુઓ માટે એસઈબીસીઓની યાદી તૈયાર કરવા અને જાળવવાની પ્રક્રિયાગત આવશ્યકતા છે. તેમણે એવો દાવો કરવા માટે કે. એસ. પરિપૂર્નન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરાલા[૧૫] ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો કે ૧૦૫મો

એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, જે મુખ્યત્વે પ્રક્રિયા સાથે કામ કરતો સ્પષ્ટીકરણ સુધારો છે અને કોઈ મૂળભૂત સુધારો નથી, તેની પૂર્વલક્ષી અસર થશે. વધુમાં,

૧૫૧૫૧૫ (૧૯૯૪) ૫ એસ.સી.સી. ૫૯૩

એવી રજૂઆત કરવા માટે શ્રી પૃથ્વી કોટન મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ભરૂચ બોરો મ્યુનિસિપાલિટી[16] ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદામાંથી સમર્થન માંગવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે નિઃશંકપણે સંસદ પાસે ૧૦૨મો કોન્સ્ટિટ્યુશન એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ અને ૧૦૫મો કોન્સ્ટિટ્યુશન એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ બંને ઘડવાની સત્તા હતી, ત્યારે બાદના કાયદાએ એવા સંજોગો સ્પષ્ટ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો જેના કારણે કોર્ટે અગાઉના કાયદાનું અર્થઘટન કર્યું હતું અને તેથી, તે પૂર્વલક્ષી હશે.

૨૫. વિકલ્પમાં, શ્રી દ્વિવેદીએ દલીલ કરી કે ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાએ ૧૦૨મા એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ હેઠળ રાજ્યો દ્વારા એસઈબીસીઓના સ્પષ્ટીકરણને જ બાકાત રાખ્યું છે.

પટ્ટાળી મક્કલ કચ્છી વિરુદ્ધ એ. માયલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

જો કોઈ સમુદાયનો સમાવેશ રાજ્યના એસઈબીસીના લિસ્ટમાં પહેલેથી જ થયેલ હોય, જે રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા લિસ્ટના નોટિફિકેશન સુધી અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ કોર્ટની સત્તાઓના ઉપયોગથી સદર ચુકાદા દ્વારા બચાવી લેવામાં આવ્યો હતો, તો રાજ્ય પર પેટા-વર્ગીકરણ પ્રદાન કરવા માટે કોઈ પ્રતિબંધ ન હતો.

૨૬. શ્રી શંકરનારાયણન દ્વારા સામાવાળા વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રાજ્ય પાસે તારીખ ૨૬.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ, જે તારીખે

---
[16] (૧૯૬૯) ૨ એસ.સી.સી. ૨૮૩

૨૦૨૧ નો અધિનિયમ અમલમાં આવ્યો હતો, એસઈબીસીની ઓળખ કરવાની કાયદાકીય સક્ષમતા ન હતી. તેમણે એવી રજૂઆત કરી કે ધ ૧૦૨ન્ડ કોન્સ્ટીટ્યુશનલ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ તારીખ ૨૬.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજ અમલમાં હતો, જે મુજબ, ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટના બહુમતી અભિપ્રાય મુજબ, બંધારણના હેતુઓ માટે એસઈબીસી ફક્ત રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા જ સ્પષ્ટ કરી શકાય છે. તેમણે હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ટેકો આપ્યો અને એવી રજૂઆત કરી કે એમબીસીની અંદર ૧૦.૫ ટકા અનામતની ફાળવણી કરવા માટે ચોક્કસ સમુદાયને ઓળખવાની રાજ્ય પાસે કાયદાકીય સક્ષમતાનો અભાવ હતો. ધ ૧૦૫થ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટના વિષય પર, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સદર સુધારો નિર્વિવાદપણે ભવિષ્યલક્ષી છે. જ્યાં પણ બંધારણીય સુધારાઓને પૂર્વલક્ષી અસર આપવાનો સંસદનો ઈરાદો હતો, ત્યાં સંબંધિત સુધારામાં તેનો ખાસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો. અમારું ધ્યાન ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (ફર્સ્ટ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૫૧ તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા અનુચ્છેદ ૧૯(૨) ના ફેરફારોને બંધારણની શરૂઆતની તારીખથી પૂર્વલક્ષી અસર આપવામાં આવી હતી અને માન્ય જોગવાઈ ધરાવતો અનુચ્છેદ ૩૧–બી દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનાથી તે આવી તારીખ પહેલાં ઘડવામાં આવેલા તમામ કાયદાઓ પર અને કોઈપણ ચુકાદા છતાં સુધારાની તારીખ પહેલાં લાગુ થઈ શકે. અમને અનુચ્છેદ ૩૨૯–એ તરફ પણ નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યા હતા, જેણે ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (થર્ટી–

નાઈન્થ) એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૭૫ પહેલાં બનેલા કાયદાઓને નિર્દિષ્ટ ચૂંટણીઓ પર લાગુ કરવાની બાકાત રાખી હતી અને આવી શરૂઆત પહેલાં કાયદા અથવા કોઈપણ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમ હેઠળ રદબાતલ જાહેર કરાયેલ આવી ચૂંટણીઓને પણ માન્ય રાખી હતી. છેલ્લે, ધ કોન્સ્ટીટ્યુશન (એઈટી–ફિફ્થ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૦૧ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું જેના દ્વારા અનુચ્છેદ ૧૬(૪–એ) ના ફેરફારોને ૧૭.૦૬.૧૯૯૫ થી પૂર્વલક્ષી અસર આપવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, ટાંકવામાં આવેલા દાખલાઓથી વિપરીત, ધ ૧૦૫થ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટમાં એવો સહેજ પણ સંકેત નથી કે તેનો હેતુ કામગીરીમાં પૂર્વલક્ષી હતો.

૨૭. ધ ૧૦૫થ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપનો હોવાના સંદર્ભે અપીલકર્તાઓ વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતનો સામનો કરતા, શ્રી શંકરનારાયણન દ્વારા વધુમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સંસદ દ્વારા આ કોર્ટના ચુકાદાને સ્પષ્ટ કરી શકાય નહીં, કારણ કે બંધારણના અર્થઘટનના સંદર્ભમાં સુપ્રિમ કોર્ટ અંતિમ લવાદી છે. તેમણે જનપદા ટાંકી

સભા છિંદવાડા વિ. સેન્ટ્રલ પ્રોવિન્સિસ સિન્ડિકેટ લિમિટેડ૧૭ અને પ્લોટ વિ. સ્પેન્ડથ્રિફ્ટ ફાર્મ ઈન્કોર્પોરેશન૧૮ માં યુ.એસ. સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાનો, અન્ય ચુકાદાઓ સાથે, આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કાયદાના અર્થઘટનને 'સ્પષ્ટ' કરવા અંગે વિંધાનસભાની સત્તા પરની મયા દાઓને વિસ્તૃત

કરવા માટે ઉલ્લેખ કર્યો હતો. તેઓએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમને માન્ય જોગવાઈ તરીકે ગણી શકાય નહીં, કારણ કે ૧૦૨મા સુધારા અધિનિયમની કોઈ 'અમાન્યતા' કરવામાં આવી નથી. ૨૦૨૧ ના અધિનિયમના ઘડતર સમયે ૧૦૨મો સુધારા અધિનિયમ અમલમાં હોવાથી, તેઓએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે એક સમુદાય માટે ૧૦.૫ ટકા અનામત ફાળવવી એ અનામતના લાભ માટે સમુદાયની ઓળખ કરવા સમાન છે, જે ૧૦૨મા સુધારા અધિનિયમ મુજબ માત્ર રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા જ કરી શકાય છે અને તેથી, ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ રાજ્ય વિધાનસભાના ભાગરૂપે અસ્વીકાર્ય કવાયત છે. તેઓ તેમની દલીલમાં ઉગ્ર હતા કે જે કાયદો વિધાનસભાની યોગ્યતાના અભાવે શરૂઆતથી જ રદબાતલ છે તેને અનુગામી સુધારા દ્વારા માન્ય રાખી શકાય નહીં અને સગીર અહેમદ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી.[૧૯], એમ.પી.વી. સુંદરામીયર એન્ડ કું. વિ. સ્ટેટ ઓફ એ.પી.[૨૦] અને દીપ ચંદ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ[૨૧] પર આધાર રાખ્યો હતો. ડો. ધવન, શ્રી શંકરનારાયણનની એ વાત સાથે સહમત થતાં કે ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ ભવિષ્યલક્ષી છે, અપીલકર્તાઓના દાવાનો વિરોધ કર્યો હતો કે ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ સ્પષ્ટતાલક્ષી છે અને તે જ સમયે ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટના ચુકાદાના આધારને દૂર કરે છે, જેને તેઓએ વિરોધાભાસી ગણાવ્યું. ડો. ધવનના જણાવ્યા મુજબ, સુધારો કાં તો સંસદના ઈરાદાની સ્પષ્ટતા કરી શકે છે અથવા આ કોર્ટના ચુકાદાના

૧૯૧૯ (૧૯૫૫) ૧ એસ.સી.આર. ૭૦૭

૨૦૨૦ ૧૯૫૮ એસ.સી.આર. ૧૪૨૨

૨૧૨૧ ૧૯૫૯ સપ્લીમેન્ટરી (૨) એસ.સી.આર. ૮

આધારને દૂર કરવાનો હેતુ ધરાવી શકે છે, પરંતુ બંને કરી શકશે નહીં.

૨૮. ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમના મુદ્દે, અમે અપીલકર્તાઓના એ વાદ સાથે સહમત થવા માટે અસમર્થ છીએ કે સદર સુધારો સ્પષ્ટતાલક્ષી છે અને અનુચ્છેદ ૩૪૨-એ ની રજૂઆત પર પાછળની તારીખથી લાગુ પડે છે. સામાવાળા એ રજૂઆત કરવામાં સાચા હતા કે જ્યારે પણ સંસદ કોઈ સુધારાને પૂર્વલક્ષી અસર આપવા માંગતી હોય, ત્યારે તેણે સ્પષ્ટપણે સુધારાની પૂર્વલક્ષીતાનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો. આમ, અમે બંધારણ (એકસો સત્તાવીસમા સુધારા) બિલ, ૨૦૨૧ ના ઉદ્દેશ્યો અને કારણોના નિવેદન અને સંસદીય ચર્ચાઓની તપાસ કરવાનો કોઈ ઈરાદો ધરાવતા નથી, કારણ કે તે સુસ્થાપિત છે અને ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલમાં બહુમતીના ચુકાદામાં પણ પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે કે જ્યાં જોગવાઈઓ

PATTALI MAKKAL KATCHI v. A. MAYILERUMPERUMAL & ORS. [L. NAGESWARA RAO, J.]

કોઈ કાનૂનની જોગવાઈઓ અસ્પષ્ટ હોય, ત્યારે પહેલો પ્રયાસ કાનૂનમાંથી જ અર્થ શોધવાનો હોવો જોઈએ, જેમાં નિષ્ફળ જતા કોર્ટ બાહ્ય સહાયનો આશરો લઈ શકે છે. અમને ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમનું અર્થઘટન કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું નથી અને ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ ક્યારથી અમલમાં આવ્યો છે તે અંગે અમને કોઈ અસ્પષ્ટતા જણાતી નથી. ૧૦૫મા

સુધારા અધિનિયમને માન્ય કરતો સુધારો કહી શકાય નહીં, કારણ કે નિર્વિવાદપણે ૧૦૨મો સુધારા અધિનિયમ આ કોર્ટ દ્વારા અમાન્ય ઠેરવવામાં આવેલ નથી. સંસદ દ્વારા આ કોર્ટના ચુકાદાના સ્પષ્ટીકરણની અસ્વીકાર્યતા અંગે સામાવાળા દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ સાથે કામ પાડવું અમને જરૂરી જણાતું નથી, કારણ કે અપીલકર્તાઓ પણ એવો દાવો કરતા નથી કે ડૉ. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાને સ્પષ્ટ કરવા માટે ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ ઘડવામાં આવ્યો હતો.

૨૯. ભરૂચ બરો મ્યુનિસિપાલિટી દ્વારા ઘડવામાં આવેલા રુલ્સના રુલ ૩૫૦–એ, જેના દ્વારા મૂડી મૂલ્યના આધારે મૂલ્યાંકનની ટકાવારી પર જમીન પરનો દર નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો, તેને પટેલ ગોરધનદાસ હરગોવિંદદાસ વિ. મ્યુનિસિપલ કમિશનર, અમદાવાદ[૨૨] માં ધ બોમ્બે મ્યુનિસિપલ બરોઝ એક્ટ, ૧૯૨૫ ની કલમ ૭૩ ની સત્તા બહાર જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. ગુજરાત વિધાનસભાએ ધ ગુજરાત ઈમ્પોઝિશન ઓફ ટેક્સિસ બાય મ્યુનિસિપાલિટીઝ (વેલિડેશન) એક્ટ, ૧૯૬૩ પસાર કર્યો, જેણે આ રીતે લાદવામાં આવેલા દરોને માન્ય કર્યા. ઉક્ત માન્ય કરતા કાયદાને શ્રી પૃથ્વી કોટન મિલ્સ લિ. (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો. આ કોર્ટનો એવો મત હતો કે પટેલ ગોરધનદાસ હરગોવિંદદાસ (ઉપર મુજબ) ના ચુકાદામાં દર્શાવવામાં આવેલી ખામી, જે એ હતી કે કલમ ૭૩ એ કરની નહીં પરંતુ "દર" ની

૨૨૨૨૨૨ (૧૯૬૪) ૨ એસ.સી.આર. ૬૦૮

વસૂલાતને અધિકૃત કરી ન હતી, જેણે આ કોર્ટે ઠેરવેલ કે કાયદાકીય પ્રથામાં એક વિશેષ અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો હતો, તે માન્ય કરતા કાયદા દ્વારા દૂર કરવામાં આવી હતી. કોર્ટે માન્ય કરતા કાનૂનને એ કારણોસર સમર્થન આપ્યું કે "દર" અભિવ્યક્તિને કાયદાકીય રીતે નવો અર્થ આપવામાં આવ્યો હતો, આમ તેનાથી વિપરીત કોર્ટના નિર્ણયોની અસરને નિષ્ક્રિય કરી દેવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાઓ એ દલીલ કરવા માટે આ ચુકાદાની મદદ લઈ શકે નહીં કે ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમને પૂર્વવર્તી અસર આપવી જોઈએ, કારણ કે ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમને માન્ય કરતા સુધારા તરીકે ગણી શકાય નહીં કારણ કે ૧૦૨મા સુધારા અધિનિયમના કોઈ પણ ભાગને અમાન્ય ઠેરવવામાં આવ્યો નથી. અપીલકર્તાઓનો એ દાવો કે ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ, પ્રક્રિયાને લગતો સુધારો હોવાથી, કે.એસ. પરિપૂર્નન (ઉપર મુજબ) ની તર્જ પર પૂર્વવર્તી તરીકે ગણવો જોઈએ, તે ગેરસમજભર્યો છે. કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્યોના હેતુઓ માટે અનુક્રમે અમુક સમુદાયોને એસ.ઈ.બી.સી. (SEBCs) તરીકે ગણવા માટે ઓળખવા, તે પ્રક્રિયાની બાબત કહી શકાય નહીં. ૧૦૨મા સુધારાનું પ્રક્રિયાગત પાસું

... અધિનિયમ અને ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમ માત્ર એસઈબીસીની યાદીઓના પ્રકાશનની રીત અંગે છે, જ્યારે સદર સુધારાઓનો મૂળભૂત તત્વ અમુક સમુદાયોને એસઈબીસી તરીકે ઓળખવાનો અને માન્યતા આપવાનો છે. આમ, અપીલકર્તાઓની એ રજૂઆતમાં અમને કોઈ વજન દેખાતું નથી કે ૧૦૫મો

સુધારા

અધિનિયમ સ્પષ્ટતાના સ્વરૂપનો છે અને તેને તે તારીખથી પૂર્વવર્તી અસર આપવી જોઈએ કે જ્યારથી ૧૦૨મો સુધારા અધિનિયમ અમલમાં આવ્યો હતો.

૩૦. તેથી, ૨૦૨૧ ના અધિનિયમના ઘડતર સમયે, તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ૧૦૨મો સુધારા અધિનિયમ અમલમાં હતો. ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) માં બહુમતીનો મત એવો હતો કે એસઈબીસીની ઓળખ અને અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ પ્રસિદ્ધ થનારી યાદીમાં તેમનો સમાવેશ અનુચ્છેદ ૩૬૬(૨૬સી) અને ૩૪૨–એ ના ઉમેરા પછી માત્ર રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા જ કરી શકાય છે. અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા અધિસૂચિત થનારી એસઈબીસીની યાદી બંધારણના હેતુઓ માટે એકમાત્ર યાદી રહેશે. સદર ચુકાદામાં એવો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવ્યો હતો કે ૧૦૨મા સુધારા અધિનિયમ દ્વારા લાવવામાં આવેલ ફેરફાર, ખાસ કરીને અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ, માત્ર એસઈબીસીની ઓળખ અને તેમની યાદીની પ્રક્રિયાના સંબંધમાં હતો. તે સ્પષ્ટપણે ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે અન્ય તમામ બાબતો અંગે નીતિઓ અને કાયદા ઘડવાની સત્તા, એટલે કે એસઈબીસી માટેની કલ્યાણકારી યોજનાઓ, સંસ્થાઓની સ્થાપના, ગ્રાન્ટ, શિષ્યવૃત્તિ, અનામતનું પ્રમાણ અને અનુચ્છેદ ૧૫(૪), ૧૫(૫) અને ૧૬(૪) હેઠળની ખાસ જોગવાઈઓ, તેની સંસ્થાઓ અને તેની જાહેર સેવાઓના સંબંધમાં સંપૂર્ણપણે રાજ્ય સરકાર

પાસે છે. વધુમાં એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે અનામતનું પ્રમાણ, લાભોનો પ્રકાર, શિષ્યવૃત્તિની રકમ, અનુચ્છેદ ૧૫(૪) હેઠળ ખાસ પૂરી પાડવામાં આવનાર શાળાઓની સંખ્યા અથવા અનુચ્છેદ ૧૫(૪) હેઠળ કલ્પી શકાય તેવી અન્ય કોઈપણ લાભદાયી અથવા કલ્યાણકારી યોજનાઓ રાજ્ય દ્વારા તેની કાયદાકીય અને કારોબારી સત્તાઓ દ્વારા પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ(૧) હેઠળ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા યાદી તૈયાર કરવાની અને પ્રસિદ્ધ કરવાની હજુ બાકી છે તે ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટે ઠેરવેલ કે સત્વરે એક વ્યાપક યાદી પ્રસિદ્ધ કરવી જોઈએ અને બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળની તેની સત્તાઓના ઉપયોગમાં, કોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો કે આવી યાદી પ્રસિદ્ધ થાય ત્યાં સુધી, રાજ્યો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી એસઈબીસી યાદીઓ અમલમાં ચાલુ રહેશે.

૩૧. ૧૯૯૪ ના અધિનિયમ હેઠળ ૧૯.૦૭.૧૯૯૪ ના જી.ઓ. એમએસ નં. ૨૮ દ્વારા શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં અને જાહેર રોજગારીમાં અનામત માટે પછાત વર્ગો, એમબીસી અને ડીએનસીની ઓળખ કરવામાં આવી છે. પછાત વર્ગો માટે ૩૦ ટકા અનામત અને એમબીસી અને ડીએનસી માટે સંયુક્ત રીતે ૨૦ ટકા અનામત પૂરી પાડવામાં આવી હતી. વન્નીયકુલ ક્ષત્રિય સમુદાય સતત ૧૯૫૭ થી એમબીસીની યાદીમાં દર્શાવવામાં આવ્યો છે અને તેનો સમાવેશ પણ કરવામાં આવ્યો હતો

PATTALI MAKKAL KATCHI v. A. MAYILERUMPERUMAL &

૧૯૯૪ એક્ટ અનુસાર, ૧૯.૦૭.૧૯૯૪ ના રોજના જી.ઓ. એમએસ. નં. ૨૮ માં એમબીસી ની યાદીમાં. ૨૦૨૧ એક્ટ દ્વારા, એમબીસી અને ડીએનસી માટેના ૨૦ ટકા અનામતમાંથી ૧૦.૫ ટકા વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાય માટે ફાળવવામાં આવ્યા હતા. એમબીસી ની અંદર એક સમુદાય તરીકે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની ઓળખ એ ૨૦૨૧ એક્ટનો વિષય ન હતો, કારણ કે આ પ્રક્રિયા ૧૯૯૪ એક્ટ હેઠળ પહેલેથી જ પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી. સદર ૨૦૨૧ એક્ટ હેઠળ, એમબીસી અને ડીએનસી નું પેટા-વર્ગીકરણ અને અનામતની ચોક્કસ ટકાવારીની ફાળવણી એ એમબીસી અને ડીએનસી ની અંદરના સમુદાયો માટે અનામતનું પ્રમાણ નક્કી કરવાના હેતુ માટે છે, જે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સત્તાનો માન્ય ઉપયોગ છે, ડૉ. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) માં બહુમતી ચુકાદા મુજબ. ૧૦૨મો સુધારો રાજ્યને એસઈબીસી તરીકે કોઈ જાતિની ઓળખ કરવાથી અથવા રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા સૂચિત યાદીમાંથી સમુદાયનો સમાવેશ અથવા બાકાત કરવાથી પ્રતિબંધિત કરે છે. અમે પ્રતિવાદીઓની એ દલીલ સાથે સંમત નથી કે મોસ્ટ બેકવર્ડ ક્લાસિસ ની યાદીમાં સમુદાય માટે અનામતનું પ્રમાણ નક્કી કરવું એ ઓળખ સમાન છે. આ જોતાં, હાઈકોર્ટે એવું ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે કે ૨૦૨૧ એક્ટ અનુચ્છેદ ૩૪૨-એ નું ઉલ્લંઘન કરે છે.

બી. પછાત વર્ગો વચ્ચે પેટા-વર્ગીકરણની પરવાનગી

૩૨. ઇ.વી. ચિન્નૈયા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ.પી.[૨૩] માં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખીને, હાઇકોર્ટે ઠેરવેલ કે યાદીમાં ઉલ્લેખિત પેટા–જાતિઓ, વંશો, જનજાતિઓ સહિતની તમામ જાતિઓ બંધારણના હેતુ માટે એક જૂથના સભ્યો હોવા જોઈએ અને તેમને આગળ પેટા–વિભાજિત કરી શકાશે નહીં જેથી તેના ખૂબ નાના ભાગને વધુ પ્રાધાન્ય આપી શકાય. હાઇકોર્ટે એ પણ અવલોકન કર્યું કે ઇ.વી. ચિન્નૈયા (ઉપર મુજબ) મુજબ, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૪૧ હેઠળની અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ તમામ જાતિઓને વ્યક્તિઓના એક વર્ગ તરીકે 'માની લેવામાં' આવશે.

૩૩. અપીલકર્તાઓ વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે હાઇકોર્ટે ઇ.વી. ચિન્નૈયા (ઉપર મુજબ) પર આધાર રાખવામાં ભૂલ કરી છે, જે અનુચ્છેદ ૩૪૧ અને ૩૪૨ ના અર્થઘટન સાથે સંબંધિત છે, એવા તારણ પર આવવા માટે કે પછાત વર્ગોના સંબંધમાં પણ વર્ગીકરણ માન્ય નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ઇન્દ્રા સહાની વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા[૨૪] પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે પછાત વર્ગોનું પેટા–વર્ગીકરણ માન્ય છે. એ હકીકત પર પણ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે ની સાચીતા

ઇ.વી. ચિન્નૈયા (સુપ્રા) નો સંદર્ભ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ દવિંદર સિંઘ[૨૫] માં વધુ મોટી બેંચ દ્વારા વિચારણા અર્થે કરવામાં આવેલ છે. એવી દલીલ

૨૩૨૩૨૩ (૨૦૦૫) ૧ એસ.સી.સી. ૩૯૪

૨૪૨૪૨૪ ૧૯૯૨ સપ્લિ (૩) એસ.સી.સી. ૨૧૭

૨૫૨૫૨૫ (૨૦૨૦) ૮ એસ.સી.સી. ૧

કરવામાં આવી હતી કે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમમાં કરવામાં આવેલ પછાત વર્ગોમાં પેટા–વર્ગીકરણની પરવાનગીનો વિરોધ કરી શકાય નહીં. પેટા–વર્ગીકરણની વ્યાજબીતા એ આ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવા માટેનો એક અલગ પ્રશ્ન છે.

૩૪. બીજી તરફ, ડૉ. રાજીવ ધવન અને શ્રી આર. બાલાસુબ્રમણ્યમ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઈન્દ્રા સાહની (સુપ્રા) મુજબ પછાત વર્ગોને પછાત અને વધુ પછાત વર્ગોમાં વિભાજિત કરી શકાય છે, પરંતુ એમબીસી(MBCs) નું વધુ વિભાજન માન્ય નથી કારણ કે તે સૂક્ષ્મ–વર્ગીકરણ સમાન ગણાશે, જે હાઈકોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે ઠેરવવામાં આવેલ છે.

૩૫. ધ આંધ્રપ્રદેશ શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ (રેશનલાઈઝેશન ઓફ રિઝર્વેશન) એક્ટ, ૨૦૦૦ ને આંધ્રપ્રદેશની હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવેલ. અનુસૂચિત જાતિઓની રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં દર્શાવેલ ૫૭ જાતિઓને પરસ્પર પછાતપણાના આધારે ચાર જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવી હતી અને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય દ્વારા આ પ્રત્યેક જૂથ માટે અનામતમાં અલગ ક્વોટા નિશ્ચિત કરવામાં આવ્યા હતા. હાઈકોર્ટની પાંચ જજોની બેંચે ૪:૧ ની બહુમતીથી રિટ પિટિશનો ફગાવી દીધી. ઈ.વી. ચિન્નૈયા (સુપ્રા) માં, આ કોર્ટ સમક્ષ તેમાંના અપીલકર્તાઓની મુખ્ય દલીલ એ હતી કે સદર કાયદો ઘડવામાં રાજ્ય પાસે કાયદાકીય યોગ્યતાનો અભાવ હતો, જે અપીલકર્તાઓના મતે, રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં દર્શાવેલ જાતિઓને પેટા–

વિભાજિત કરવા અથવા પેટા-જૂથમાં વહેંચવા માટે જ હતો, કારણ કે અનુચ્છેદ ૩૪૧(૨) હેઠળ રાષ્ટ્રપતિની યાદીનું દ્વિભાજન માત્ર સંસદ દ્વારા જ કરી શકાય છે. વૈકલ્પિક રીતે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ પેટા-જૂથબંધી એ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ ના ઉલ્લંઘનમાં, અનુસૂચિત જાતિઓના સૂક્ષ્મ-વર્ગીકરણ સમાન હતું. ઈ.વી. ચિન્નૈયા (સુપ્રા) માં આ કોર્ટ દ્વારા ત્રણ પ્રશ્નો ઘડવામાં આવ્યા હતા, જે નીચે મુજબ છે:

"(૧) શું વાદગ્રસ્ત અધિનિયમ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૪૧(૨) નું ઉલ્લંઘન કરે છે?

(૨) શું વાદગ્રસ્ત કાયદો કાયદાકીય યોગ્યતાના અભાવે બંધારણીય રીતે અમાન્ય છે?

(૩) શું વાદગ્રસ્ત કાયદો અનુસૂચિત જાતિઓનું પેટા-વર્ગીકરણ અથવા સૂક્ષ્મ-વર્ગીકરણ બનાવે છે જેથી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન થાય?"

પાટ્ટાલી મક્કલ કચ્છી વિ. એ. માયલેરુમ્પેરૂમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

૩૬. ઈ.વી. ચિન્નાયા (ઉપર દર્શાવેલ) માં, આ કોર્ટનો એવો મત હતો કે અનુચ્છેદ ૩૪૧ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે રાજ્યને, કાં તો કાયદાકીય અથવા

કારોબારી કાર્યવાહી દ્વારા, અનુસૂચિત જાતિઓની રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં "ખલેલ" પહોંચાડવાની કોઈ સત્તા નથી અને તેથી, રાજ્યનો કોઈપણ કારોબારી અથવા કાયદાકીય કાયદો કે જે રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં વિવિધ જાતિઓમાં હસ્તક્ષેપ કરે છે, ખલેલ પહોંચાડે છે, પુનઃ ગોઠવે છે, પુનઃ જૂથબદ્ધ કરે છે અથવા પુનઃ વર્ગીકૃત કરે છે, તે અનુચ્છેદ ૩૪૧ અને બંધારણની યોજનાનું ઉલ્લંઘન કરે છે. વધુમાં, એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ ૩૪૧ હેઠળ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા ઓળખવામાં આવેલી જાતિઓ પોતે જ એક વર્ગ બનાવે છે અને કોઈપણ વિચારણાના આધારે આ વર્ગોનું કોઈપણ વિભાજન એ રાષ્ટ્રપતિની યાદી સાથે ચેડાં સમાન ગણાશે. કારણ કે તે કેસમાં વાદગ્રસ્ત કાયદાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય અનુસૂચિત જાતિઓની યાદીમાં પેટા-જાતિઓના જૂથો બનાવવાનો હતો, આ કોર્ટે એવો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે રાજ્ય પાસે અનુસૂચિત જાતિઓને વિભાજિત કરવાની કાયદાકીય સત્તા નથી, જે તેના દાવાને લિસ્ટ ૨ ની એન્ટ્રી ૪૧ અને લિસ્ટ ૩ ની એન્ટ્રી ૨૫ માં શોધી કાઢે છે. જ્યાં સુધી અનુસૂચિત જાતિઓના પેટા-વર્ગીકરણના વિવાદનો સંબંધ છે, આ કોર્ટે તેમાં પ્રતિવાદીઓના તે વિવાદને નકારી કાઢ્યો હતો કે ઈન્દ્રા સાહની (ઉપર દર્શાવેલ) નો રેશિયો ઇ.વી. ચિન્નાયા (ઉપર દર્શાવેલ) ના તથ્યોને લાગુ પડે છે. એ વાત તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ઈન્દ્રા સાહની (ઉપર દર્શાવેલ) દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ પેટા-વર્ગીકરણ માત્ર 'અન્ય પછાત વર્ગો' સાથે સંબંધિત હતું અને અનુસૂચિત જાતિઓ સાથે નહીં, કારણ કે

ઈન્દ્રા સાહની (ઉપર દર્શાવેલ) માં ચુકાદાએ પોતે સ્પષ્ટપણે ઠેરવ્યું હતું કે 'અન્ય પછાત વર્ગો' નું પેટા-વિભાજન અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓને લાગુ પડતું નથી, જેનું કારણ, ઇ.વી. ચિન્નાયા (ઉપર દર્શાવેલ) માં આ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, એ હતું કે બંધારણે પોતે જ અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓની યાદીઓને રાજ્ય સરકારોના હસ્તક્ષેપથી દૂર રાખી હતી.

૩૭. ઈ.વી. ચિન્નાયા (ઉપર દર્શાવેલ) ની ઝીણવટભરી તપાસ સ્પષ્ટ કરશે કે હાઇકોર્ટ એવું ઠેરવવામાં સદર ચુકાદા પર આધાર રાખીને ખોટી હતી કે પછાત વર્ગોનું પેટા-વર્ગીકરણ રાજ્યની કાયદાકીય સત્તાની બહાર છે. ઈ.વી. ચિન્નાયા (ઉપર દર્શાવેલ) મુખ્યત્વે અનુચ્છેદ ૩૪૧ હેઠળ ઓળખવામાં આવેલી અનુસૂચિત જાતિઓને ચાર જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરવાની રાજ્ય વિધાનસભાની સત્તા સાથે સંબંધિત છે, જેની અસર રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં ફેરફાર તરીકે ઠેરવવામાં આવી હતી, જે અનુચ્છેદ ૩૪૧ રાજ્યોને કરવાથી રોકે છે. જેમ કે આ કોર્ટ દ્વારા ઇ.વી. ચિન્નાયા (ઉપર દર્શાવેલ) માં સ્પષ્ટપણે વ્યક્ત કરવામાં આવ્યું હતું, પછાત વર્ગોના પેટા-વર્ગીકરણના મુદ્દાને ઇન્દ્રા સાહની (ઉપર દર્શાવેલ) માં હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો અને અમારા માટે ન્યાયમૂર્તિ જીવન રેડ્ડી દ્વારા લખાયેલા નીચેના ફકરાઓનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય છે, જે કે.સી. વસંત કુમાર વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક[26] માં ન્યાયમૂર્તિ ચિન્નપ્પા રેડ્ડીના અવલોકનોનો સંદર્ભ આપ્યા પછી છે:

૨૬૨૬૨૬ ૧૯૮૫ સપ્લીમેન્ટરી એસ.સી.સી. ૭૧૪

“૮૦૨. અમારો એવો મત છે કે રાજ્ય દ્વારા પછાત વર્ગોને પછાત અને વધુ પછાત તરીકે વર્ગીકૃત કરવા પર કોઈ બંધારણીય અથવા કાનૂની પ્રતિબંધ નથી. અમે એવું નથી કહી રહ્યા કે તે થવું જોઈએ. અમે એ પ્રશ્ન સાથે સંબંધિત છીએ કે જો રાજ્ય આવું વર્ગીકરણ કરે, તો શું તે અમાન્ય ગણાશે? અમને એવું લાગતું નથી. ચાલો મંડલ પંચ દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલા માપદંડોને ધ્યાનમાં લઈએ. કોઈપણ જાતિ, જૂથ અથવા વર્ગ કે જેણે અગિયાર અથવા વધુ ગુણ મેળવ્યા હોય તેને પછાત વર્ગ તરીકે ગણવામાં આવ્યો હતો. હવે, એવું નથી કે હજારો જાતિઓ/જૂથો/વર્ગોએ સમાન ગુણ મેળવ્યા હોય. એવી કેટલીક જાતિઓ/જૂથો/વર્ગો હોઈ શકે છે જેમણે ૨૦ થી ૨૨ વચ્ચે ગુણ મેળવ્યા હોય અને એવા પણ કેટલાક હોઈ શકે છે જેમણે અગિયાર અને તેર વચ્ચે ગુણ મેળવ્યા હોય. તેને વ્યાજબી રીતે નકારી શકાય નહીં કે જાતિઓ/જૂથો/વર્ગોના આ બંને સેટ વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી. એક ઉદાહરણ આપવા માટે, બે વ્યાવસાયિક જૂથો લો, એટલે કે સોની અને વડ્ડે (આંધ્રપ્રદેશમાં પરંપરાગત પથ્થર કાપનારા) બંનેનો અન્ય પછાત વર્ગોમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. કોઈ એ વાતનો ઈનકાર કરી શકે નહીં કે સોની વડ્ડે કરતાં ઘણા ઓછા પછાત છે. જો તે બંનેને એકસાથે જૂથબદ્ધ કરવામાં આવે અને અનામત પૂરી પાડવામાં આવે, તો અનિવાર્ય પરિણામ એ આવશે કે સોની તમામ અનામત જગ્યાઓ લઈ લેશે અને વડ્ડે માટે કોઈ જગ્યા છોડશે નહીં. આવી સ્થિતિમાં, રાજ્ય અન્ય પછાત વર્ગોમાં પણ વર્ગીકરણ કરવાનું યોગ્ય સમજી શકે છે જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે પછાત વર્ગોમાં વધુ પછાત લોકોને તેમના માટે ઉદ્દેશિત લાભો મળે.

જોકે, ક્યાં રેખા દોરવી અને પેટા–વર્ગીકરણ કેવી રીતે પ્રભાવિત કરવું, તે પંચ અને રાજ્ય માટેનો વિષય છે — અને જ્યાં સુધી તે વ્યાજબી રીતે કરવામાં આવે, ત્યાં સુધી કોર્ટ દરમિયાનગીરી કરી શકે નહીં. આ સંબંધમાં, આંધ્રપ્રદેશમાં પ્રાપ્ત થતા વર્ગીકરણનો સંદર્ભ આપી શકાય. પછાત વર્ગોને ચાર શ્રેણીઓમાં વહેંચવામાં આવ્યા છે. ગ્રુપ એ માં "આદિવાસી જનજાતિઓ, વિમુક્ત જાતિઓ, વિચરતી અને અર્ધ–વિચરતી જનજાતિઓ વગેરે" નો સમાવેશ થાય છે. ગ્રુપ બી માં ટેપર્સ, વણકર, સુથાર, લુહાર, સોની, કંસાલીન વગેરે જેવા વ્યાવસાયિક જૂથનો સમાવેશ થાય છે. ગ્રુપ સી "ખ્રિસ્તી ધર્મમાં પરિવર્તિત થયેલ અનુસૂચિત જાતિઓ અને તેમના વંશજો" ને સંબંધિત છે, જ્યારે ગ્રુપ ડી માં અન્ય તમામ વર્ગો/સમુદાયો/જૂથોનો સમાવેશ થાય છે, જેનો ગ્રુપ એ, બી અને સી માં સમાવેશ થતો નથી. પછાત વર્ગો માટે આરક્ષિત ૨૫% ખાલી જગ્યાઓ તેમની સંબંધિત વસ્તીના પ્રમાણમાં તેમની વચ્ચે પેટા–વિભાજિત કરવામાં આવી છે."

પટ્ટલી મક્કલ કત્ચી વિ. એ. માચિલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વરા રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

આ વર્ગીકરણને બલરામ [(૧૯૭૨) ૧ એસ.સી.સી. ૬૬૦ : (૧૯૭૨) ૩ એસ.સી.આર. ૨૪૭] માં વ્યાજબી ઠેરવવામાં આવ્યું હતું. આ માત્ર એ દર્શાવવા માટે છે કે પછાત વર્ગોમાં પણ વાજબી આધારે પેટા–વર્ગીકરણ હોઈ શકે છે.

૮૦૩. આ મુદ્દાને જોવાની બીજી રીત પણ છે. અનુચ્છેદ ૧૬(૪) માત્ર

એક જ વર્ગને માન્યતા આપે છે અર્થાત્ "નાગરિકોનો પછાત વર્ગ". તે અનુચ્છેદ ૧૫(૪) ની જેમ અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓ વિશે અલગથી વાત કરતો નથી. તેમ છતાં, તે વિવાદથી પર છે કે અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓનો પણ "નાગરિકોનો પછાત વર્ગ" શબ્દપ્રયોગમાં સમાવેશ થાય છે અને તેમની તરફેણમાં અલગ અનામત પ્રદાન કરી શકાય છે. સમગ્ર દેશમાં આ એક સર્વસ્વીકૃત ઘટના છે. આની પાછળનો તર્ક શું છે? તે એ છે કે જો અનુસૂચિત જનજાતિઓ, અનુસૂચિત જાતિઓ અને અન્ય પછાત વર્ગોને એકસાથે ભેગા કરવામાં આવે, તો ઓ.બી.સી. તમામ ખાલી જગ્યાઓ છીનવી લેશે અને અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓ વંચિત રહી જશે. આ જ તર્ક વધુ પછાત અને પછાત વચ્ચેના વર્ગીકરણને પણ વ્યાજબી ઠેરવે છે. અમારો કહેવાનો અર્થ એ નથી — અમે પુનરોચ્ચાર કરી શકીએ છીએ — કે આ કરવું જ જોઈએ. અમે માત્ર એમ કહી રહ્યા છીએ કે જો કોઈ રાજ્ય આમ કરવાનું પસંદ કરે છે, તો તે કાયદામાં અમાન્ય નથી."

ન્યાયમૂર્તિ સાવંતનો પણ એવો મત હતો કે પછાત અને વધુ પછાત વર્ગોનું પેટા–વર્ગીકરણ માન્ય રહેશે, શરત એ છે કે તે દરેક માટે અલગ ક્વોટા પૂરા પાડવામાં આવે. ઈન્દ્રા સાહની (સુપ્રા) ના ચુકાદા પરથી એ એકદમ સ્પષ્ટ છે કે પછાત વર્ગોને પેટા–વર્ગીકૃત કરી શકાય છે. ૨૦૨૧ એક્ટ હેઠળનું પેટા–વર્ગીકરણ વાજબી છે કે કેમ તે અંગે ત્યારબાદ વિચાર કરવામાં આવશે પરંતુ

પછાત વર્ગોમાં પેટા–વર્ગીકરણની સ્વીકૃતિ વિશે કોઈ શંકા રાખી શકાય નહીં.

> ૩૮. ઈ.વી. ચિન્નાઈયા (સુપ્રા) માંથી સમર્થન મેળવીને, હાઇકોર્ટ એ મક્કમ મત ધરાવતી હતી કે રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં ઉલ્લેખિત પેટા–જાતિઓ, જાતિઓ અને જનજાતિઓ સહિતની જાતિઓનું કોઈ પેટા–વિભાજન થઈ શકે નહીં. ઈ.વી. ચિન્નાઈયા (સુપ્રા) માં, એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં એકવાર સામેલ કરાયેલ જાતિઓ પોતે જ એક વર્ગ બનાવે છે અને કોઈપણ વિચારણાના આધારે આ વર્ગો અથવા વ્યક્તિઓનું કોઈપણ વિભાજન રાષ્ટ્રપતિની યાદી સાથે છેડછાડ સમાન ગણાશે. ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (સુપ્રા) માં બહુમતી અભિપ્રાય મુજબ, રાજ્યોના સંદર્ભમાં એસ.ઈ.બી.સી.ની યાદી રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા, અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ રાષ્ટ્રીય પછાત વર્ગ આયોગ સાથે યોગ્ય પરામર્શ કર્યા પછી અધિસૂચિત કરવાની હતી. સ્વીકાર્ય રીતે,

૨૦૨૧ એક્ટના ઘડતરના સમય સુધી આ કરવામાં આવ્યું ન હતું. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, આ કોર્ટે ડૉ. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (સુપ્રા) માં એવો નિર્દેશ આપ્યો હતો કે રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા એસઇબીસીની યાદી પ્રસિદ્ધ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, રાજ્યો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી એસઇબીસીની યાદીઓ અમલમાં રહેશે. આમ, ઇ.વી. ચિન્નૈયા (સુપ્રા) માં પ્રસ્થાપિત કાયદાને ધ્યાનમાં લેતા પણ, ઉપરોક્ત બાબતો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે એસઇબીસી માટે રાષ્ટ્રપતિની યાદી

અસ્તિત્વમાં આવી નથી અને ૨૦૨૧ એક્ટ દ્વારા સદર યાદીના પેટા–વિભાજનનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. તેથી, આ અંગે હાઇકોર્ટનું તારણ ભૂલભરેલું છે.

સી. બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૧–બી હેઠળ સક્ષમતા પર પ્રતિબંધ

૩૯. ૨૦૨૧ એક્ટની બંધારણીયતાનું મૂલ્યાંકન હાઈકોર્ટ દ્વારા બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૧–બી હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું. હાઈકોર્ટે અવલોકન કર્યું કે નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલો કાયદો સુધારવામાં ન આવે અથવા રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અમલમાં રહેશે. વર્તમાન તથ્યોમાં, હાઈકોર્ટનો એવો મત હતો કે ૧૯૯૪ એક્ટમાં સુધારો કર્યા વિના, જે એમબીસી અને ડીએનસીને એકસાથે અવિભાજિત ૨૦ ટકા અનામત પ્રદાન કરે છે, રાજ્ય પાસે એક અલગ પરંતુ સમાન કાયદા દ્વારા સમુદાયોના તે જૂથમાંથી એક સમુદાયને આંતરિક અનામત પ્રદાન કરવા માટેની કાયદાકીય સક્ષમતાનો અભાવ હતો. તમિલનાડુ રાજ્ય દ્વારા નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલા કાયદાઓમાં કરવામાં આવેલા સુધારાઓનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેનો પણ નવમી અનુસૂચિમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

૪૦. ડૉ. સિંઘવીએ, ૧૯૯૪ એક્ટની કલમ ૭ નો સંદર્ભ આપીને, રજૂઆત કરી કે ૨૦૨૧ એક્ટ હેઠળની અનામત યોજના ૧૯૯૪ એક્ટ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી અનામત કરતાં નવી યોજના ન હતી.

૧૯૯૪ એક્ટની કલમ ૭ માં સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે સદર કાયદાના હેતુઓ માટે, રાજ્ય દ્વારા જાહેરનામા દ્વારા 'નાગરિકોના પછાત વર્ગો'નું વર્ગીકરણ અને પેટા–વર્ગીકરણ કરી શકાશે. ડૉ. સિંઘવી દ્વારા એ બાબત દર્શાવવામાં આવી હતી કે અગાઉ પણ રાજ્ય દ્વારા ધ તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસ ક્રિશ્ચિયન્સ એન્ડ બેકવર્ડ ક્લાસ મુસ્લિમ્સ (રિઝર્વેશન ઓફ સીટ્સ ઈન એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યુશન્સ ઈન્કલુડિંગ પ્રાઈવેટ એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યુશન્સ એન્ડ ઓફ એપોઈન્ટમેન્ટ્સ ઓર પોસ્ટ્સ ઈન ધ સર્વિસીસ અંડર ધ સ્ટેટ) એક્ટ, ૨૦૦૭ (જે હવે પછી "૨૦૦૭ એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ઘડવામાં કલમ ૭ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો, જે હેઠળ ૧૯૯૪ એક્ટ અંતર્ગત પછાત વર્ગો માટે આરક્ષિત ૩૦ ટકામાંથી 'પછાત વર્ગના મુસ્લિમો'ને સાડા ત્રણ ટકા અનામત આપવામાં આવી હતી અને જે આજ દિન સુધી અમલમાં છે. તદનુસાર, ડૉ. સિંઘવીએ દલીલ કરી કે ૧૯૯૪ એક્ટની જોગવાઈઓમાં ફેરફાર કરતા વિશેષ કાયદા તરીકે ૨૦૨૧ એક્ટને ગણવામાં હાઈકોર્ટ ખોટી હતી.

૪૧. શ્રી દ્વિવેદીએ આ મુદ્દાના અલગ પાસા પર દલીલો રજૂ કરી. તેમણે રજૂઆત કરી કે હાઈકોર્ટે અનુચ્છેદ ૩૧–બી ની વ્યાપ્તિને સંપૂર્ણપણે ગેરસમજ કરી છે. જ્યારે અનુચ્છેદ ૩૧–બી એ બંધારણના ભાગ III ના સંદર્ભમાં પડકાર સામે નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલા કાયદાઓને રક્ષણ પૂરું પાડ્યું હતું, ત્યારે તેનો અર્થ અનુચ્છેદ ૨૪૬ હેઠળ કાયદાની

પૂર્ણ સત્તાઓને મર્યાદિત કરવા અને સત્તાઓના સંઘીય વિતરણમાં ફેરફાર કરવા તરીકે કરી શકાય નહીં. વધુમાં, તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ ૩૧–બી એ નવમી અનુસૂચિમાં કાયદાના સુધારા અથવા રદ કરવા માટે કોઈ પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરી નથી અને તેથી, સુધારા કાયદાઓ પણ નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવા અંગે હાઈકોર્ટનું અવલોકન માત્ર અમુક સુધારા કાયદાઓના સંદર્ભમાં અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનો પુરાવો હતો અને દરેક સુધારા કાયદાની જરૂરિયાત નહોતી. એમ માની લઈએ કે આ કોર્ટ એ સ્વીકારવા તૈયાર ન હતી કે ૨૦૨૧ નો એક્ટ ૧૯૯૪ ના એક્ટની કલમ ૭ ની રૂએ હતો, તો પણ ૨૦૨૧ નો એક્ટ તેના પોતાના અધિકારમાં એક માન્ય કાયદો છે, જે અનુચ્છેદ ૩૧–બી ના રક્ષણ વિના પરિણામ તરીકે છે. તેમની રજૂઆતોને સમર્થન આપવા માટે, તેમણે શ્રી રામ રામ નારાયણ મેધી (ઉપર મુજબ), ચંદ્ર શેખર સિંહ ભોઈ (ઉપર મુજબ), ગોદાવરી સુગર મિલ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) અને યુકો બેંક વિરુદ્ધ દીપક દેબબર્મા[૨૭] માં આ કોર્ટના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૭૨. આ રજૂઆતોનો વિરોધ કરતાં, સામાવાળાઓએ દલીલ કરી હતી કે નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલો કાયદો બંધારણનો ભાગ બની જાય છે અને રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા તેમાં સુધારો અથવા ઉમેરો કરી શકાતો નથી. શ્રી બાલસુબ્રમણ્યમે દલીલ કરી હતી કે ૨૦૨૧ નો એક્ટ ૧૯૯૪

૨૭૨૭૨૭ (૨૦૧૭) ૨ એસ.સી.સી. ૫૮૫

ના એક્ટ સાથે એ હદે સંઘર્ષમાં છે કે ૧૯૯૪ નો એક્ટ MBCs અને DNCs માટે ૨૦ ટકા સંયુક્ત અનામતની જોગવાઈ કરે છે જ્યારે ૨૦૨૧ ના એક્ટ હેઠળ, MBCs અને DNCs સમાવિષ્ટ સમુદાયોમાંથી એક સમુદાય માટે ૧૦.૫ ટકા દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

૪૩. અનુચ્છેદ ૩૧–બી નિર્ધારિત કરે છે કે નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલ કોઈપણ કાયદો એવા કારણસર રદબાતલ થશે નહીં કે તે અસંગત છે, અથવા બંધારણના ભાગ III હેઠળ પ્રદાન કરાયેલા કોઈપણ અધિકારને છીનવી લે છે અથવા ઘટાડે છે. સક્ષમ વિધાનસભાની તેને રદ કરવાની અથવા તેમાં સુધારો કરવાની સત્તાઓને આધીન, નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલ કાયદો અમલમાં ચાલુ રહેશે. ગોદાવરી સુગર મિલ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, અનુચ્છેદ ૩૧–બી નો ઉદ્દેશ્ય, જે ધ કોન્સ્ટિટ્યુશન (ફર્સ્ટ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૫૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, તે નવમી અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ અધિનિયમો અને વિનિયમો અને તે અધિનિયમો અને વિનિયમોની જોગવાઈઓને તે અધિનિયમો, વિનિયમો અથવા સામેના કોઈપણ પડકાર સામે સંપૂર્ણ રક્ષણ આપવાનો છે.

તેની જોગવાઈઓ બંધારણના ભાગ ૩ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલા કોઈપણ અધિકારો સાથે અસંગત છે અથવા તેને છીનવી લે છે અથવા ઘટાડે છે તેવા કારણોસર. પરિણામ એ આવે છે કે કોઈ અધિનિયમ કે વિનિયમની

જોગવાઈઓ મૂળભૂત અધિકારોનું ગમે તેટલું ઉલ્લંઘન કરતી હોય, એકવાર તે અધિનિયમ અથવા વિનિયમ નવમી અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ થઈ જાય પછી તેને તે કારણસર રદબાતલ કરી શકાશે નહીં. ઉપરોક્ત પડકાર સામેની આ મુક્તિ કોઈપણ કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલના તેનાથી વિપરીત કોઈપણ ચુકાદા, હુકમનામા અથવા હુકમ છતાં પણ ઉપલબ્ધ રહેશે. જો કે, અનુચ્છેદ ૩૧–બી ની અસર કોઈ કાયદાને એવા કારણોસર પડકારતા અટકાવવાની નથી કે તે તેને ઘડનારી ધારાસભાની કાયદાકીય યોગ્યતાની બહાર છે. સદર અનુચ્છેદની ભાષા પરથી એ પણ સ્પષ્ટ થાય છે કે કોઈ અધિનિયમ અથવા વિનિયમનું નિર્દેશન સક્ષમ ધારાસભાને તેને રદ કરવા અથવા તેમાં સુધારો કરતા અટકાવશે નહીં. આ કોર્ટનો વધુ એવો મત હતો કે:

"૧૬. અનુચ્છેદ ૩૧–બી નું રક્ષણ સુધારાના પરિણામે દાખલ કરવામાં આવેલી નવી જોગવાઈને પણ એવા કારણોસર વિસ્તૃત કરી શકાશે નહીં કે તે એવી જોગવાઈઓની સહાયક અથવા આકસ્મિક છે જેને નવમી અનુસૂચિમાં સામેલ કરીને પહેલેથી જ રક્ષણ પૂરું પાડવામાં આવ્યું છે. અનુચ્છેદ ૩૧–બી એક સંરક્ષિત ક્ષેત્રનું નિર્માણ કરે છે. તેણે બંધારણમાં નવમી અનુસૂચિ દાખલ કરી છે અને સદર અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ અધિનિયમો, વિનિયમો અને જોગવાઈઓને મૂળભૂત અધિકારોના ઉલ્લંઘનના કારણોસર રદબાતલ થવાથી મુક્તિ આપે છે ભલે તેઓ આવા અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરતા હોય. આમ, અનુચ્છેદ ૩૧–બી તે અધિનિયમો, વિનિયમો અને જોગવાઈઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી બાબતોમાં મૂળભૂત અધિકારોના અમલને બાકાત રાખે છે.

કોઈપણ જોગવાઈ જે મૂળભૂત અધિકારોની ખાતરીમાં ઘૂસણખોરી કરવાની અસર ધરાવતી હોય તેનું તેના ખૂબ જ સ્વભાવ મુજબ કડક અર્થઘટન કરવું જોઈએ, અને અમારા મતે, આવી જોગવાઈના અવકાશને વિસ્તૃત કરવાની અથવા સંરક્ષિત ક્ષેત્રની સરહદોને જોગવાઈની ભાષા દ્વારા જેટલી મંજૂરી આપવામાં આવી હોય તેનાથી આગળ વધારવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં. કોઈપણ અધિનિયમ, વિનિયમ અથવા જોગવાઈને અનુચ્છેદ ૩૧–બી ની મુક્તિ અને રક્ષણ મળશે નહીં સિવાય કે તેને સ્પષ્ટપણે નવમી અનુસૂચિનો ભાગ બનાવવામાં ન આવે. રક્ષણ મેળવવાની પાત્રતા માત્ર નવમી અનુસૂચિમાં દર્શાવેલા અધિનિયમો, વિનિયમો અને જોગવાઈઓ પૂરતી જ મર્યાદિત હોવાથી, તેને એવી જોગવાઈઓ સુધી વિસ્તૃત કરી શકાય નહીં જે તે અનુસૂચિમાં સામેલ ન હતી. આ સિદ્ધાંત એ હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા વિના લાગુ પડશે કે જે જોગવાઈ સુધી રક્ષણ મેળવવાની પાત્રતાને વિસ્તૃત કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે નવી સબસ્ટેન્ટિવ (મૂળભૂત) બાબતો સાથે સંબંધિત છે કે કેમ.

પટ્ટલી મક્કલ કચ્છી વિ. એ. માયલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

બાબતો અથવા શું તે એવી બાબતો સાથે કામ કરે છે કે જે પહેલેથી જ સંરક્ષિત બાબતો સાથે આનુષંગિક અથવા ગૌણ છે."

રમણલાલ ગુલાબચંદ શાહ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના અગાઉના નિર્ણયના આધારે કરવામાં આવેલ, તેમાંના વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં

હાઈકોર્ટના તારણો પર વિચાર કરતી વખતે, ગોદાવરી સુગર મિલ્સ (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે કાયદો, જે અનુચ્છેદ ૩૧–બી હેઠળ સંરક્ષિત કાનૂનને આનુષંગિક અથવા ગૌણ છે, તેને બંધારણના ભાગ ૩ સાથેની અસંગતતાના કારણોસર પડકારી શકાય છે.

૪૪. અમારા મતે, ધ ૨૦૨૧ એક્ટ કાયદાકીય સક્ષમતાના અભાવની ખામીથી પીડાઈ રહ્યો છે તેમ કહી શકાય નહીં, માત્ર એટલા માટે કે તે ધ ૧૯૯૪ એક્ટ સાથે સંકળાયેલ અથવા આનુષંગિક બાબતો સાથે કામ કરે છે. પછાત વર્ગોનું વર્ગીકરણ ધ ૧૯૯૪ એક્ટ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે, જેને નવમી અનુસૂચિ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યો હતો. ઉપર ઉલ્લેખિત ચુકાદાઓ પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે રાજ્ય પાસે એવા કાનૂનમાં સુધારો કરવાની અથવા રદ કરવાની સત્તા છે જેને નવમી અનુસૂચિ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યો હોય. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે નવમી અનુસૂચિ હેઠળ મૂકવામાં આવેલા કાનૂનમાં કરવામાં આવેલ કોઈપણ સુધારાને અનુચ્છેદ ૩૧–બી હેઠળ રક્ષણ મળતું નથી, સિવાય કે ઉક્ત સુધારાનો પણ નવમી અનુસૂચિમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હોય. અનુચ્છેદ ૩૧–બી ના ઉદ્દેશ્ય અંગે ઉપરોક્ત ચુકાદાઓની ચકાસણી કર્યા પછી, અમે એ જોવા માટે અસમર્થ છીએ કે ધ ૧૯૯૪ એક્ટને આનુષંગિક બાબતો પર કાનૂન ઘડવામાં રાજ્ય માટે અનુચ્છેદ ૩૧–બી કેવી રીતે અવરોધ તરીકે કામ કરે છે. અનુચ્છેદ ૩૧–બી આવી બાબતો પર કાયદો ઘડવાની રાજ્યની સત્તા પર કોઈ નિયંત્રણ મૂકતો નથી કે હાઈકોર્ટ દ્વારા સમજવામાં આવ્યું છે તે

મુજબ, આવા કાયદાઓને નવમી અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ કરવા માટે કોઈ ફરજિયાત આવશ્યકતા સૂચવતો નથી. ધ ૨૦૨૧ એક્ટને નવમી અનુસૂચિમાં ન મૂકવાનું પરિણામ એ છે કે તેને બંધારણના ભાગ ૩ હેઠળ સમાવિષ્ટ મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરતા હોવાના કારણોસર પડકારી શકાય છે, જે અપીલકર્તાઓએ યોગ્ય રીતે સ્વીકાર્યું છે. મહારાજ ઉમેગ સિંઘ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બોમ્બે[૨૮] માં આ કોર્ટની પાંચ ન્યાયાધીશોની બેંચની અધિકૃત ઘોષણાનું પુનરાવર્તન કરવું અમારા માટે યોગ્ય છે, જેનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ ફરીથી રજૂ કરવામાં આવ્યો છે:

"૧૩. ... રાજ્ય વિધાનમંડળની કાયદાકીય સક્ષમતા માત્ર બંધારણમાં જ સમાવિષ્ટ સ્પષ્ટ મનાઈ દ્વારા મર્યાદિત કરી શકાય છે અને જ્યાં સુધી બંધારણમાં એવી કોઈ જોગવાઈ ન હોય કે જે વિષય પર સંપૂર્ણપણે અથવા શરતી રીતે કાયદો ઘડવાની સ્પષ્ટ મનાઈ કરતી હોય, ત્યાં સુધી કોઈ પણ

બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ અને ૩ માં સમાવિષ્ટ વિષયો પર કાયદો ઘડવાની રાજ્ય વિધાનસભા પાસે રહેલી સર્વોચ્ચ સત્તાઓ પર કોઈ અંકુશ કે મર્યાદા. અરજદારો વતી એ વાતનો સ્વીકાર કરવામાં આવેલ કે વાદગ્રસ્ત અધિનિયમ દ્વારા આવરી લેવાયેલ કાયદાનો વિષય સદર અનુસૂચિની યાદી ૨ ની સંપૂર્ણપણે અંદર હતો અને તે આધાર પર વાદગ્રસ્ત અધિનિયમની કાયદેસરતાને પડકારી શકાશે નહીં..."

૨૮૨૮૨૮ (૧૯૫૫) ૨ એસ.સી.આર. ૧૬૪

નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવામાં આવેલા કાયદાઓને આનુષંગિક બાબતો પર કાયદો ઘડવાની રાજ્ય વિધાનસભાની સત્તાઓ પર અનુચ્છેદ ૩૧–બી માંથી કોઈ સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ ઊભો થતો ન હોવાથી, અમે હાઈકોર્ટના તે તારણ સાથે સહમત નથી કે અનુચ્છેદ ૩૧–બી ના કારણે ધ ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવા માટે રાજ્ય વિધાનસભા પાસે કાયદાકીય યોગ્યતાનો અભાવ હતો.

૪૫. ધ ૨૦૨૧ એક્ટ દ્વારા એવા સમુદાયો માટે આરક્ષણની મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી જેને ધ ૧૯૯૪ એક્ટ દ્વારા પહેલેથી જ ઓળખીને વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. જો એવું માની લેવામાં આવે કે રાજ્ય વિધાનસભાએ ધ ૧૯૯૪ એક્ટમાં સુધારો કર્યો છે, તો સદર સુધારાને અનુચ્છેદ ૩૧–બી હેઠળ રક્ષણ પ્રાપ્ત થયું ન હોત. હવે જે પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહે છે તે એ છે કે શું એક અલગ કાયદા દ્વારા પહેલેથી જ ઓળખાયેલા સમુદાયો માટે આંતરિક આરક્ષણના નિર્ધારણને ધ ૧૯૯૪ એક્ટ સાથે વિરોધાભાસી કહી શકાય. આ કોર્ટનો એવો સુવિચારિત મત છે કે એમબીસી અને ડીએનસી તરીકે પહેલેથી જ ઓળખાયેલા સમુદાયો માટે આરક્ષણની મર્યાદાની વિગતો આપવાને ધ ૧૯૯૪ એક્ટની વિરુદ્ધ કહી શકાય નહીં. ધ ૧૯૯૪ એક્ટની પ્રસ્તાવનામાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પછાત વર્ગોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિવિધ રાજકીય પક્ષો અને સામાજિક મંચો દ્વારા ઈન્દ્રા સાહનીના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાના પરિણામોને ધ્યાનમાં લેવાની વિનંતીઓને જોતાં, રાજ્ય સરકારે એવો નિર્ણય લીધો હતો કે રાજ્યની શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ અને રાજ્ય

હેઠળની સેવાઓમાં આરક્ષણનું વર્તમાન ૬૯ ટકાનું સ્તર ચાલુ રાખવામાં આવશે. 'નાગરિકોના પછાત વર્ગો' માં ચોક્કસ સમુદકો માટે આરક્ષણની મર્યાદાનું નિર્ધારણ એ ધ ૧૯૯૪ એક્ટનો વિષય ન હતો.

૪૬. હાઈકોર્ટનું એ તારણ અયોગ્ય છે કે અનુચ્છેદ ૩૧–બી ને ધ્યાનમાં રાખીને 'નાગરિકોના પછાત વર્ગો' વચ્ચે આરક્ષણની મર્યાદા નક્કી કરવાનું કાર્ય માત્ર ધ ૧૯૯૪ એક્ટમાં સુધારો કરીને જ કરી શકાય છે. અહીં એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે રાજ્ય માટે ધ ૧૯૯૪ એક્ટમાં સુધારો કરવાનો વિકલ્પ ખુલ્લો હતો. સાથોસાથ, એવું કહી શકાય નહીં કે એમબીસી અને ડીએનસી વચ્ચે આરક્ષણની મર્યાદા નક્કી કરવા માટે કાયદો ઘડવાની રાજ્ય વિધાનસભા પાસે યોગ્યતાનો અભાવ હતો.

પટ્ટાલી મક્કલ કાત્ચી વિ. એ. માયલેરુમ્પેરૂમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

ડી. બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૧–સી હેઠળ ૧૯૯૪ એક્ટને રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળવાની અસર

૪૭. ૧૯૯૪ એક્ટને ભારતના રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળેલ હોવાથી, હાઈકોર્ટનો એવો અભિપ્રાય હતો કે તેમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા ફેરફાર કરી શકાય નહીં. અપીલકર્તાઓ તરફથી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, ૨૦૨૧ એક્ટને ભારતના રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળી ન હોવાના કારણોસર રાજ્યને તેને ઘડવાની સત્તા નથી તેવું ઠેરવવામાં હાઈકોર્ટ સંપૂર્ણપણે ખોટી

હતી. શ્રી દ્વિવેદી દ્વારા એ બાબત ધ્યાન દોરવામાં આવી હતી કે ૧૯૯૪ એક્ટને અનુચ્છેદ ૩૧–સી હેઠળ રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળી હતી કારણ કે તે બંધારણના ભાગ ૪ માં દર્શાવેલ સિદ્ધાંતો, ખાસ કરીને અનુચ્છેદ ૩૮, અનુચ્છેદ ૩૯ ના ખંડ (બી) અને (સી) અને અનુચ્છેદ ૪૬ ને સુરક્ષિત કરવા તરફની રાજ્યની નીતિને અમલમાં મૂકવા માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો. ૧૯૯૪ એક્ટની કલમ ૨ માં આ અસરની સ્પષ્ટ ઘોષણા કરવામાં આવી હતી. તેઓએ દલીલ કરી હતી કે કોઈ કાયદાને અનુચ્છેદ ૩૧–સી નું રક્ષણ મળવું જોઈએ કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે રાજ્ય સ્વતંત્ર છે. શ્રી સિંઘવીએ રજૂઆત કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત વિધાયન ૧૯૯૪ એક્ટની કલમ ૭ ના આદેશ મુજબ છે, જેને રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળી હતી, તેથી આર્નોલ્ડ રોડ્રિક્સ વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર[૨૯] અને રાજીવ સરીન વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તરાખંડ[૩૦] માં આ કોર્ટના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, રાજ્ય માટે ૨૦૨૧ એક્ટને રાષ્ટ્રપતિની વિચારણા માટે અનામત રાખવો જરૂરી નથી.

૪૮. શ્રી વૈદ્યનાથને સ્ટેટ ઓફ કેરળ વિ. પીપલ્સ યુનિયન ફોર સિવિલ લિબર્ટીઝ[૩૧] માં આ કોર્ટના ચુકાદા તેમજ દત્તાત્રય યેદુ ઠોંબરે વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર[૩૨] અને સિટીઝન્સ ઓફ દેઉલગાંવ રાજા વિ. સ્ટેટ ઓફ

૨૯૨૯૨૯ (૧૯૬૬) ૩ એસ.સી.આર. ૮૮૫

૩૦૩૦૩૦ (૨૦૧૧) ૮ એસ.સી.સી. ૭૦૮

૩૧૩૧૩૧ (૨૦૦૯) ૮ એસ.સી.સી. ૪૬

૩૨૩૨૩૨ ૨૦૧૯ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન બોમ્બે ૪૪૦૮

મહારાષ્ટ્ર[33] માં બોમ્બે હાઇકોર્ટના ચુકાદાઓ અને રસાલ સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી.[34] માં મધ્યપ્રદેશ હાઇકોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખીને એવી રજૂઆત કરી હતી કે બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ ની મર્યાદામાં આવતી બાબત અંગે કાયદો ઘડવા માટે રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી જરૂરી નથી અને વધુમાં, કે જે કાયદાને રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મળી હોય તેમાં સુધારો રાજ્યપાલની મંજૂરી સાથે કરી શકાય છે, જ્યાં સુધી સુધારા કાયદાની જોગવાઈઓ તેની ખામીમાં ન આવતી હોય

અનુચ્છેદ ૨૫૪ ના. શ્રી વૈદ્યનાથને એવી રજૂઆત કરી હતી કે ૨૦૦૭ એક્ટ હેઠળ 'બેકવર્ડ ક્લાસ મુસ્લિમ'ને આપવામાં આવેલ અલગ અનામત અને ધ તમિલનાડુ અરૂંધથિયાર્સ (સ્પેશિયલ રિઝર્વેશન ઓફ સીટ્સ ઇન એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ ઇન્કલુડિંગ પ્રાઇવેટ એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ એન્ડ ઓફ અપોઇન્ટમેન્ટ્સ ઓર પોસ્ટ્સ ઇન ધ સર્વિસિસ અન્ડર ધ સ્ટેટ વિધિન ધ રિઝર્વેશન ફોર ધ શિડ્યુલ્ડ કાસ્ટ્સ) એક્ટ, ૨૦૦૯ હેઠળ અનુસૂચિત જાતિ માટે અનામત ૧૮ ટકાની અંદર, અરૂંધથિયારોને અનામત આપતી વખતે રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ માંગવામાં આવી ન હતી.

૪૯. બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૯ ના ખંડ (બી) અને (સી) માં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને સુનિશ્ચિત કરવા તરફ રાજ્યની નીતિને અમલમાં મૂકતા કાયદાઓને, અનુચ્છેદ ૩૧–સી મુજબ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને

૩૩૩૩૩૩ ૨૦૦૨ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન બોમ્બે ૭૩૫

૩૪૩૪૩૪ ૧૯૭૮ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એમ.પી. ૧૨

૧૯ સાથે અસંગત હોવાના પડકારથી બચાવવામાં આવેલ છે. જ્યાં આવો કાયદો રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા બનાવવામાં આવે છે, જ્યાં સુધી તેને રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ ન મળે ત્યાં સુધી તેને અનુચ્છેદ ૩૧–સી હેઠળ લાભ મળશે નહીં. ૧૯૯૪ એક્ટને રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ મળી હતી કારણ કે તે અનુચ્છેદ ૩૮, અનુચ્છેદ ૩૯ ના ખંડ (બી) અને (સી) અને અનુચ્છેદ ૪૬ હેઠળના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોને સુરક્ષિત કરવા માટે બનાવવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે એવું ઠરાવ્યું હતું કે ૨૦૨૧ એક્ટ એ ૧૯૯૪ એક્ટની જોગવાઈઓમાં ફેરફાર કરેલ છે, જે રાજ્યપાલ દ્વારા કરી શકાયું ન હોત.

૫૦. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, ૨૦૨૧ એક્ટ એ બાબતો સાથે વ્યવહાર કરે છે જે ૧૯૯૪ એક્ટમાં સમાવિષ્ટ બાબતો માટે આકસ્મિક અથવા આનુષંગિક છે અને રાજ્ય આવી બાબતો પર કાયદો બનાવવા સક્ષમ છે. કાયદા પર, જે સમાન વિષય પર સંસદ દ્વારા બનાવેલા કોઈપણ કાયદા સાથે વિસંગત નથી, તેને રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ મળવી જોઈએ કે નહીં તે નક્કી કરવાનું કામ રાજ્યનું છે. જો રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ માંગવામાં ન આવે, તો પરિણામ એ આવે છે કે રાજ્ય દ્વારા બનાવેલ કાનૂન અનુચ્છેદ ૧૪ અથવા અનુચ્છેદ ૧૯ ના ઉલ્લંઘન તરીકે પડકારવા માટે સંવેદનશીલ બને છે. જો કે, એવું કહી શકાય નહીં કે રાજ્ય એ અગાઉના કાનૂનની આનુષંગિક બાબતો પર કાયદો બનાવી શકે નહીં કે જેને રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ મળી છે, અથવા જે કાયદો ઘડવા માટે રાજ્ય અન્યથા સક્ષમ છે

તેના માટે રાજ્ય સરકાર માટે રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ મેળવવી ફરજિયાત છે. ઈન્દ્રા સાહની (ઉપરોક્ત) માં, ન્યાયમૂર્તિ જીવન રેડ્ડીએ, તેમના માટે અને અન્ય ત્રણ ન્યાયમૂર્તિઓ વતી લખતા, સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે અનુચ્છેદ ૧૬(૧) એ અનુચ્છેદ ૧૪ નું પાસું છે અને જેવી રીતે અનુચ્છેદ ૧૪ વાજબી વર્ગીકરણની મંજૂરી આપે છે, તેવી જ રીતે અનુચ્છેદ ૧૬(૧) પણ આપે છે, જેનો અર્થ એ છે કે અનુચ્છેદ ૧૬ ના ખંડ (૧) હેઠળ કોઈ વર્ગની તરફેણમાં નિમણૂક અને/અથવા જગ્યાઓ અનામત રાખી શકાય છે. તકની સમાનતાની ખાતરી આપવા માટે, અમુક પરિસ્થિતિઓમાં અસમાન સ્થિતિમાં રહેલી વ્યક્તિઓ સાથે અસમાન વ્યવહાર કરવો જરૂરી બની શકે છે. તે આગળ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ ૧૬(૪) એ આવા વર્ગીકરણનું ઉદાહરણ છે, જેને મામલાને યોગ્ય સ્થાને મૂકવા માટે

PATTALI MAKKAL KATCHI v. A. MAYILERUMPERUMAL & ORS. [L. NAGESWARA RAO, J.]

વિવાદથી પર છે. જ્યાં રાજ્યને આરક્ષણની જોગવાઈને સંપૂર્ણ અસર આપવાના હેતુ માટે પછાત વર્ગના સભ્યોને અમુક મુક્તિઓ, છૂટછાટો અથવા પ્રાધાન્ય આપવાનું જરૂરી જણાય છે, ત્યાં તે ખંડ (૪) હેઠળ જ તેને વિસ્તારી શકે છે. અનુચ્છેદ ૧૫(૪) ના કાયદાકીય ઇતિહાસને ટ્રેસ કરતી વખતે ન્યાયમૂર્તિ પાંડિયને અવલોકન કર્યું કે, કન્સ્ટિટ્યુશન (ફર્સ્ટ એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૫૧ દ્વારા દાખલ કરાયેલ અનુચ્છેદ ૧૫(૪) નો ઉદ્દેશ્ય, અનુચ્છેદ

૧૫ અને ૨૯ ને અનુચ્છેદ ૧૬(૪), ૪૬ અને ૩૪૦ ની અનુરૂપ લાવવાનો હતો અને જાહેર શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં નાગરિકોના પછાત વર્ગ, અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓ માટે બેઠકો અનામત રાખવા તેમજ તેમની પ્રગતિ માટે જરૂરી હોય તેવી અન્ય વિશેષ જોગવાઈઓ કરવા માટે રાજ્ય માટે તેને બંધારણીય રીતે માન્ય બનાવવાનો હતો. આ અવલોકનો અને તારણો પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે રાજ્યોને અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) હેઠળ પછાત વર્ગો માટે આરક્ષણ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. શ્રી વિજયનની રજૂઆતોમાં અમને કોઈ દમ જણાતો નથી, જેમણે આ કોર્ટને સમજાવવાનો પ્રયાસ કર્યો કે ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવા માટે રાજ્ય વિધાનમંડળની સત્તાનો સ્ત્રોત બંધારણની સાતમી અનુસૂચિ હેઠળની યાદીઓમાંની કોઈપણ એન્ટ્રીમાંથી શોધી શકાતો નથી.

૫૧. અનુચ્છેદ ૩૧–બી ની તુલનામાં ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવા માટે રાજ્યની યોગ્યતા સાથે કામ કરતી વખતે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તેમ, મહારાજ ઉમેગ સિંહ (સુપ્રા) માં આ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે જ્યાં સુધી બંધારણ હેઠળ સ્પષ્ટપણે પ્રતિબંધિત ન હોય ત્યાં સુધી, કાયદો ઘડવાની રાજ્યની સત્તા પર કોઈ નિયંત્રણ સૂચિત કરી શકાય નહીં. અનુચ્છેદ ૩૧–સી હેઠળ આવા કોઈપણ સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ વિના, રાજ્યપાલની સંમતિ સાથે ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવાની રાજ્યની યોગ્યતાને દોષી ઠેરવી શકાય નહીં કે કોર્ટો દ્વારા રાજ્યને ૨૦૨૧ એક્ટ રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ માટે અનામત રાખવા દબાણ કરી શકાય નહીં. અમારા નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે અપીલકર્તાઓ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા ચુકાદાઓ સાથે કામ કરવું

જરૂરી માનતા નથી.

IV. જાતિ–આધારિત વર્ગીકરણ

પર. વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે ૧૦.૫ ટકાના આંતરિક આરક્ષણને હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજદારો દ્વારા બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ ના ઉલ્લંઘન તરીકે પડકારવામાં આવ્યું હતું. તેમની દલીલ, કે આંતરિક આરક્ષણ માત્ર જાતિના આધારે હતું જે અન્ય સમુદાયો પ્રત્યેના ભેદભાવ સમાન હતું, તેને હાઈકોર્ટ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી હતી.

૫૩. અમારી વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો મુદ્દો એ છે કે શું વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે પૂરી પાડવામાં આવેલ ૧૦.૫ ટકા આંતરિક આરક્ષણ માત્ર જાતિના આધારે છે અને શું હાઈકોર્ટ તે ઠેરવવામાં યોગ્ય છે

કે જાતિના આધારે આવું વર્ગીકરણ અસ્વીકાર્ય છે. કે.સી. વસંત કુમાર (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટે જાતિની વ્યાખ્યા અને વર્ણન નીચે મુજબ કરેલ છે:

"તો પછી જાતિ શું છે? જોકે વિદ્વાનો અને ન્યાયવિદો દ્વારા જાતિ વિશે ચર્ચા કરવામાં આવી છે, તેમ છતાં આ અભિવ્યક્તિની કોઈ ચોક્કસ વ્યાખ્યા ઉભરી આવી નથી. જાતિ એ સમાજનું સમક્ષિતિજ ખંડીય વિભાજન છે જે જિલ્લા અથવા પ્રદેશ અથવા સમગ્ર રાજ્યમાં અને કેટલીકવાર તેની બહાર પણ ફેલાયેલું છે. હોમો હાયરાર્કિકસ જાતિ–વ્યવસ્થાનું કેન્દ્રિય અને મૂળભૂત તત્વ હોવાની અપેક્ષા છે જે તેને અન્ય સામાજિક વ્યવસ્થાઓથી અલગ પાડે છે. શુદ્ધતા અને

અશુદ્ધતાનો ખ્યાલ જાતિ વ્યવસ્થાને સંકલ્પનાત્મક બનાવે છે .... જાતિ–વ્યવસ્થાની ચાર આવશ્યક વિશેષતાઓ છે જેણે તેના હોમો હાયરાર્કિકસ લક્ષણને જાળવી રાખ્યું છે: (૧) પદાનુક્રમ; (૨) સહભોજન; (૩) લગ્ન પરના પ્રતિબંધો; અને (૪) વંશપરંપરાગત વ્યવસાય. મોટાભાગની જાતિઓ સજાતીય લગ્ન કરનારા જૂથો છે. બે જૂથો વચ્ચે આંતર–લગ્ન અસ્વીકાર્ય છે. પરંતુ 'પ્રતિલોમ' લગ્નો સંપૂર્ણપણે જાણીતા નથી."

ઈન્દ્રા સાહની (ઉપર મુજબ) માં, ન્યાયમૂર્તિ જીવન રેડ્ડીએ નોંધ્યું કે જાતિ એ એક સામાજિક વર્ગ સિવાય બીજું કંઈ નથી — એક સામાજિક રીતે સમાન વર્ગ છે. ત્યારબાદ ન્યાયમૂર્તિ જીવન રેડ્ડી પછાત વર્ગોની ઓળખ સંબંધિત પ્રશ્નનો જવાબ આપવા આગળ વધ્યા. તેમનો એવો સુવિચારિત મત હતો કે પછાત વર્ગોની ઓળખ માટે કોઈ માન્ય પદ્ધતિ નથી. તેમણે ઠેરવેલ કે પછાત વર્ગોની ઓળખ માટે જાતિ એ પ્રારંભિક બિંદુ હોઈ શકે છે, અને જ્યાં પણ તેઓ જોવા મળે છે, પછાતપણું નક્કી કરવા માટે વિકસિત કરવામાં આવેલા માપદંડોને લાગુ કરી શકાય છે જેથી તે જોઈ શકાય કે તેઓ માપદંડોને સંતોષે છે કે કેમ.

૫૪. ઉપરોક્ત પરથી સ્પષ્ટ છે કે અનામત પૂરી પાડવા માટે જાતિ આધાર હોઈ શકે છે, પરંતુ તે એકમાત્ર આધાર હોઈ શકે નહીં. હાલમાં આપણે પેટા–વર્ગીકરણ સાથે સંબંધિત છીએ. જણાવ્યા મુજબ, ઈન્દ્રા સાહની (ઉપર મુજબ) માં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે પછાત વર્ગોને પછાત અને

વધુ પછાત તરીકે વર્ગીકૃત કરવા માટે રાજ્ય પર કોઈ બંધારણીય અથવા કાનૂની પ્રતિબંધ નથી. પ્રસ્તુત કેસમાં, ચોક્કસ સમુદાયને એટલે કે વન્નિયાકુલ ક્ષત્રિયોને આંતરિક અનામત પૂરી પાડવા માટેના પેટા–વર્ગીકરણને પણ સમાન સિદ્ધાંત દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવશે, એટલે કે, આંતરિક અનામત પૂરી પાડવા માટે જાતિ એ પ્રારંભિક બિંદુ હોઈ શકે છે, પરંતુ પેટા–વર્ગીકરણની વાજબીતાને ન્યાયી ઠેરવવી અને એ સાબિત કરવું કે જાતિ એ એકમાત્ર આધાર નથી, તે રાજ્ય સરકારની જવાબદારી છે. વન્નિયાકુલ ક્ષત્રિયો માટે આંતરિક અનામતને ન્યાયી ઠેરવવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા અન્ય પરિબળોની તપાસ સાથે અમે હાલમાં કામ કરી રહ્યા નથી. અમે તે મુદ્દા સાથે ત્યારબાદ કામ કરવાની દરખાસ્ત કરીએ છીએ. હાલમાં, અમે જવાબ આપેલ છે

આંતરિક અનામત પ્રદાન કરવા માટે પછાત વર્ગોના પેટા–વર્ગીકરણ અને અનામત પ્રદાન કરવા માટે જ્ઞાતિ પ્રારંભિક આધાર હોવા સંબંધિત પ્રશ્ન.

V. ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમના અહેવાલની ચકાસણી અને

ધ ૨૦૨૧ એક્ટની બંધારણીય માન્યતા

૫૫. હાઈકોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, ધ ૨૦૨૧ એક્ટના અમલીકરણની તારીખે તમિલનાડુ રાજ્ય પાસે કોઈ પરિમાણાત્મક ડેટા ઉપલબ્ધ ન હતો, જે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) હેઠળ તેમની સક્ષમ સત્તાઓના ઉપયોગને સમર્થન આપે. હાઈકોર્ટનું માનવું હતું કે ધ ૨૦૨૧

એક્ટ હેઠળ અનામતની ફાળવણી માટે એમબીસી અને ડીએનસીનું ત્રણ શ્રેણીઓમાં પેટા–વર્ગીકરણ કોઈપણ ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ માપદંડ વિના કરવામાં આવ્યું છે અને ૧૯૮૩ ના વસ્તીના આંકડા સિવાય, આના પર કોઈ ડેટા ઉપલબ્ધ ન હતો (૧) પેટા–વર્ગીકરણ માટે વર્ગોના પછાતપણાની માત્રા; (૨) આ પેટા–વર્ગોનું અપૂરતું પ્રતિનિધિત્વ; અને (૩) વહીવટની કાર્યક્ષમતા. વધુમાં, ઈન્દ્ર સાહની (ઉપર મુજબ), જરનૈલ સિંઘ વિરુદ્ધ લખમી નારાયણ ગુપ્તા[૩૫] અને ડૉ. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) ના આ કોર્ટના ચુકાદાઓ પર હાઈકોર્ટે આધાર રાખીને ઠેરવેલ કે ધ ૨૦૨૧ એક્ટ, પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વ પ્રદાન કરવાનો પ્રયાસ હોવાથી, આ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરાયેલા કાયદાની વિરુદ્ધ છે, કારણ કે તે સ્થાયી કાયદો છે કે પર્યાપ્ત પ્રતિનિધિત્વ એ પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વ નથી. હાઈકોર્ટ દ્વારા એવું નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવ્યું હતું કે પેટા–વર્ગીકરણ માત્ર એ કારણોસર માન્ય રહેશે કે "એક વર્ગ તે વર્ગના અદ્યતન વર્ગો કરતા ઘણો વધારે પછાત છે", જોકે, ધ ૨૦૨૧ એક્ટ હેઠળનું વર્ગીકરણ કોઈપણ સમજી શકાય તેવા ભેદભાવ પર આધારિત ન હતું કારણ કે રેકોર્ડ પર એવું દર્શાવવા માટે કંઈ ન હતું કે અન્ય ૧૧૫ સમુદાયો કોઈપણ માપદંડનો ઉપયોગ કરીને વન્નિયાકુલ ક્ષત્રિયો કરતા વધુ અદ્યતન હતા. તેથી, વર્ગીકરણ માત્ર જ્ઞાતિના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું, જે કાયદામાં અસમર્થનીય છે.

૩૫૩૫૩૫ (૨૦૧૮) ૧૦ એસ.સી.સી. ૩૯૬

૫૬. શ્રી રાવ, શ્રી વૈદ્યનાથન અને શ્રી વિલ્સને સત્તાનાથન કમિશન અને અંબાશંકર કમિશનના અહેવાલો પર આધાર રાખીને દર્શાવ્યું હતું કે વન્નિયાકુલ ક્ષત્રિયોની સ્થિતિ, સમગ્ર તમિલનાડુમાં તેમની હાજરી અને સંખ્યા, તેમના વિશિષ્ટ વ્યવસાયો અને તેમની સામાજિક અને શૈક્ષણિક સ્થિતિનું ઝીણવટપૂર્વક મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું. અંબાશંકર કમિશને તેમનું મૂલ્યાંકન કેવી રીતે કર્યું તે રીત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેમાં રોજગારી આપીને તમિલનાડુની સમગ્ર વસ્તીનું સામાજિક, શૈક્ષણિક અને આર્થિક સર્વેક્ષણ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું

૨૫૦૦ કર્મચારીઓ અને બે વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન આશરે પાંચ કરોડ લોકોની વિગતો એકત્ર કરવા માટે ઘરે ઘરે જઈને, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને વ્યાવસાયિક કોલેજોમાં પ્રવેશ માટે અને રાજ્ય હેઠળની સેવાઓમાં નિમણૂકો અથવા જગ્યાઓ માટે અનામતના લાભોનો આનંદ માણવા માટે હકદાર પછાત વર્ગોને શોધવા અને ઓળખવાના હેતુથી. એવી વધુ રજૂઆત કરવામાં આવેલ કે જનાર્થનમ કમિશનનો અહેવાલ અંબાસંકર કમિશનના અહેવાલ પર આધારિત હતો, જેણે વ્યાપક માત્રાત્મક ડેટા એકત્રિત કર્યો હતો. જનાર્થનમ કમિશને આંતરિક અનામતની માંગ કરતી જાતિઓ અને સમુદાયોનું સંભવિતતા વિશ્લેષણ હાથ ધર્યું હતું અને આવા પ્રત્યેક સમુદાયના સંભવિત પરિબળને શોધવા માટે એક ફોર્મ્યુલા લાગુ કરી હતી. એમબીસી અને ડીએનસી ને આપવામાં આવેલ ૨૦ ટકા અનામતની અંદર આંતરિક અનામતની માંગ કરતી અન્ય કોઈ જાતિઓ / સમુદાયો, આંતરિક અનામત માટે કાર્યક્ષમતા અથવા

સંભવિતતાની કસોટીને સંતોષતા નથી તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા પછી જ, જનાર્થનમ કમિશને વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે ૧૦.૫ ટકા આંતરિક અનામતની ભલામણ કરી હતી. અપીલકર્તાઓએ એ પણ ધ્યાન દોર્યું કે જનાર્થનમ કમિશને શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૦૬–૦૭ થી ૨૦૧૦–૧૧ માટે વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમોમાં અને ૦૧.૦૮.૨૦૧૦ ના રોજ તમિલનાડુ સરકારી સેવાઓમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોના પ્રતિનિધિત્વનો અભ્યાસ કર્યો હતો જેથી તેમના અનામતના લાભોનો આનંદ માણવાના અપૂરતા હિસ્સાને દર્શાવી શકાય, જે કુલ વસ્તીમાં તેમની વસ્તીના પ્રમાણ કરતા ઘણો નીચે હતો. તદનુસાર, અપીલકર્તાઓ દ્વારા એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે હાઈકોર્ટના વાદગ્રસ્ત ચુકાદાએ એકત્રિત અને મૂલ્યાંકન કરાયેલ ડેટાના આધારે અહેવાલો અને વ્યાપક તારણો પર પોતાનું મગજ લાગુ કર્યું ન હતું. વાદગ્રસ્ત ચુકાદાનો વિરોધ કરતા, શ્રી રાધાકૃષ્ણન દ્વારા આગળ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે હાઈકોર્ટે મર્યાદિત ચકાસણી હાથ ધરી ન હતી, જેવું કે રાજ્યનો વ્યક્તિગત અભિપ્રાય સંકળાયેલો હોય તેવા દાખલાઓ માટે બેરિયમ કેમિકલ્સ લિમિટેડ વિ. કંપની લો બોર્ડ[૩૬] માં આ કોર્ટનો આદેશ છે, અને હાઈકોર્ટે એ તપાસવા પૂરતી પોતાને મર્યાદિત રાખવી જોઈતી હતી કે શું એવો કોઈ ડેટા ઉપલબ્ધ હતો જેના આધારે રાજ્ય સરકારે પોતાનો અભિપ્રાય બાંધ્યો હોય. સામાવાળા દ્વારા આ રજૂઆતોનો હવે પછી ચર્ચા કરેલ કારણોસર ભારપૂર્વક વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો.

૫૭. ૨૦૨૧ એક્ટની પ્રસ્તાવના ૨૦ ટકાની અંદર વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય

ઉ૬ઉ૬ઉ૬ ૧૯૬૬ સપ્પ એસ.સી.આર. ૩૧૧

સમુદાયને ૧૦.૫ ટકા અનામત પ્રદાન કરવા માટે અધ્યક્ષ, તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનની ભલામણનો સંદર્ભ આપે છે. કમિશનના અધ્યક્ષે જનાર્થનમ કમિશન દ્વારા કરવામાં આવેલ ભલામણોમાંથી સમર્થન માંગ્યું જેથી

પટ્ટાલી મક્કલ કચ્ચી વિ. એ. મયિલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વરા રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની તરફેણમાં આંતરિક અનામતની ભલામણ કરેલ. વિવિધ અહેવાલોના તારણો ડેટા દ્વારા સમર્થિત છે કે કેમ તે અંગેની રજૂઆતોને સમજવા માટે, ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનનની અધ્યક્ષતાવાળા તમિલનાડુ પછાત વર્ગ આયોગની ભલામણો અને ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમના પત્ર સાથે કામ લેવું જરૂરી છે. સત્તનાથન આયોગ અને અંબાસંકર આયોગને એમબીસી અને ડીએનસીની અંદરના ચોક્કસ સમુદાયોને આંતરિક અનામત પૂરી પાડવા સંબંધિત મુદ્દાને સંબોધવા માટે વિનંતી કરવામાં આવી ન હતી તે ધ્યાનમાં લેતા, આ આયોગોના અહેવાલો અમારી ચર્ચા માટે સુસંગત નથી.

૫૮. અમે જનાર્થનન આયોગ અને ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમના અહેવાલોનું અમારું મૂલ્યાંકન શરૂ કરીએ તે પહેલાં, પછાત વર્ગોને લગતી ભલામણો પ્રદાન કરતા આયોગના અહેવાલની ન્યાયિક સમીક્ષાની રૂપરેખા સંક્ષેપમાં દર્શાવવી જરૂરી છે. પછાત વર્ગોની ઓળખ અને અનામતની મંજૂરી એ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) હેઠળના પગલાં હોવાથી,

આવા પગલાંએ બંધારણીય ચકાસણીમાંથી પસાર થવું પડે છે. જ્યારે આયોગના અહેવાલને માન સાથે જોવો પડે છે, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે કોઈપણ બંધારણીય સિદ્ધાંતના ઉલ્લંઘન અથવા કોઈપણ બંધારણીય આવશ્યકતાને ધ્યાનમાં ન લેવા સંબંધિત મૂલ્યાંકન ન્યાયિક દેખરેખની પહોંચની બહાર છે. આ કોર્ટે સ્ટેટ ઓફ એ.પી. વિ. યુ.એસ.વી. બલરામ[૩૭] માં સ્પષ્ટપણે ઠેરવેલ કે આયોગ દ્વારા પહોંચેલા તારણો તેના અહેવાલમાં સંદર્ભિત ડેટા અને સામગ્રી દ્વારા સમર્થિત છે કે કેમ તેની તપાસ કરવા માટે ન્યાયિક ચકાસણી માન્ય છે. ઈન્દ્રા સાહની (ઉપરોક્ત) માં, અનામતને લગતી બાબતોમાં રાજ્યના વ્યક્તિલક્ષી અભિપ્રાયની ન્યાયિક સમીક્ષાના સંદર્ભમાં બેરિયમ કેમિકલ્સ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ધારિત કસોટીને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ, આ કોર્ટે રેકોર્ડ[૩૮] પરની વાસ્તવિક સામગ્રીના પુનઃમૂલ્યાંકન સામે ચેતવણી આપી છે. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ પર વિચાર કર્યા પછી, અમે નિશ્ચિતતા સાથે કહીએ છીએ કે આયોગ દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલી વાસ્તવિક સામગ્રી અને ડેટાની ચકાસણી કરવી અને આયોગના તારણો આવી સામગ્રી દ્વારા ન્યાયી છે કે કેમ તેનું મૂલ્યાંકન કરવું એ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રમાં છે.

૫૯. તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૨ ના જી.ઓ. (એમએસ) નં. ૩૫ દ્વારા,

૩૭૩૭૩૭ (૧૯૭૨) ૧ એસ.સી.સી. ૬૬૦

૩૮૩૮૩૮ બી.કે. પવિત્રા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૨૦૧૯) ૧૬ એસ.સી.સી. ૧૨૯

તમિલનાડુ સરકારે નિર્ધારિત અન્ય સંદર્ભની શરતો ઉપરાંત, એમબીસી અને ડીએનસી માટે પૂરી પાડવામાં આવેલ અનામતની અંદર આંતરિક અનામત માટે વિવિધ સમુદાયો દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગણીઓ પર અહેવાલ સબમિટ કરવા તમિલનાડુ પછાત વર્ગ આયોગને વિનંતી કરી. પછાત વર્ગ આયોગમાં ૭ સભ્યોનો સમાવેશ થતો હતો, જેમાં ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનન અધ્યક્ષ હતા

આયોગ. આયોગના અન્ય સભ્યોએ, અધ્યક્ષ સિવાય, ચિંતા વ્યક્ત કરી હતી કે તેમને આંતરિક અનામતને લગતા મહત્વના મુદ્દા પર વિચાર–વિમર્શ કરવા માટે પૂરતો સમય આપવામાં આવ્યો ન હતો. બહુમતી દ્વારા તેમના અહેવાલમાં એ વાત તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ૨૦૧૧–૧૨ ના રોજ, તેમને અદ્યતન જાતિ–આધારિત આંકડા પૂરા પાડવામાં આવ્યા ન હતા. બહુમતી સભ્યોએ નોંધ્યું હતું કે તેમની મુદત જુલાઈ, ૨૦૧૨ માં પૂરી થઈ રહી હતી અને તેમના માટે અહેવાલ સુપરત કરવો યોગ્ય રહેશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે સંસદીય ચૂંટણીઓ અપેક્ષિત હતી. સભ્યો દ્વારા સરકારને વચગાળાનો જવાબ આપવાનું સૂચન કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અદ્યતન જાતિ–આધારિત વસ્તી ગણતરીનો ડેટા એકત્રિત કરવામાં આવે અને આયોગ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે. આયોગના સભ્ય પ્રો. ડી. સુંદરમે એક અલગ નોંધ સુપરત કરી હતી, જેમાં અન્ય ભલામણો સાથે, તેમણે જણાવ્યું હતું કે આંકડાશાસ્ત્રીય નિષ્ણાત દ્વારા માત્રાત્મક ડેટાનું મૂલ્યાંકન કરવાની જરૂરિયાત હતી, જેને જાતિઓ પરના વર્તમાન સર્વેક્ષણમાં એકત્રિત કરવામાં આવવો

જોઈએ. તેમણે યુનિવર્સિટીઓના કુલપતિઓ, સંસ્થાઓના નિયામકો, કેન્દ્ર અને રાજ્ય બંને સ્તરે વિવિધ ભરતી આયોગો અને એજન્સીઓના અધ્યક્ષો અને સભ્યો અને સમુદાયો અને વર્ગોના તમામ હિતધારકો, વિવિધ વિભાગોના અમલદારો, ખાસ કરીને કર્મચારી અને વહીવટી સુધારણા વિભાગો સાથે વ્યાપક પરામર્શ કરવાનું વધુમાં સૂચન કર્યું હતું. તેમણે એ વાત પર પણ ભાર મૂક્યો હતો કે આંતરિક અનામત માટે પછાત વર્ગોમાંથી અન્ય સમુદાયો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોની તપાસ કરવાની જરૂર છે.

૬૦. પછાત વર્ગ આયોગના અધ્યક્ષે ૨૪.૦૫.૨૦૧૨ ના રોજ તેમનો અહેવાલ સુપરત કર્યો હતો, જેમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની તરફેણમાં ૧૦.૫ ટકા આંતરિક અનામતની ભલામણ કરવામાં આવી હતી. તેમના અહેવાલમાં, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં તેમજ જાહેર હોદ્દાઓ પર નિમણૂકોમાં આંતરિક અનામતની માંગ કરતી વિવિધ જાતિઓ / સમુદાયો તરફથી આયોગને મળેલી ૫૦ રજૂઆતોનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે. એમબીસી ની અંદરના સમુદાયો દ્વારા ૩૦ રજૂઆતો કરવામાં આવી હતી, જેમાંથી ૮ વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો તરફથી, ૫ મીનાવરો તરફથી, ૧-૧ થોટિયા નાઈકર, મરુથુવર, નવીથર, સાલવાઈ થોઝીલલાર અને એરા ગોલર તરફથી વ્યક્તિગત જાતિઓ / સમુદાયોના આધારે આંતરિક અનામતની માંગણી કરતી હતી. આયોગે આંતરિક અનામત માટેની વિનંતીઓની સંભાવનાઓ વિચારવા માટે ૧૯૮૫ માં સરકારને સુપરત કરાયેલ અંબાશંકર આયોગના અહેવાલ અને સરકાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં

આવેલ અન્ય સામગ્રીમાંથી એમબીસી અને ડીએનસી તરીકે સૂચિબદ્ધ તમામ જાતિઓ અને સમુદાયોના વસ્તીના આંકડા એકત્ર કર્યા હતા. અહેવાલમાં એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે ૧૯૮૩ દરમિયાન તમામ જાતિઓ અને સમુદાયોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી તમિલનાડુ રાજ્યની કુલ વસ્તી ૪,૯૯,૯૦,૯૪૩ હતી. એમબીસી અને ડીએનસી ની વસ્તી ૧,૨૩,૧૭,૭૪૫ હતી.

PATTALI MAKKAL KATCHI v. A. MAYILERUMPERUMAL & ORS. [L. NAGESWARA RAO, J.]

વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તી ૬૫,૦૪,૮૫૫ હતી, જે કુલ વસ્તીના ૧૩.૦૧૨ ટકા જેટલી થતી હતી. પંચના અધ્યક્ષે વસ્તીના આંકડા પરથી આંતરિક અનામતની ટકાવારી નક્કી કરી, જે હાથ ધરવામાં આવેલ શક્યતા વિશ્લેષણનો આધાર બની હતી. અધ્યક્ષ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ સૂત્રના આધારે, વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોનું શક્યતા પરિબળ ૧૦.૫૬૨ ટકા હતું. આંતરિક પ્રતિનિધિત્વની માંગણી કરતી અન્ય જાતિઓ / જ્ઞાતિઓ આ લાભ માટે હકદાર ન હોવાનું જણાયું હતું, કારણ કે તેઓ એમબીસી અને ડીએનસીની કુલ વસ્તીના પ્રમાણમાં તેમની વસ્તીના આધારે અઢી ટકા કે તેથી નીચે હોવાથી આંતરિક અનામત માટેની શક્યતાની કસોટી સંતોષતા ન હતા. અહેવાલમાં વધુમાં જણાવાયું હતું કે જો આંતરિક અનામતની માંગ કરતી અન્ય જાતિઓની રજૂઆતો સ્વીકારવામાં આવે, તો અનામતનો અમલ કરવા માટે રોસ્ટર તૈયાર કરવાનું

જટિલ બનશે.

૬૧. ૧૯૮૫ના અંબાસંકર પંચના અહેવાલમાં દર્શાવ્યા મુજબ વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તીને ધ્યાનમાં લઈને, અધ્યક્ષે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોને તેમની વસ્તીના પ્રમાણમાં, એટલે કે ૧૦.૫ ટકા આંતરિક અનામતની ભલામણ કરી. અધ્યક્ષે વધુમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૦૬–૦૭ થી ૨૦૧૦–૧૧ માટે એન્જિનિયરિંગ, મેડિસિન, વેટરનરી સાયન્સ, કૃષિ અને કાયદા જેવા વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમોમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિય સમુદાયના વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશનો સંદર્ભ લીધો અને જણાયું કે એન્જિનિયરિંગ અભ્યાસક્રમોમાં મેળવેલી બેઠકો તેમની વસ્તીના પ્રમાણમાં ન હતી. જ્યાં સુધી જાહેર રોજગારની વાત છે ત્યાં સુધી, ૦૧.૦૮.૨૦૧૦ ની સ્થિતિએ ગ્રુપ–એ, ગ્રુપ–બી, ગ્રુપ–સી અને ગ્રુપ–ડી ની રાજ્ય સેવાઓમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોનું સરેરાશ પ્રતિનિધિત્વ ૮.૬૭ ટકા હતું, જે અધ્યક્ષ દ્વારા નિર્ધારિત આંતરિક અનામતની ટકાવારી એટલે કે ૧૦.૫ ટકા કરતા પણ ઓછું હતું. અધ્યક્ષનો એવો મત હતો કે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોને આંતરિક અનામત આપવાથી તેમને કોઈ અયોગ્ય લાભ મળ્યો હોવાનું ગણાશે નહીં, તેમજ તેનાથી એમબીસી અને ડીએનસી તરીકે સૂચિબદ્ધ અન્ય જ્ઞાતિઓ અને સમુદાયોના અનામતના લાભોના અધિકારને કોઈ અયોગ્ય અસર પહોંચશે નહીં.

૬૨. જણાવ્યા મુજબ, તમિલનાડુ પછાત વર્ગ પંચની ૦૮.૦૭.૨૦૨૦ ના

રોજ ન્યાયમૂર્તિ તનીકચલમની અધ્યક્ષતામાં, છ સભ્યો અને બે હોદ્દાની રૂએ સભ્યો સાથે પુનઃરચના કરવામાં આવી હતી. એમબીસી અને ડીએનસી માં સૂચિબદ્ધ સમુદાયો માટે પૂરી પાડવાની આંતરિક અનામત અંગે મંતવ્યો મોકલવાની ૧૮.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજની સરકારની વિનંતીના પ્રતિભાવમાં, ન્યાયમૂર્તિ તનીકચલમે, ૨૨.૦૨.૨૦૨૧ ના રોજના પત્ર દ્વારા,

વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે ૧૦.૫ ટકા અનામત, ડીએનસી (DNCs) અને કેટલાક એમબીસી (MBCs) માટે સાત ટકા અને બાકીના એમબીસી (MBCs) માટે અઢી ટકા અનામતની ભલામણ કરી. સદર પત્રમાં, વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોને ૧૦.૫ ટકા આંતરિક અનામત આપવા માટે ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમની ભલામણનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. કોઈપણ કારણો આપ્યા વિના, ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમે અન્ય સભ્યોની અસંમતિ પર પ્રતિકૂળ ટિપ્પણીઓ કરતા જણાવ્યું હતું કે આવો અભિપ્રાય બાહ્ય કારણો પર આધારિત હતો, જે ૨૦૧૨ માં જારી કરાયેલ વધારાની સંદર્ભ શરતો હેઠળના મુદ્દાઓની વિચારણા માટે અપ્રસ્તુત અને અસંબંધિત હતા. ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમ એવા મતના હતા કે ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમની ભલામણ, લઘુમતી અભિપ્રાય હોવા છતાં, નિર્વિવાદ હતી. જો કે, એ નોંધતા કે જનાર્થનમ પંચની સંદર્ભ શરતો મુજબ પંચને માત્ર મુખ્ય સમુદાયો જ નહીં પરંતુ વિવિધ સમુદાયોના આંતરિક અનામત માટેના પ્રતિનિધિત્વ પર વિચાર કરવાની જરૂર હતી, ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે ૧૦.૫ ટકા અનામત ઉપરાંત, સમુદાયોના એક જૂથને સાત ટકા અનામત

ફાળવવાની ભલામણ કરી, જેમાં ડીએનસી (DNCs) ની સાથે એમબીસી (MBCs) માં આવતા ચોક્કસ સમુદાયો કે જેમના નામ ડીએનસી (DNCs) ને મળતા આવે છે અને માછીમાર સમુદાયો અને એમબીસી (MBCs) માં વન્નાર સમુદાયોનો સમાવેશ થાય છે, અને એમબીસી (MBCs) માં બાકીના સમુદાયોને અઢી ટકા ફાળવવાની ભલામણ કરી. અહીં એ પુનરાવર્તન કરવું સાર્થક છે કે તે સમયે, કુલશેખરન પંચ દ્વારા કોઈ અહેવાલ સુપરત કરવામાં આવ્યો ન હતો, જે તામિલનાડુ રાજ્યમાં "આજની તારીખે" જાતિઓ, સમુદાયો અને જનજાતિઓ પર માત્રાત્મક ડેટા એકત્રિત કરવા માટે સરકાર દ્વારા ૨૧.૧૨.૨૦૨૦ ના રોજ નિયુક્ત કરવામાં આવ્યું હતું.

૬૩. શ્રી નાગામુથુ અને શ્રી બાલસુબ્રમણ્યમ દ્વારા વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે તેમ, તે સ્પષ્ટ છે કે ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમનો અહેવાલ, લઘુમતીનો મત છે. બહુમતીના મંતવ્યો, એટલે કે, તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિંશનના બાકીના છ સભ્યોના મ તવ્યો ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા મંતવ્યોથી વિપરીત હતા. બહુમતી અભિપ્રાયમાં સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેમની સમક્ષ ઉપલબ્ધ ડેટા જૂનો હતો. તેઓએ આંતરિક અનામત પર અભિપ્રાય આપવા માટે તેમને સક્ષમ બનાવવા જાતિ-વાર ડેટા એકત્રિત કરવાના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડ્યો. તે સિવાય, બહુમતી સભ્યોએ ૨૦૧૨ માં આગામી સંસદીય ચૂંટણીઓ પહેલાં, ઉતાવળમાં અહેવાલ સુપરત કરવાની અયોગ્યતા

વ્યક્ત કરી હતી. ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમે બહુમતી સભ્યોના અભિપ્રાયને એવા કારણોસર બાજુએ મૂકીને ભૂલ કરી હતી કે તે બાહ્ય કારણોથી ભરેલો હતો. ટિપ્પણી કરવામાં અસમર્થ હોવાના કારણ તરીકે બહુમતી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા અપડેટ કરેલ ડેટાના અભાવને ન્યાયી ઠેરવ્યા વિના

પાટ્ટાલી મક્કલ કચ્છી વિ. એ. મયિલેરુમ્પેરૂમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

આંતરિક અનામત મંજૂર કરવાના મુદ્દે, ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમે ન્યાયમૂર્તિ જનાર્દનમની ભલામણને આંધળું અનુકરણ કર્યું હતું અને જણાવ્યું હતું કે તેમનો મત અકાટ્ય છે. અહીં એ નોંધવું જરૂરી છે કે વન્નીકુલા ક્ષત્રિયો માટે આંતરિક અનામતની ભલામણ માત્ર ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમની સહીવાળા પત્ર દ્વારા કરવામાં આવી છે અને તેમાં તમિલનાડુ બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનના બાકીના સભ્યોના મંતવ્યો સામેલ નથી. ઉક્ત પત્રમાં એવું કંઈ પણ સૂચવવામાં આવ્યું નથી કે ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમે કમિશનના બાકીના સભ્યો સાથે યોગ્ય વિચાર–વિમર્શ કર્યા પછી આંતરિક અનામત અંગેની ભલામણો રજૂ કરી છે, જેને બાકીના સભ્યોનું સમર્થન અથવા ઓછામાં ઓછી બહુમતીની મંજૂરી પ્રાપ્ત હોય.

૬૪. એમબીસી અને ડીએનસી માટે ઉપલબ્ધ ૨૦ ટકામાંથી ૧૦.૫ ટકા આંતરિક અનામત પૂરી પાડવી એ નિશ્ચિતપણે અન્ય સમુદાયો માટે નુકસાનકારક રહેશે, જ્યાં સુધી એ સાબિત કરવા માટે કોઈ કવાયત હાથ ધરવામાં ન આવે અથવા કોઈ તારણો પર પહોંચવામાં ન આવે કે વન્નીકુલા

ક્ષત્રિય સમુદાયના સભ્યો એમબીસી અને ડીએનસીમાં બાકીના સમુદાયો સાથે સ્પર્ધા કરવામાં અસમર્થ છે. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અથવા જાહેર રોજગારમાં એમબીસી અને ડીએનસીમાં બાકીના સમુદાયોના પ્રતિનિધિત્વ અંગે ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમના પત્રમાં કોઈ ડેટા અથવા સામગ્રીનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો નથી, જે આ સમુદાયો માટે ઉપલબ્ધ અનામતની હદમાં ગંભીર પ્રતિબંધને સમર્થન આપી શકે, જેઓ ધ ૨૦૨૧ એક્ટ લાગુ થતાં સુધી સામૂહિક રીતે ૨૦ ટકા અનામતના લાભ મેળવવા માટે હકદાર હતા. ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) માંથી નીચેનો ફકરો, જેના પર શ્રી વી. પ્રકાશ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તે વર્તમાન સંદર્ભ માટે સુસંગત છે:

"૫૨૦. "પર્યાપ્ત" શબ્દ એ જાહેર રોજગારમાં વિવિધ જાતિઓ અને સમુદાયોના પ્રતિનિધિત્વના સંબંધમાં વપરાતો સાપેક્ષ શબ્દ છે. અનુચ્છેદ ૧૬(૪) નો ઉદ્દેશ્ય એ છે કે પછાત વર્ગને પણ મુખ્ય પ્રવાહમાં મૂકવો જોઈએ અને સકારાત્મક કાર્યવાહી દ્વારા તેમને રાજ્યની સત્તામાં ભાગીદાર બનવા સક્ષમ બનાવવા જોઈએ. આજની સોસાયટી દ્વારા સ્વીકારાયેલ જાહેર સેવાનો ભાગ બનવું એટલે સામાજિક દરજ્જો પ્રાપ્ત કરવો અને શાસનમાં ભૂમિકા ભજવવી. રાજ્યનું શાસન એ સેવા કર્મચારીઓ દ્વારા થાય છે જેઓ સરકારી નીતિઓ, તેની જવાબદારીઓ અને ફરજોના અમલીકરણમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે. અનુચ્છેદ ૧૬(૪) હેઠળ અનામત મંજૂર કરવાની તેની સક્ષમ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે રાજ્યએ પછાત વર્ગના પ્રતિનિધિત્વમાં રહેલી અપૂર્ણતાને ઓળખવી પડશે, જેનું

પૂરતું પ્રતિનિધિત્વ નથી. પર્યાપ્ત પ્રતિનિધિત્વ શોધવા માટે,

પછાત વર્ગના પ્રતિનિધિત્વની તુલના ફોરવર્ડ વર્ગો સહિત અન્ય વર્ગોના પ્રતિનિધિત્વ સાથે કરવી જોઈએ. આ એક સાપેક્ષ શબ્દ છે જે જાહેર સેવાઓમાં પછાત વર્ગ, અન્ય જાતિ અને સમુદાયોના પ્રતિનિધિત્વના સંદર્ભમાં વપરાયેલ છે."

ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમ દ્વારા આંતરિક અનામતની ભલામણ કરવા માટે જાણીતી પદ્ધતિઓનો આશરો લઈને કોઈ સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું ન હતું, જેમણે ફક્ત ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ માઇનોરિટી રિપોર્ટને મંજૂરી આપી હતી.

૬૫. એ નોંધવું પ્રાસંગિક છે કે ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમે તેમના રિપોર્ટમાં વર્ષ ૧૯૮૫ ની વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયની વસ્તીના આંકડાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો. તેમની ભલામણ ૧૯૮૫માં રજૂ કરાયેલા અંબાસંકર કમિશનના રિપોર્ટમાંથી લેવામાં આવેલા આંકડાઓના આધારે હતી. એન્જિનિયરિંગ કોલેજોમાં પ્રવેશ અને જાહેર જગ્યાઓ પર નિમણૂકનો સંદર્ભ અનુક્રમે વર્ષ ૨૦૦૬–૦૭ થી ૨૦૧૦–૧૧ અને ૨૦૧૦ ના વર્ષોને લગતો હતો. અનામત પૂરી પાડવા માટે લેવાયેલ નિર્ણય કે જે ૧૧૫ જેટલા સમુદાયોના સભ્યોના અધિકારોને અસર કરશે તે સમકાલીન ઇનપુટ્સના આધારે હોવો જોઈએ અને જૂના અને અપ્રચલિત ડેટાના આધારે નહીં[૩૯]. કમિશન દ્વારા

૩૯૩૯૩૯ રામ સિંહ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા (૨૦૧૫) ૪ એસ.સી.સી. ૬૯૭

કોઈપણ અભ્યાસ વર્તમાન સ્થિતિના સંદર્ભમાં હોવો જોઈએ કારણ કે તેનો ઉદ્દેશ્ય કોઈ ચોક્કસ સમુદાયની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા વર્તમાન અથવા ભવિષ્યમાં હકારાત્મક પગલાં લેવાનો છે[૪૦]. આ ચોક્કસ કેસમાં, વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે આંતરિક અનામતની ભલામણ કરવાના હેતુસર જે ડેટા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો તે ૧૯૮૫નો છે. રાજ્ય સરકારે, તેમાં વસવાટ કરતા સ્થળાંતર કરનારાઓ સહિત, તમિલનાડુ રાજ્યમાં જાતિઓ, સમુદાયો અને જનજાતિઓ પર જથ્થાત્મક ડેટા એકત્રિત કરવા માટે કુલસેકરન કમિશનની નિમણૂક કરતી વખતે, આવા ડેટાના એકત્રીકરણની જરૂરિયાતને સ્પષ્ટપણે સ્વીકારી હતી કારણ કે અંબાસંકર કમિશન દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલ ડેટા ત્રણ દાયકા કરતાં વધુ જૂનો થઈ ગયો હતો. અમે સામાવાળા(ઓ)ના વાંધા સાથે સંમત છીએ કે ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમ અથવા તો ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમ પાસે કોઈ સમકાલીન ડેટા ઉપલબ્ધ ન હતો, જેના આધારે આંતરિક અનામત માટે ભલામણો કરી શકાય.

૬૬. એવું અવલોકન કરવામાં આવે છે કે એમબીસી અને ડીએનસીની કુલ વસ્તીમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તીનું પ્રમાણ, જેને ફિઝિબિલિટી ફોર્મ્યુલા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે એકમાત્ર માપદંડ હતો જેને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો

પટ્ટલી મક્કલ કચી વિ. એ. માયલેરુમપેરુમલ અને અન્ય. [એલ.

૪૦૪૦૪૦ ડૉ. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (સુપ્રા)

ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમ દ્વારા વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે આંતરિક અનામતની ભલામણ કરવા માટે. એમબીસી (MBCs) ની અંદર આંતરિક અનામત માંગતા અન્ય સમુદાયો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ન્યાયમૂર્તિ જનાર્થનમ દ્વારા એમબીસી (MBCs) અને ડીએનસી (DNCs) ની કુલ વસ્તીમાં તેમની વસ્તીના પ્રમાણના એકમાત્ર આધાર પર યોગ્ય માનવામાં આવી ન હતી. આ કોર્ટનો એવો મત છે કે એમબીસી (MBCs) અને ડીએનસી (DNCs) ની કુલ વસ્તીના પ્રમાણમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તીની ટકાવારી આંતરિક અનામત પૂરી પાડવા માટેનો એકમાત્ર માપદંડ હોઈ શકે નહીં. પ્રતિનિધિત્વની પર્યાપ્તતા એ પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વથી અલગ છે, જોકે કુલ વસ્તીમાં સંબંધિત સમુદાયની વસ્તીનું પ્રમાણ પર્યાપ્તતા નક્કી કરવામાં સંબંધિત પરિબળોમાંનું એક હોઈ શકે છે. ઈન્દ્રા સાહનીમાં, નીચે મુજબ ઠેરવવામાં આવ્યું હતું: –

"૮૦૭. જોકે, અમારે નિર્દેશ કરવો જોઈએ કે ખંડ (૪) પર્યાપ્ત પ્રતિનિધિત્વની વાત કરે છે, નહીં કે પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વની. પર્યાપ્ત પ્રતિનિધિત્વને પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વ તરીકે વાંચી શકાય નહીં. પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વનો સિદ્ધાંત માત્ર બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૩૦ અને ૩૩૨ માં જ સ્વીકારવામાં આવ્યો છે અને તે પણ મર્યાદિત સમયગાળા માટે. આ અનુચ્છેદો લોકસભા અને રાજ્ય વિધાનસભાઓમાં અનુસૂચિત જનજાતિઓ અને અનુસૂચિત જાતિઓની તરફેણમાં તેમની વસ્તીના પ્રમાણમાં બેઠકો અનામત

રાખવાની વાત કરે છે, પરંતુ તે માત્ર કામચલાઉ અને વિશેષ જોગવાઈઓ છે. તેથી પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વના સિદ્ધાંતને સ્વીકારવો શક્ય નથી, જોકે કુલ વસ્તીમાં પછાત વર્ગોની વસ્તીનું પ્રમાણ ચોક્કસપણે સંબંધિત હશે. જેમ દરેક સત્તાનો ઉપયોગ વાજબી અને ન્યાયી રીતે થવો જોઈએ, તેમ અનુચ્છેદ ૧૬ ના ખંડ (૪) દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ પણ ન્યાયી રીતે અને વાજબી મર્યાદામાં થવો જોઈએ — અને એ કહેવા કરતાં વધુ વાજબી શું છે કે ખંડ (૪) હેઠળની અનામત નિમણૂકો અથવા જગ્યાઓના ૫૦% થી વધુ ન હોવી જોઈએ, સિવાય કે કેટલીક અસાધારણ પરિસ્થિતિઓ જેને હવે પછી સમજાવવામાં આવી છે. આ દૃષ્ટિકોણથી, પછાત વર્ગોની તરફેણમાં વાદગ્રસ્ત મેમોરેન્ડમ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલી ૨૭% અનામત વાજબી મર્યાદામાં છે. અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓની તરફેણમાં અનામત સાથે મળીને, તે કુલ ૪૯.૫% થાય છે. આ સંદર્ભમાં, વી. નારાયણ રાવ વિ. સ્ટેટ ઓફ એ.પી. [એ.આઇ.આર. ૧૯૮૭ એ.પી. ૫૩ : ૧૯૮૭ લેબ આઇસી ૧૫૨ : (૧૯૮૬) ૨ આંધ્ર એલટી ૨૫૮] માં આંધ્રપ્રદેશ હાઇકોર્ટની પૂર્ણ બેંચના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકાય, જેને રદ કરતા

"ઓબીસી માટે આરક્ષણ ૨૫% થી વધારીને ૪૪% કરવામાં આવ્યું. સદર વધારાની અસર અનુચ્છેદ ૧૬(૪) હેઠળ કુલ આરક્ષણને ૬૫% સુધી લઈ જવાની થઈ."

તદનુસાર, અમે ડૉ. ધવનની એ દલીલ સ્વીકારીએ છીએ કે જસ્ટિસ

જનાર્થનમના રિપોર્ટમાં ભલામણ કરાયેલ અને જસ્ટિસ થણિકાચલમ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ આંતરિક આરક્ષણ, જે માત્ર વસ્તી પર આધારિત છે, તેને આ કોર્ટે પ્રસ્થાપિત કરેલા કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને ટકાવી શકાશે નહીં.

૬૭. એક સામાવાળા વતી શ્રી ગોન્સાલ્વેસ દ્વારા તમિલનાડુ દ્વિતીય પછાત વર્ગ પંચ (અંબાસંકર પંચ) ના સંદર્ભમાં રજૂ કરવામાં આવેલ ડેટા એવું દર્શાવતો જણાય છે કે એમબીસી અને ડીએનસીના સમાન વર્ગના અન્ય ૧૧૫ સમુદાયોથી વિપરીત, જેમાંના ઘણા લોકો હકારાત્મક કાર્યવાહીના કોઈપણ લાભથી વંચિત રહ્યા છે, વન્નીયાકુલ ક્ષત્રિયો જાહેર રોજગાર અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં ઉચ્ચ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતા હતા. વર્ષ ૧૯૮૦-૧૯૮૩ માટે, એમબીસી તરીકે ઓળખાવેલ ૪૮ સમુદાયોમાંથી ૨૫ સમુદાયો અને ડીએનસી તરીકે ઓળખાવેલ ૬૮ સમુદાયોમાંથી ૬૬ સમુદાયોને એમબીબીએસ કોર્સમાં પ્રવેશ મળ્યો ન હતો. વન્નીયાર સમુદાયના વિદ્યાર્થીઓએ ૧:૬૨૫૪૭ ના પ્રવેશ-વસ્તી ગુણોત્તર સાથે મેડિકલ કોર્સમાં ૧૦૪ બેઠકો મેળવી હતી. આ ૧૦૪ વિદ્યાર્થીઓમાંથી ૮૭ વિદ્યાર્થીઓને આરક્ષણના આધારે પ્રવેશ આપવામાં આવ્યો હતો જ્યારે ૧૭ વિદ્યાર્થીઓને તેમની પોતાની યોગ્યતાના આધારે પ્રવેશ આપવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળાઓએ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦૨૦ અને ૨૦૨૦-૨૦૨૧ ને લગતો રાઈટ ટુ ઈન્ફોર્મેશન એક્ટ, ૨૦૦૫ (જે હવે પછી, "આરટીઆઇ એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) હેઠળ મેળવેલ કેટલોક ડેટા પણ રજૂ કર્યો હતો. વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦૨૦ માટે

તમિલનાડુ રાજ્યમાં અંડરગ્રેજ્યુએટ મેડિકલ કોર્સમાં પ્રવેશ માટે કુલ ૪,૧૯૩ બેઠકો ઉપલબ્ધ હતી, જેમાં એમબીસી અને ડીએનસી માટે ૨૦ ટકા બેઠકો અનામત હતી જે ૯૬૦ બેઠકો જેટલી હતી, ત્યારે વન્નીયાર સમુદાયના વિદ્યાર્થીઓએ ૫૧૫ બેઠકો મેળવી હતી, જે એમબીસી અને ડીએનસી માટે અનામત કુલ બેઠકોના આશરે ૫૭ ટકા છે. અંબાસંકર રિપોર્ટ ટાંકીને એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે એન્જિનિયરિંગ, કાયદા અને પશુ ચિકિત્સા વિજ્ઞાન અભ્યાસક્રમોના સંદર્ભમાં પણ, વન્નીયાર સમુદાયના વિદ્યાર્થીઓએ એમબીસી અને ડીએનસીમાંના અન્ય સમુદાયો કરતાં વધુ સારું પ્રદર્શન કર્યું હતું, જેમાંના ઘણાને ૧૯૮૦ થી ૧૯૮૩ ના સમયગાળા માટે આ અભ્યાસક્રમોમાં કોઈ બેઠક મળી ન હતી. અંબાસંકર પંચના રિપોર્ટ મુજબ, વર્ષ ૧૯૮૦ થી ૧૯૮૩ માટે તમિલનાડુ સરકારમાં જાહેર જગ્યાઓ પર વન્નીયારોનું પ્રતિનિધિત્વ એમબીસી અને ડીએનસીમાંના અન્ય સમુદાયોના વ્યક્તિઓની સરખામણીમાં ઘણું સારું હતું. આરટીઆઇ એક્ટ હેઠળ મેળવેલ, વર્ષ ૨૦૧૮ થી ૨૦૨૦ માટે અન્ના યુનિવર્સિટીમાં સ્ટાફ સભ્યોની પૂરી પાડવામાં આવેલી વિગતો વધુ સારી સ્થિતિનું ચિત્ર દોરતી જણાય છે.

પાટ્ટલી મક્કલ કચ્ચી વિરુદ્ધ એ. માયિલેરુમપેરુમલ અને અન્ય [એલ. નાગેશ્વરા રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

એમબીસી અને ડીએનસી માંના અન્ય સમુદાયોના તેમના સાથીઓની

સરખામણીમાં વન્નિયર સમુદાયના સભ્યોની પહોંચ અને પ્રતિનિધિત્વ. અમને જણાવવામાં આવેલ છે કે ૧૯૫૨ થી ૨૦૨૧ ની વચ્ચે તમિલનાડુ વિધાનસભામાં વન્નિયર જાતિના ૫૨૦ ધારાસભ્યો ચૂંટાયા છે, જે સરેરાશ દરેક વિધાનસભામાં આશરે ૩૫ ધારાસભ્યો થાય છે અને ગૃહની કુલ સંખ્યાના ૧૫ ટકા જેટલા થાય છે. આ જ સમયગાળામાં વન્નિયર જાતિના ૯૦ થી વધુ વ્યક્તિઓ લોકસભામાં ચૂંટાયા છે, જે તમિલનાડુમાંથી લોકસભામાં સાંસદોની કુલ સંખ્યાના આશરે ૧૫ ટકા જેટલા પણ થાય છે. વન્નિયકુલા ક્ષત્રિય સમુદાયના ઘણા વ્યક્તિઓએ કેન્દ્ર તેમજ રાજ્ય સરકારમાં મંત્રીઓના હોદ્દા સંભાળ્યા છે અને હાઈકોર્ટના ન્યાયમૂર્તિઓ તરીકે પણ નિમણૂક પામ્યા છે. અમને આગળ જણાવવામાં આવેલ છે કે અસંખ્ય ટ્રસ્ટોની સ્થાપના કરવામાં આવી છે, જે સભ્યોની ભલાઈ, અને ખાસ કરીને વન્નિયર સમુદાયના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક જરૂરિયાતો પૂરી કરે છે.

૬૮. અમે આ ડેટાનો સંદર્ભ માત્ર એ વાત પર ભાર મૂકવા માટે લીધો છે કે ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમના પત્રમાંના તારણોને સ્વતંત્ર અભ્યાસો અને સંબંધિત ડેટાના મૂલ્યાંકન દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થન મળવું જોઈતું હતું. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે ઉપરોક્ત અવલોકનો રાજ્યને, જો તે એવો નિર્ણય લે તો, પછાત વર્ગોમાં આંતરિક અનામતની માંગણીઓને ન્યાયી રીતે કેવી રીતે ઉકેલી શકાય તે નક્કી કરવા માટે સંબંધિત, સમકાલીન ડેટા એકત્રિત કરવા માટે યોગ્ય કવાયત હાથ ધરતા અટકાવતા નથી.

૬૯. ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમની ભલામણો પર વિચાર કર્યા બાદ, જે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમનો આધાર બનાવે છે, ત્યારબાદ જે પ્રશ્ન વિચારવાનો રહે છે તે એ છે કે શું ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ ગેરબંધારણીય છે, કારણ કે તે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન કરે છે. ૨૦૨૧ ના અધિનિયમની પ્રસ્તાવના વન્નિયકુલા ક્ષત્રિયો દ્વારા અલગ અનામત ક્વોટા માટે કરવામાં આવેલી રજૂઆતનો સંદર્ભ આપે છે, એ કારણોસર કે તેઓ એમબીસી અને ડીએનસીની યાદીમાંના અન્ય સમુદાયો સાથે સ્પર્ધા કરી શકતા નથી, જેને પછાત વર્ગ પંચને મોકલવામાં આવી હતી. પ્રસ્તાવના આગળ પછાત વર્ગ પંચના અધ્યક્ષ (ન્યાયમૂર્તિ થનિકાચલમ) દ્વારા કરવામાં આવેલી ભલામણોનો સંદર્ભ આપે છે, જેમાં વિતરણલક્ષી સામાજિક ન્યાયને સુલભ બનાવવા માટે, વન્નિયકુલા ક્ષત્રિયો માટે ૧૦.૫ ટકા અનામત ઉપરાંત, એમબીસી અને ડીએનસી માંના અન્ય સમુદાયોને તેમની વસ્તીના પ્રમાણના આધારે બે શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરવાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી. પછાત વર્ગ પંચના અધ્યક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલા સૂચનો સ્વીકારીને, ૧૯૯૪ ના અધિનિયમ હેઠળ એમબીસી અને ડીએનસી ને પૂરા પાડવામાં આવેલ ૨૦ ટકા અનામતની સમાન વહેંચણી સુનિશ્ચિત કરવા માટે ૨૦૨૧ નો અધિનિયમ પ્રખ્યાપિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૭૦. વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોના દાવાના સમર્થનમાં પોતાનો અહેવાલ સુપરત કરતા પહેલા બેકવર્ડ ક્લાસીસ કમિશનના અધ્યક્ષ દ્વારા તપાસવામાં

આવેલ કોઈ સુસંગત, સમકાલીન સામગ્રી નથી, તેની અગાઉના ફકરાઓમાં વિગતવાર ચર્ચા કરવામાં આવેલ છે. શું રાજ્યની એવી દલીલ યોગ્ય છે કે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમ દ્વારા અલગ અનામત માટે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોનું કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણ વ્યાજબી છે? અપીલકર્તાઓએ, ચિરંજીત લાલ ચૌધરી વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા[૪૧] પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરી હતી કે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમની બંધારણીયતાની તરફેણમાં ધારણા છે અને જેઓ કાયદા પર પ્રહાર કરે છે તેમના પર એ સાબિત કરવાની જવાબદારી રહેલી છે કે બંધારણીય સિદ્ધાંતોનું સ્પષ્ટપણે ઉલ્લંઘન કરવામાં આવેલ છે. વધુમાં, અજય કુમાર સિંઘ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર[૪૨] નો આધાર લઈને એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સુસંગત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, ચોક્કસ વર્ગની તરફેણમાં કેવા પ્રકારની વિશેષ જોગવાઈ કરવી જોઈએ તે નક્કી કરવા માટે રાજ્ય શ્રેષ્ઠ સ્થિતિમાં છે, અને કાયદાકીય નિર્ણયને માન આપવું જોઈએ. પ્રતિવાદીઓએ ઉપરોક્ત રજૂઆતોનો એવા કારણોસર વિરોધ કર્યો હતો કે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણ સમાન લોકો વચ્ચે ભેદભાવ કરવા સમાન છે. કર્નલ એ.એસ. ઐયર વિરુદ્ધ વી. બાલસુબ્રમણ્યમ[૪૩] પર આધાર રાખીને એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વર્ગીકરણ માટેના કેટલાક આધાર શોધવાના આતુર

૪૧૪૧ ૧૯૫૦ એસ.સી.આર. ૮૬૯

૪૨૪૨૪૨ (૧૯૯૪) ૪ એસ.સી.સી. ૪૦૧

૪૩૪૩૪૩ (૧૯૮૦) ૧ એસ.સી.સી. ૬૩૪

અને સતત પ્રયાસો અનુચ્છેદ ૧૪ ની સમાનતાની વ્યવસ્થાને છીનવી લેશે. વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો સાથે અલગ રીતે વર્તવા માટેના કોઈ વ્યાજબી કારણની ગેરહાજરીમાં, તફાવત અને ટકાવારીની ફાળવણી સંપૂર્ણપણે મનસ્વી હતી અને અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરે છે.

૭૧. સમાન સંજોગોમાં રહેલા તમામ લોકોને સમાન કાયદાઓ લાગુ પડવા જોઈએ, અને જો કાયદાના વિષયવસ્તુના સંદર્ભમાં તેમની સ્થિતિ નોંધપાત્ર રીતે સમાન હોય તો એક વ્યક્તિ અને બીજી વ્યક્તિ વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ ન હોવો જોઈએ. આ વર્ગીકરણનો પ્રશ્ન ઊભો કરે છે. સમાન રક્ષણના નિયમનું કોઈ ઉલ્લંઘન ન થતું હોવાથી, જો કાયદો કોઈ ચોક્કસ વર્ગના તમામ લોકો સાથે સમાન રીતે વ્યવહાર કરે છે, તો કાયદાના સમાન નિયમ હેઠળ નોંધપાત્ર રીતે સમાન પરિસ્થિતિઓ ધરાવતા વ્યક્તિઓનું વર્ગીકરણ કરવાનો અને તેમને મૂકવાનો નિર્વિવાદ અધિકાર વિધાનસભા પાસે છે, જ્યારે અલગ સ્થિતિમાં રહેલા વ્યક્તિઓને અલગ નિયમો લાગુ કરે છે. વર્ગીકરણ ક્યારેય મનસ્વી, કૃત્રિમ અથવા ટાળી શકાય તેવું ન હોવું જોઈએ. તે હંમેશા વાસ્તવિક અને નોંધપાત્ર ભેદભાવ પર આધારિત હોવું જોઈએ જે જેની બાબતમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવેલ છે તેની સાથે વ્યાજબી અને ન્યાયી સંબંધ ધરાવતો હોય; અને કોઈ વ્યાજબી આધાર વિના કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણને અમાન્ય ગણવું જોઈએજ. વર્ગીકરણનો સમગ્ર સિદ્ધાંત

કારણ વિનાના ભેદભાવ અને કારણ સાથેના ભેદભાવ પર આધારિત છે અને તે જાણીતી હકીકત પર આધારિત છે કે એક જૂથની વ્યક્તિઓ અથવા વસ્તુઓને સંચાલિત કરતી પરિસ્થિતિઓ જરૂરી નથી કે બીજા જૂથની વ્યક્તિઓ અથવા વસ્તુઓને સંચાલિત કરતી પરિસ્થિતિઓ સમાન હોય, જેથી ભિન્ન શરતો અને ભિન્ન પરિસ્થિતિઓના જૂથો દ્વારા સંચાલિત વ્યક્તિઓ વચ્ચે અસમાન વ્યવહારનો પ્રશ્ન ખરેખર ઊભો થતો નથી45.

૭૨. ભેદભાવ એ વર્ગીકરણનો સાર છે. જો તે ગેરવાજબી આધાર પર રહેલો હોય તો સમાનતાનું ઉલ્લંઘન થાય છે. બંધારણીય બાંયધરીના મૂળ સ્વભાવમાંથી ઉદ્ભવતી સમાનતાના ખ્યાલમાં અંતર્નિહિત મર્યાદા છે. જેઓ સમાન સંજોગોમાં છે તેઓ સમાન વ્યવહાર માટે હકદાર છે. સમાનતા સમાન લોકો વચ્ચે હોય છે. તેથી, વર્ગીકરણ એ નોંધપાત્ર તફાવતો પર આધારિત હોવું જોઈએ જેઓ જૂથમાં એકસાથે મૂકવામાં આવેલ વ્યક્તિઓને તે જૂથોમાંથી બાકાત રાખવામાં આવેલ વ્યક્તિઓથી અલગ પાડે છે અને આવા ભિન્નતાના ગુણો સિદ્ધ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ન્યાયી અને તર્કસંગત સંબંધ ધરાવતા હોવા જોઈએ. આપણું બંધારણ સામાજિક, આર્થિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગના લોકો સહિત તમામ નાગરિકો માટે દરજ્જા અને તકની સમાનતાનો ઉદ્દેશ્ય ધરાવે છે. અનુચ્છેદ

૧૫(૪) અને ૧૬(૪) પછાત વર્ગોની સ્થિતિને સમાનતાની યોગ્યતામાં લાવે છે. પછાત વર્ગોની ઉન્નતિ માટે વિશેષ જોગવાઈઓ કરવામાં આવે છે અને પર્યાપ્ત પ્રતિનિધિત્વ મેળવવા માટે તેમના માટે નિમણૂકો અને જગ્યાઓમાં અનામત રાખવામાં આવે છે. આ જોગવાઈઓનો હેતુ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫(૧) અને ૧૬(૧) દ્વારા બાંયધરી આપવામાં આવેલ સમાનતાના વિષયવસ્તુને બહાર લાવવાનો છે. જો કે, એ નોંધવું જોઈએ કે અનુચ્છેદ ૧૫ અને ૧૬ હેઠળની સમાનતા એ અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળની સમાનતા કરતાં ભિન્ન વિષયવસ્તુ ધરાવી શકતી નથી46. વર્ગીકરણનો આધાર એવા તફાવત સંગીન હોવા જોઈએ અને કાયદાના ઉદ્દેશ્ય સાથે વ્યાજબી સંબંધ ધરાવતા હોવા જોઈએ. જો ઉદ્દેશ્ય જ ભેદભાવપૂર્ણ હોય, તો એવી સમજૂતી કે વર્ગીકરણ વ્યાજબી છે અને સિદ્ધ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તર્કસંગત સંબંધ ધરાવે છે તે અપ્રસ્તુત છે47.

૭૩. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ૨૦૨૧ એક્ટનો ઉદ્દેશ્ય એમબીસી અને ડીએનસીઓને પૂરા પાડવામાં આવેલ ૨૦ ટકા અનામતના લાભની સમાન વહેંચણી પ્રાપ્ત કરવાનો છે. પુનરાવર્તનના ભોગે, ૨૦૨૧ એક્ટના ઘડતર સમયે, એમબીસી અને ડીએનસીઓની સંચિત યાદીઓમાં ૧૧૬ જ્ઞાતિઓ જોવા મળતી હતી. કોઈ ચોક્કસ જ્ઞાતિની પસંદગી કરવી અને સમાન સ્થિતિ ધરાવતા અને તેથી, જૂથબદ્ધ થયેલા સમુદાયોમાંથી કોઈપણ સંગીન ભિન્નતાની ગેરહાજરીમાં, આવી જ્ઞાતિને ૨૦ ટકામાંથી ૧૦.૫ ટકાની વિશેષ અનામત પૂરી પાડવી એ ભેદભાવપૂર્ણ છે

૭૪. રાજ્ય તરફથી કરવામાં આવેલો બચાવ એ છે કે તમિલનાડુ પછાત વર્ગ આયોગ દ્વારા વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોની વસ્તીના પ્રમાણમાં અપૂરતું પ્રતિનિધિત્વ હોવાનું દર્શાવવા માટે પૂરતી સામગ્રી એકત્રિત કરવામાં આવી હતી, જેના પરિણામે ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવામાં આવ્યો, જેનો ઉદ્દેશ્ય એમબીસી અને ડીએનસી વચ્ચે અનામતની સમાન વહેંચણી હાંસલ કરવાનો હતો. અગાઉના ફકરાઓમાં થયેલી ચર્ચાનું અવલોકન કરવાથી એ સ્પષ્ટ થશે કે પછાત વર્ગ આયોગના અધ્યક્ષનો પત્ર જૂની માહિતી પર આધારિત છે, જેમાં વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોના સાપેક્ષ પછાતપણા અને પ્રતિનિધિત્વનું તેમજ એમબીસી અને ડીએનસી માંના બાકીના ૧૧૫ સમુદાયો સાથે સ્પર્ધા કરવાની તેમની ક્ષમતાનું કોઈ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું નથી. તદુપરાંત, તેમાં કરવામાં આવેલી ભલામણો સંપૂર્ણપણે વસ્તી પર આધારિત છે. કોઈ ચોક્કસ વર્ગ / શ્રેણીને અન્યથી અલગ પાડવા માટે, કોઈ નોંધપાત્ર તફાવત હોવો જોઈએ જે તે વર્ગ / શ્રેણીને સ્પષ્ટપણે સીમાંકિત કરતો હોય. પ્રસ્તુત કેસમાં, અમને એવું કોઈ કારણ જણાતું નથી કે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોને કેવી રીતે અલગ વર્ગ તરીકે ગણી શકાય અને તેમને વિશેષ પ્રાધાન્ય આપી શકાય, જ્યારે તેઓ ૧૧૬ સમુદાયોમાંના એક છે, જે તમામને ૨૦૨૧ એક્ટ ના ઘડતર સુધી સમાન સ્તરે ગણવામાં આવતા હતા અને તેથી, તેઓ અવિભાજિત ૨૦ ટકા અનામતના લાભનો દાવો કરવા માટે હકદાર હતા. આ વર્ગીકરણના સમર્થનમાં વસ્તીને એકમાત્ર પરિબળ તરીકે ટાંકવામાં આવે છે, જે ઈન્દ્રા

સાહની (ઉપર દર્શાવેલ) અને જરનૈલ સિંહ (ઉપર દર્શાવેલ) ના કેસોમાં આ કોર્ટના ચુકાદાઓથી સીધું વિપરીત છે. તદનુસાર, અમે ઠરાવીએ છીએ કે ૨૦૨૧ એક્ટ હેઠળ કરવામાં આવતું વર્ગીકરણ ગેરવ્યાજબી છે અને, તેથી, ૨૦૨૧ એક્ટ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ નું ઉલ્લંઘન કરે છે, કારણ કે વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયોને અલગ પાડવા અને તેમને અલગ અનામત આપવા માટે કોઈ નક્કર આધાર નથી.

VI. બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી(૯) નું

પાલન ન કરવું

૭૫. શ્રી શંકરનારાયણને દલીલ કરી હતી કે આંતરિક અનામત પ્રદાન કરવી એ એક મોટી નીતિ વિષયક બાબત છે, જે રાજ્ય દ્વારા માત્ર નેશનલ કમિશન ફોર ના પરામર્શ સાથે જ હાથ ધરવામાં આવવી જોઈતી હતી

પાટ્ટાળી મક્કલ કચ્ચી વિ. એ. માચિલેરુમપેરુમલ અને અન્યો [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

પછાત વર્ગો. એ સ્વીકાર્ય છે કે, કોઈ પરામર્શ કરવામાં આવ્યો ન હતો, તેથી ૨૦૨૧ નો એક્ટ રદબાતલ છે. અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી(૯) જોગવાઈ કરે છે કે સંઘ અને રાજ્ય સરકાર એસ.ઈ.બી.સી. ને અસર કરતી તમામ મુખ્ય નીતિવિષયક બાબતો પર આયોગ સાથે પરામર્શ કરશે. ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમ દ્વારા એક પરંતુક દાખલ કરવામાં આવેલ હતું, જેના દ્વારા એ સ્પષ્ટ

કરવામાં આવેલ હતું કે અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી નો ખંડ (૯) રાજ્યો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ અને જાળવવામાં આવેલ એસ.ઇ.બી.સી. ની યાદીઓને લાગુ પડશે નહીં. જોકે, ૨૦૨૧ નો એક્ટ ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમ પૂર્વે અમલમાં લાવવામાં આવેલ હતો.

એ નિષ્કર્ષ પર આવ્યા પછી કે ૧૦૫મો સુધારા અધિનિયમ તેની કામગીરીમાં ભવિષ્યલક્ષી હતો, એ સ્વાભાવિક રીતે જ ફલિત થાય છે કે રાજ્યએ ૧૦૫મા સુધારા અધિનિયમ પહેલાં મુખ્ય નીતિવિષયક બાબતો પર આયોગ સાથે પરામર્શ કરવાની જરૂર હતી. કોઈ ચોક્કસ સમુદાયને આંતરિક અનામત પ્રદાન કરવાની બાબતને એક મુખ્ય નીતિવિષયક નિર્ણય તરીકે ગણવા અંગે કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં. વિચારણા માટેનો મુદ્દો એ છે કે આંતરિક અનામત પૂરી પાડતા પહેલા રાષ્ટ્રીય પછાત વર્ગ આયોગ સાથે રાજ્ય સરકાર દ્વારા પરામર્શ ન કરવાના પરિણામ શું છે. જોગવાઈની ભાષા અને ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (સુપ્રા) માં તેના અર્થઘટનને જોતાં, અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી(૯) ફરજિયાત હોવા વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરવાની કોઈ જરૂર નથી. એક નિષ્ણાત બંધારણીય સંસ્થા સાથે પરામર્શ કરવાની આવશ્યકતા ખરેખર ફરજિયાત છે અને જોગવાઈની અવગણના કરવી એ ઘાતક સાબિત થશે. જોકે, રાજ્ય સરકાર દ્વારા રાષ્ટ્રીય આયોગ સાથે પરામર્શ ન થવાથી રાજ્ય સરકારની ૨૦૨૧ નો એક્ટ ઘડવાની સક્ષમતા છીનવાઈ જશે નહીં. ધારાકીય સક્ષમતા ફક્ત બંધારણમાં જ સમાવિષ્ટ સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ દ્વારા મર્યાદિત કરી શકાય છે[૪૮] અને અનુચ્છેદ ૩૩૮–બી(૯)

૪૮૪૮૪૮ એમ.પી. સિમેન્ટ મેન્યુફેક્ચરર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. (૨૦૦૪) ૨ એસ.સી.સી. ૨૪૯

રાજ્યને કોઈ મુખ્ય નીતિવિષયક બાબતના અનુસંધાનમાં કોઈ કાયદો ઘડતા અટકાવતું નથી પરંતુ એવું જણાવે છે કે રાજ્ય સરકાર આવી બાબતો પર આયોગ સાથે પરામર્શ કરશે.

૭૬. ફરજિયાત પરામર્શની જોગવાઈની અવગણના કરવાનું પરિણામ સામાન્ય રીતે કાયદાને રદબાતલ બનાવશે કારણ કે તે નિષ્ણાત બંધારણીય સંસ્થા સાથે પરામર્શ કરવાની ફરજિયાત આવશ્યકતાના ભંગ સમાન છે. જોકે, અમે અમારા અગાઉના નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને આ મુદ્દા પર જવાનું ટાળીએ છીએ કે ૨૦૨૧ નો એક્ટ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ હેઠળની ચકાસણીમાં ટકી શકતો નથી.

VII. નિષ્કર્ષ

૭૭. નિષ્કર્ષમાં, અમે ઠરાવીએ છીએ કે રાજ્ય માટે ૨૦૨૧ નો એક્ટ ઘડવાની ધારાકીય સક્ષમતા પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી અને આ મુદ્દાના સંબંધમાં રજૂ કરાયેલા જુદા જુદા કારણો પર, અમારો મત એવો છે કે:

(૧) ધ ૧૦૫થ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ ભવિષ્યલક્ષી અમલ ધરાવતો હોવાથી, ધ ૨૦૨૧ એક્ટ ના ઘડતર સમયે ધ ૧૦૨ન્ડ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ જ અમલમાં હતો.

(૨) ધ ૨૦૨૧ એક્ટ એમબીસી અને ડીએનસી માં આવતા સમુદાયો માટેના અનામતનું પ્રમાણ નક્કી કરવાના હેતુસર અમુક ટકાવારી અનામતના

પેટા–વર્ગીકરણ અને વહેંચણી સાથે સંબંધિત હોવાથી, ડો. જયશ્રી લક્ષ્મણરાવ પાટીલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા અનુસાર, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા સત્તાનો આવો ઉપયોગ માન્ય છે. ધ ૧૦૫થ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ પહેલાં, અનુચ્છેદ ૩૪૨–એ હેઠળ રાજ્ય માટે જે પ્રતિબંધિત હતું તે એસઈબીસી ની રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં સમુદાયોના સમાવેશ અથવા બાકાત દ્વારા એસઈબીસી ની ઓળખ કરવાનું હતું. તે સ્પષ્ટ છે કે એમબીસી અને ડીએનસી ની ઓળખ કરવાની પ્રક્રિયા ધ ૧૯૯૪ એક્ટ હેઠળ રાજ્ય દ્વારા પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી.

(૩) પછાત વર્ગોમાં પેટા–વર્ગીકરણ પર કોઈ રોક નથી, જેને ઇન્દ્રા સાહની (ઉપર મુજબ) માં સ્પષ્ટપણે મંજૂરી આપવામાં આવી છે. ઈ.વી. ચિન્નૈયા (ઉપર મુજબ) ના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેતા પણ, જે અનુચ્છેદ ૩૪૧ હેઠળ રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં ઓળખાયેલ અનુસૂચિત જાતિઓના પેટા–વર્ગીકરણ સાથે સંબંધિત હતો અને જેમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે રાજ્ય દ્વારા અનુસૂચિત જાતિઓના કોઈપણ પેટા–વિભાગથી રાષ્ટ્રપતિની યાદીમાં ફેરફાર થશે, ધ ૨૦૨૧ એક્ટ ઘડવાની રાજ્યની સત્તા આ આધારે છીનવાઈ જતી નથી કારણ કે, કબૂલાત મુજબ, એસઈબીસી ની રાષ્ટ્રપતિની યાદી હજુ પ્રકાશિત થવાની બાકી છે, જે આવી યાદીમાં ફેરફાર કરવાના પ્રશ્નને અનાવશ્યક બનાવે છે.

(૪) ધ ૧૯૯૪ એક્ટ ને નવમી અનુસૂચિમાં મૂકવાથી રાજ્ય માટે ધ ૧૯૯૪ એક્ટ સાથે જોડાયેલી બાબતો પર કાયદા ઘડવામાં અડચણ ઊભી થઈ

શકે નહીં. રાજ્ય વિધાનમંડળની કાયદાકીય સત્તા માત્ર બંધારણમાં જ રહેલા સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ દ્વારા મર્યાદિત કરી શકાય છે અને અનુચ્છેદ ૩૧–બી રાજ્યની કાયદાકીય સત્તાઓ પર આવો કોઈ સ્પષ્ટ પ્રતિબંધ મૂકતો નથી.

(૫) પહેલેથી જ એમબીસી અને ડીએનસી તરીકે ઓળખાયેલા સમુદાયો માટે અનામતની હદની વિગતો આપવી, જે ધ ૨૦૨૧ એક્ટ નો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય છે, તે ધ ૧૯૯૪ એક્ટ સાથે વિરોધાભાસમાં હોવાનું કહી શકાય નહીં,

પટ્ટાળી મક્કલ કાચી વિ. એ. માયિલેરુમપેરુમલ અને અન્ય. [એલ. નાગેશ્વર રાવ, ન્યાયમૂર્તિ]

કારણ કે વિભિન્ન સમુદાયો માટે અનામતના વ્યાપનું નિર્ધારણ ૧૯૯૪ ના અધિનિયમનો વિષય ન હતો.

(૬) ૧૯૯૪ ના અધિનિયમે, અનુચ્છેદ ૩૧–સી હેઠળ રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી પ્રાપ્ત કર્યા બાદ, રાજ્ય વિધાનસભાને ૧૯૯૪ ના અધિનિયમ સાથે જોડાયેલી બાબતો પર રાજ્યપાલની મંજૂરી સાથે કાયદો ઘડતા અટકાવેલ નથી, કારણ કે અનુચ્છેદ ૩૧–સી રાજ્યની ધારાકીય સત્તાઓ પર કોઈ અંકુશ મૂકતો નથી. જ્યારે રાજ્યને બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૫(૪) અને ૧૬(૪) હેઠળ કાયદા તેમજ વહીવટી આદેશો દ્વારા પછાત વર્ગો માટે અનામત અને અન્ય વિશેષ પગલાં પૂરા પાડવાની સત્તા આપવામાં આવી હોય, ત્યારે આંતરિક અનામત આપતા કાયદા માટે રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી મેળવવા રાજ્યને ફરજ પાડી શકાય નહીં.

જાતિ–આધારિત વર્ગીકરણના મુદ્દે, ઈન્દ્રા સાહની (ઉપર મુજબ) માં, ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં, જણાવવામાં આવ્યું છે કે જાતિ એ પછાત વર્ગોને ઓળખવા માટે પ્રારંભિક બિંદુ હોઈ શકે છે, પરંતુ તે એકમાત્ર આધાર હોઈ શકે નહીં. તે મુજબ, આંતરિક અનામત આપવા માટે જાતિ પ્રારંભિક બિંદુ હોઈ શકે છે, તેમ છતાં, નિર્ણયની વ્યાજબીતાને સાબિત કરવા અને જાતિ એકમાત્ર આધાર નથી તે દર્શાવવાની જવાબદારી રાજ્ય સરકારની છે. તમિલનાડુ પછાત વર્ગ પંચના અધ્યક્ષ, ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમના પત્ર અંગે, જે ૨૦૨૧ ના અધિનિયમનો આધાર છે, અમને જણાયું છે કે સરકારે નીચેના કારણોસર તેમાંની ભલામણો સ્વીકારવામાં ભૂલ કરી છે:

(૧) ભલામણો જનાર્થનમ પંચના અધ્યક્ષના અહેવાલ પર આધારિત હતી, જેણે જૂના ડેટા પર આધાર રાખ્યો હતો, અને જનાર્થનમ પંચના બહુમતી સભ્યો દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલી શંકાઓને સહેલાઈથી ફગાવી દેવામાં ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમની સ્પષ્ટ ભૂલ છે, જેમણે નોંધ્યું હતું કે અપડેટેડ જાતિવાર ડેટાની ગેરહાજરીમાં, આંતરિક અનામત અંગેની ભલામણો ફળદાયી રીતે કરી શકાય નહીં.

(૨) વન્નિયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે આંતરિક અનામતના સંદર્ભમાં જનાર્થનમ પંચના અધ્યક્ષના અહેવાલને મંજૂર કરવા ઉપરાંત અને બાકીના સમુદાયોને અનામતની ચોક્કસ ટકાવારી માટે જૂથબદ્ધ કરવા અંગે વધારાની ભલામણો કરવા ઉપરાંત, ન્યાયમૂર્તિ થાનિકાચલમનો પત્ર સાપેક્ષ પછાતપણાના કોઈપણ

વિશ્લેષણ અથવા આકારણીનો સંદર્ભ આપતો નથી અને

એમબીસી અને ડીએનસી માંના સમુદાયોનું પ્રતિનિધિત્વ.

(૩) વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયો માટે આંતરિક અનામતની ભલામણ કરવા માટે વસ્તીને જ એકમાત્ર આધાર બનાવવામાં આવ્યો છે, જે આ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલા કાયદાની સીધી વિરુદ્ધમાં છે.

અંતે, ૨૦૨૧ ના એક્ટ પર, અમારો મત છે કે વન્નીયાકુલા ક્ષત્રિયોને એક જૂથમાં વર્ગીકૃત કરવા અને તેમને એમબીસી અને ડીએનસી માંના બાકીના ૧૧૫ સમુદાયોથી અલગ રીતે ગણવા માટે કોઈ ઠોસ આધાર નથી, અને તેથી, ૨૦૨૧ નો એક્ટ અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ નું ઉલ્લંઘન કરે છે. અમે આ પાસા પર હાઈકોર્ટના ચુકાદાને માન્ય રાખીએ છીએ. ૨૦૨૧ નો એક્ટ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ થી અધિકારાતીત હોવાના અમારા નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે ૨૦૨૧ ના એક્ટના ઘડતર સમયે અનુચ્છેદ ૩૩૮-બી ના ખંડ (૯) હેઠળ નિર્ધારિત પરામર્શની આવશ્યકતાના રાજ્ય સરકાર દ્વારા પાલન ન કરવાના મુદ્દા પર ઊંડાણપૂર્વક વિચાર કરવાથી દૂર રહ્યા છીએ.

૭૮. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે ૧૯૯૪ ના એક્ટને પડકારતી અને આ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા હેઠળ પડતર રિટ પિટિશનના ગુણદોષ પર, અથવા આ બાબતે, અહીં ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ અન્ય કોઈ પણ કાયદાને પડકારતી અરજીઓ પર કોઈ મત વ્યક્ત કર્યો નથી અને અમારા તારણો સખત રીતે ફક્ત તે જ મુદ્દાઓ પૂરતા મર્યાદિત છે જે ૨૦૨૧ ના

એક્ટના સંબંધમાં અમારી વિચારણા માટે આવ્યા છે.

૭૯. તે મુજબ અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

અંકિત જ્ઞાન અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. (મદદગાર : ઈરમ જાન, એલસીઆરએ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.